

מדינת ישראל

מינהל תכנון אסטרטגי וכלכלי

מקצועות הבריאות בישראל 2012

פיזיותרפיה
הפרעות בתקשורת
ריפוי בעיסוק
תזונה

פברואר 2016

ירושלים

אדר א' תשע"ו

מדינת ישראל

כתיבה ועריכה:

עמית שריר ואמציה גינת - מינהל תכנון אסטרטגי וכלכלי, משרד הבריאות

לקחו חלק בהכנת הפרסום (לפי סדר א"ב):

משרד הבריאות

פרופ' רונית אנדוולט

אורלי בוני

ד"ר אורלי הרצברג

ציונה חקלאי

דיאנה נקמולי לוי

איילה פרג

ניר קידר

ד"ר אמיר שנון

ענת שמש

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

מוריה ג'ורג'י

פנינה צדקה

נעמה רותם

מינהל תכנון אסטרטגי וכלכלי

משרד הבריאות

ירמיהו 39, ירושלים 91010

טלפון 02-5081033

strategic.planning@moh.health.gov.il

פתח דבר

תכנון כוח האדם במקצועות הבריאות הוא נדבך מרכזי בתכנון מערכת הבריאות. שלבים מקדימים הכרחיים לתכנון הם הכרת המצב הקיים וזיהוי המגמות בתחום. נתונים מפורטים ומידע אמין חיוניים לתכנון עתידי טוב.

המחקר המוצג כאן מתמקד בארבעה מקצועות בריאות: פיזיותרפיה, הפרעות בתקשורת, ריפוי בעיסוק ותזונה. עד היום, תיאור המצב הקיים וכן תחזיות בתחום כוח האדם במקצועות אלו התבססו בעיקר על קובץ נתונים של בעלי תעודת מקצוע המורשים לעסוק במקצועות אלו בישראל. קובץ זה כולל פרטים דמוגרפיים ונתונים על ההשכלה של בעלי תעודת המקצוע, אולם הוא חסר מידע על מאפיינים תעסוקתיים ונתונים נוספים אודות בעלי תעודת מקצוע.

ייחודו של המחקר הנוכחי הוא בשימוש במקורות מידע נוספים, בהצלבה ובשילוב הנתונים המופקים מהם. חלק מהנתונים מצויים באחריות משרד הבריאות, וחלקם בידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (הלמ"ס) או במקומות נוספים. משרד הבריאות והלמ"ס תכננו וביצעו במשותף את המחקר; עיבוד הנתונים נעשה בלמ"ס בתיאום עם צוות המחקר. מקורות המידע ששימשו במחקר סיפקו נתונים רבים על העובדים בארבעה מקצועות אלו בישראל וכן תחזית למספר המחזיקים בתעודת מקצוע בכל אחד ממקצועות אלו לעשור הקרוב: 2016-2025.

אנו מודים לפרופ' טוביה חורב שיזם והוביל מתחילת הדרך מודל מחקרי ייחודי זה, המתפרסם כעת זו הפעם השלישית. הפרסום הראשון דן במאפיינים תעסוקתיים של רופאים (2012), והשני עסק באחיות (2014). מודל מחקרי זה ימשיך לשמש את המשרד ככלי לאיסוף מידע לצורך תכנון מיטבי של כוח האדם בישראל במקצועות הבריאות השונים. מינהל תכנון אסטרטגי וכלכלי במשרד הבריאות מתכנן לערוך מחקר כזה בשיתוף הלמ"ס מדי שנה, כך שכל אחד ממקצועות הבריאות ייחקר אחת לכמה שנים, ולאחר זמן ייערכו מחקרים חוזרים על-פי הצורך.

ניר קידר
סמנכ"ל בכיר לתכנון אסטרטגי וכלכלי
משרד הבריאות

תוכן העניינים

6.....	רשימת לוחות
10.....	רשימת תרשימים
11.....	הקדמה
15.....	פיזיותרפיסטים בישראל
15.....	ממצאים עיקריים
16.....	מבוא: פיזיותרפיה
18.....	1. ממצאי המחקר: כלל בעלי תעודת מקצוע בפיזיותרפיה החיים בישראל
25.....	2. ממצאי המחקר: פיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות
40.....	3. תחזית פיזיותרפיסטים 2016-2025
44.....	4. השוואה: נתונים בינלאומיים
45.....	5. סיכום
47.....	קלינאי תקשורת בישראל
47.....	ממצאים עיקריים
48.....	מבוא: קלינאות תקשורת
50.....	1. ממצאי המחקר: כלל בעלי תעודת מקצוע בקלינאות תקשורת החיים בישראל
58.....	2. ממצאי המחקר: קלינאי התקשורת העובדים בענף הבריאות
73.....	3. תחזית קלינאי תקשורת 2016-2025
77.....	4. סיכום
79.....	מרפאים בעיסוק בישראל
79.....	ממצאים עיקריים
80.....	מבוא: מרפאים בעיסוק
82.....	1. ממצאי המחקר: כלל בעלי תעודת מקצוע בריפוי בעיסוק החיים בישראל
89.....	2. ממצאי המחקר: מרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות
104.....	3. תחזית מרפאים בעיסוק 2016-2025
108.....	4. סיכום
109.....	תזונאים בישראל
109.....	ממצאים עיקריים
110.....	מבוא: תזונה קלינית
112.....	1. ממצאי המחקר: כלל בעלי תעודת מקצוע בתזונה קלינית החיים בישראל
120.....	2. ממצאי המחקר: דיאטנים העובדים בענף הבריאות
135.....	3. תחזית תזונאים 2016-2025
139.....	4. סיכום

רשימת לוחות

- 18..... לוח 1: בעלי תעודת מקצוע בפיזיותרפיה לפי מין וקבוצת גיל
- 19..... לוח 2: בעלי תעודת מקצוע בפיזיותרפיה לפי שנת עליה
- 20..... לוח 3: בעלי תעודת מקצוע בפיזיותרפיה לפי מקום הלידה
- 20..... לוח 4: בעלי תעודת מקצוע בפיזיותרפיה לפי קבוצת אוכלוסיה
- 21..... לוח 5: בעלי תעודת מקצוע בפיזיותרפיה לפי קבוצת אוכלוסיה ומין
- 21..... לוח 6: בעלי תעודת מקצוע בפיזיותרפיה לפי מין וקבוצת אוכלוסיה
- 22..... לוח 7: בעלי תעודת מקצוע בפיזיותרפיה לפי אזור מגורים
- 23..... לוח 8: בעלי תעודת מקצוע בפיזיותרפיה לאלף נפש באוכלוסיה
- 23..... לוח 9: בעלי תעודת מקצוע בפיזיותרפיה המתגוררים בחו"ל מעל שנה לפי מין וקבוצת גיל
- 24..... לוח 10: בעלי תעודת מקצוע בפיזיותרפיה לפי שנת הקבלה של התואר
- 24..... לוח 11: בעלי תעודת מקצוע בפיזיותרפיה לפי מקומות לימוד
- 25..... לוח 12: פיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות לפי מין וקבוצת גיל
- 26..... לוח 13: פיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות לפי שנת עליה
- 26..... לוח 14: פיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות לפי מקום הלידה
- 27..... לוח 15: פיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות לפי קבוצת אוכלוסיה
- 27..... לוח 16: פיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות לפי קבוצת אוכלוסיה ומין
- 28..... לוח 17: פיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות לפי מין וקבוצת אוכלוסיה
- 29..... לוח 18: פיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות לפי אזור מגורים
- 29..... לוח 19: פיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות לאלף נפש באוכלוסיה
- 30..... לוח 20: פיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות לפי שנת קבלת התואר
- 30..... לוח 21: פיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות לפי מקומות לימוד
- 31..... לוח 22: פיזיותרפיסטים לפי קבוצת גיל ותחום עיסוק
- 32..... לוח 23: פיזיותרפיסטים ערבים ויהודים לפי ענף כלכלי
- 33..... לוח 24: פיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות לפי צורת העיסוק
- 34..... לוח 25: פיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מין וצורת העיסוק
- 35..... לוח 26: פיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מין וקבוצת גיל
- 35..... לוח 27: פיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות(שכירים בלבד): שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מין וקבוצת גיל
- 35..... לוח 28: פיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות(עצמאים בלבד): שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מין וקבוצת גיל
- 36..... לוח 29: פיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות(גם כשכירים וגם כעצמאים): שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מין וקבוצת גיל
- 36..... לוח 30: פיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מחוז מגורים ומין
- 37..... לוח 31: פיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מחוז מגורים וצורת העיסוק
- 37..... לוח 32: פיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי קבוצת גיל ומחוז מגורים
- 38..... לוח 33: פיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי נפה ומין
- 40..... לוח 34: התפלגות הסטודנטים לפיזיותרפיה בשנה א' לפי מוסד לימודים ושנה

- לוה 35: תחזית הגעה של פיזיותרפיסטים לגיל פרישה לפנסיה (67)..... 41
- לוה 36: תחזית מספר פיזיותרפיסטים לשנים 2016-2025..... 42
- לוה 37: בעלי תעודת מקצוע בקלינאות תקשורת לפי מין וקבוצות גיל..... 50
- לוה 38: בעלי תעודת מקצוע בקלינאות תקשורת לפי שנת עליה..... 51
- לוה 39: בעלי תעודת מקצוע בקלינאות תקשורת לפי מקום הלידה..... 52
- לוה 40: בעלי תעודת מקצוע בקלינאות תקשורת לפי קבוצת אוכלוסיה..... 52
- לוה 41: בעלי תעודת מקצוע בקלינאות תקשורת לפי קבוצת אוכלוסיה ומין..... 53
- לוה 42: בעלי תעודת מקצוע בקלינאות תקשורת לפי מין וקבוצת אוכלוסיה..... 53
- לוה 43: בעלי תעודת מקצוע בקלינאות תקשורת לפי אזור מגורים..... 54
- לוה 44: בעלי תעודת מקצוע בקלינאות תקשורת לאלף נפש באוכלוסיה..... 55
- לוה 45: בעלי תעודת מקצוע בקלינאות תקשורת המתגוררים בחו"ל מעל שנה לפי קבוצת גיל..... 55
- לוה 46: בעלי תעודת מקצוע בקלינאות תקשורת לפי שנת הקבלה של התואר..... 56
- לוה 47: בעלי תעודת מקצוע בקלינאות תקשורת לפי מקומות לימוד..... 56
- לוה 48: קלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות לפי מין וקבוצות גיל..... 58
- לוה 49: קלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות לפי שנת עליה..... 59
- לוה 50: קלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות לפי מקום הלידה..... 59
- לוה 51: קלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות לפי קבוצת אוכלוסיה..... 60
- לוה 52: קלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות לפי קבוצת אוכלוסיה ומין..... 60
- לוה 53: קלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות לפי מין וקבוצת אוכלוסיה..... 61
- לוה 54: קלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות לפי אזור מגורים..... 62
- לוה 55: קלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות לאלף נפש באוכלוסיה..... 62
- לוה 56: קלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות לפי שנת קבלת התואר..... 63
- לוה 57: קלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות לפי מקומות לימוד..... 63
- לוה 58: קלינאי תקשורת לפי קבוצות גיל ותחום עיסוק..... 64
- לוה 59: קלינאי תקשורת ערבים ויהודים לפי ענף כלכלי..... 65
- לוה 60: קלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות לפי צורת העיסוק..... 66
- לוה 61: קלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מין וצורת העיסוק..... 67
- לוה 62: קלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מין וקבוצת גיל..... 68
- לוה 63: קלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות(שכירים בלבד): שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מין וקבוצת גיל..... 68
- לוה 64: קלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות(עצמאים בלבד): שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מין וקבוצת גיל..... 69
- לוה 65: קלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות(גם כשכירים וגם כעצמאים): שכר שנתי ברוטו ממוצע וחציון, לפי מין וקבוצת גיל..... 69
- לוה 66: קלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מחוז מגורים ומין..... 70
- לוה 67: קלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מחוז מגורים וצורת העיסוק..... 70
- לוה 68: קלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי קבוצת גיל ומחוז מגורים..... 71
- לוה 69: קלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי נפה ומין..... 72
- לוה 70: התפלגות הסטודנטים לקלינאות תקשורת בשנה א' לפי מוסד לימודים ושנה..... 73
- לוה 71: תחזית הגעה של קלינאי תקשורת לגיל פרישה לפנסיה (67)..... 74
- לוה 72: תחזית מספר קלינאי תקשורת 2016-2025..... 75
- לוה 73: בעלי תעודת מקצוע בריפוי בעיסוק לפי מין וקבוצות גיל..... 82
- לוה 74: בעלי תעודת מקצוע בריפוי בעיסוק לפי שנת עליה..... 83

84	לוח 75: בעלי תעודת מקצוע בריפוי בעיסוק לפי מקום הלידה
84	לוח 76: בעלי תעודת מקצוע בריפוי בעיסוק לפי קבוצת אוכלוסיה
85	לוח 77: בעלי תעודת מקצוע בריפוי בעיסוק לפי קבוצת אוכלוסיה ומין
85	לוח 78: בעלי תעודת מקצוע בריפוי בעיסוק לפי מין וקבוצת אוכלוסיה
86	לוח 79: בעלי תעודת מקצוע בריפוי בעיסוק לפי אזור מגורים
87	לוח 80: בעלי תעודת מקצוע בריפוי בעיסוק לאלף נפש באוכלוסיה
87	לוח 81: בעלי תעודת מקצוע בריפוי בעיסוק המתגוררים בחו"ל מעל שנה לפי קבוצת גיל
88	לוח 82: בעלי תעודת מקצוע בריפוי בעיסוק לפי שנת הקבלה של התואר
88	לוח 83: בעלי תעודת מקצוע בריפוי בעיסוק לפי מקומות לימוד
89	לוח 84: מרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות לפי מין וקבוצות גיל
90	לוח 85: מרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות לפי שנת עליה
90	לוח 86: מרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות לפי מקום הלידה
91	לוח 87: מרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות לפי קבוצת אוכלוסיה
91	לוח 88: מרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות לפי קבוצת אוכלוסיה ומין
92	לוח 89: מרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות לפי מין וקבוצת אוכלוסיה
93	לוח 90: מרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות לפי אזור מגורים
93	לוח 91: מרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות לאלף נפש באוכלוסיה
94	לוח 92: מרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות לפי שנת קבלת התואר
94	לוח 93: מרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות לפי מקומות לימוד
95	לוח 94: מרפאים בעיסוק לפי קבוצות גיל ותחום עיסוק
96	לוח 95: מרפאים בעיסוק ערבים ויהודים לפי ענף כלכלי
97	לוח 96: מרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות לפי צורת העיסוק
98	לוח 97: מרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מין וצורת העיסוק
99	לוח 98: מרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מין וקבוצת גיל
99	לוח 99: מרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות(שכירים בלבד): שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מין וקבוצת גיל
100	לוח 100: מרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות(עצמאים בלבד): שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מין וקבוצת גיל
100	לוח 101: מרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות(גם כשכירים וגם כעצמאים): שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מין וקבוצת גיל
101	לוח 102: מרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מחוז מגורים ומין
101	לוח 103: מרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מחוז מגורים וצורת העיסוק
101	לוח 104: מרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי קבוצת גיל ומחוז מגורים
103	לוח 105: מרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי נפה ומין
104	לוח 106: התפלגות הסטודנטים בריפוי בעיסוק בשנה א, לפי מוסד לימודים ושנה
105	לוח 107: תחזית הגעה של מרפאים בעיסוק לגיל פרישה לפנסיה (67)
106	לוח 108: תחזית מספר מרפאים בעיסוק לשנים 2016-2025
112	לוח 109: בעלי תעודת מקצוע בתזונה קלינית לפי מין וקבוצות גיל
113	לוח 110: בעלי תעודת מקצוע בתזונה קלינית לפי שנת עליה
114	לוח 111: בעלי תעודת מקצוע בתזונה קלינית לפי מקום הלידה
114	לוח 112: בעלי תעודת מקצוע בתזונה קלינית לפי קבוצת אוכלוסיה
115	לוח 113: בעלי תעודת מקצוע בתזונה קלינית לפי קבוצת אוכלוסיה ומין
115	לוח 114: בעלי תעודת מקצוע בתזונה קלינית לפי מין וקבוצת אוכלוסיה

116	לוח 115: בעלי תעודת מקצוע בתזונה קלינית לפי אזור מגורים
117	לוח 116: בעלי תעודת מקצוע בתזונה קלינית לאלף נפש באוכלוסיה
117	לוח 117: בעלי תעודת מקצוע בתזונה קלינית המתגוררים בחו"ל מעל שנה לפי קבוצת גיל
118	לוח 118: בעלי תעודת מקצוע בתזונה קלינית לפי שנת הקבלה של התואר
118	לוח 119: בעלי תעודת מקצוע בתזונה קלינית לפי מקומות לימוד
120	לוח 120: דיאטנים העובדים בענף הבריאות לפי מין וקבוצות גיל
121	לוח 121: דיאטנים העובדים בענף הבריאות לפי שנת עליה
121	לוח 122: דיאטנים העובדים בענף הבריאות לפי מקום הלידה
122	לוח 123: דיאטנים העובדים בענף הבריאות לפי קבוצת אוכלוסיה
122	לוח 124: דיאטנים העובדים בענף הבריאות לפי קבוצת אוכלוסיה ומין
123	לוח 125: דיאטנים העובדים בענף הבריאות לפי מין וקבוצת אוכלוסיה
124	לוח 126: דיאטנים העובדים בענף הבריאות לפי אזור מגורים
124	לוח 127: דיאטנים העובדים בענף הבריאות לאלף נפש באוכלוסיה
125	לוח 128: דיאטנים עובדים בענף הבריאות לפי שנת קבלת התואר
125	לוח 129: דיאטנים העובדים בענף הבריאות לפי מקומות לימוד
126	לוח 130: דיאטנים לפי קבוצות גיל ותחום עיסוק
127	לוח 131: דיאטנים ערבים ויהודים לפי ענף כלכלי
128	לוח 132: דיאטנים העובדים בענף הבריאות לפי צורת העיסוק בתחום
129	לוח 133: דיאטנים העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מין וצורת העיסוק
130	לוח 134: דיאטנים העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מין וקבוצת גיל
130	לוח 135: דיאטנים העובדים בענף הבריאות(שכירים בלבד): שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מין וקבוצת גיל
130	לוח 136: דיאטנים העובדים בענף הבריאות(עצמאים בלבד): שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מין וקבוצת גיל
131	לוח 137: דיאטנים העובדים בענף הבריאות(גם כשכירים וגם כעצמאים): שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מין וקבוצת גיל
132	לוח 138: דיאטנים העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מחוז מגורים ומין
132	לוח 139: דיאטנים העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מחוז מגורים וצורת העיסוק
132	לוח 140: דיאטנים העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי קבוצת גיל ומחוז מגורים
134	לוח 141: דיאטנים העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי נפה ומין
135	לוח 142: התפלגות הסטודנטים לתזונה בשנה א' לפי מוסד לימודים ושנה
136	לוח 143: תחזית הגעה של דיאטנים לגיל פרישה לפנסיה (67)
137	לוח 144: תחזית מספר דיאטנים לשנים 2016-2025

רשימת תרשימים

17	תרשים 1: תרשים זרימה: פיזיותרפיסטים שקיבלו תעודה בישראל עד שנת 2012
22	תרשים 2: בעלי תעודת מקצוע בפיזיותרפיה לפי מחוז מגורים
28	תרשים 3: פיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות לפי מחוז מגורים
43	תרשים 4: תחזית מספר פיזיותרפיסטים לשנים 2016-2025
43	תרשים 5: תחזית שיעור פיזיותרפיסטים עד גיל 67 לאלף נפש באוכלוסיה לשנים 2016-2025
44	תרשים 6: שיעור הפיזיותרפיסטים באוכלוסיה - השוואה בינלאומית
49	תרשים 7: תרשים זרימה: קלינאי תקשורת שקיבלו תעודה בישראל עד שנת 2012
54	תרשים 8: בעלי תעודת מקצוע בקלינאות תקשורת לפי מחוז מגורים
61	תרשים 9: קלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות לפי מחוז מגורים
76	תרשים 10: תחזית מספר קלינאי תקשורת לשנים 2016-2025
76	תרשים 11: תחזית שיעור קלינאי תקשורת עד גיל 67, לאלף נפש באוכלוסיה לשנים 2016-2025
81	תרשים 12: תרשים זרימה: מרפאים בעיסוק שקיבלו תעודה בישראל עד שנת 2012
86	תרשים 13: בעלי תעודה מקצוע בריפוי בעיסוק לפי מחוז מגורים
92	תרשים 14: מרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות לפי מחוז מגורים
107	תרשים 15: תחזית מספר מרפאים בעיסוק לשנים 2016-2026
107	תרשים 16: תחזית שיעור מרפאים בעיסוק עד גיל 67 לאלף נפש באוכלוסיה לשנים 2016-2025
111	תרשים 17: תרשים זרימה: תזונאים קליניים שקיבלו תעודה בישראל עד שנת 2012
116	תרשים 18: בעלי תעודת מקצוע בתזונה קלינית לפי מחוז מגורים
123	תרשים 19: דיאטנים העובדים בענף הבריאות לפי מחוז מגורים
138	תרשים 20: תחזית מספר דיאטנים לשנים 2016-2025
138	תרשים 21: תחזית שיעור דיאטנים עד גיל 67 לאלף נפש באוכלוסיה לשנים 2016-2025

הקדמה

רקע

בישראל אין חובה לרישוי חוזר או לרישום חוזר של פיזיותרפיסטים, קלינאי תקשורת, מרפאים בעיסוק ותזונאים. מסיבה זו, לא ניתן לקבל מידע שוטף ועדכני על העיסוק בפועל של בעלי המקצוע בתחומים אלו.

תחזיות כוח האדם עד כה, היו מבוססות על מספר בעלי תעודות מקצוע במקצועות הבריאות השונים, כפי שהם רשומים במאגרי המידע של משרד הבריאות. התחזיות התבססו על כמות תעודות מקצוע חדשות שהונפקו בכל שנה, ועל ההגעה לגיל הפרישה של מחזיקי התעודות הוותיקים. לצורך ביצוע תחזיות אלו, הונח כי כל בעלי תעודות המקצוע שבגיל העבודה וחיים בישראל - עובדים במקצוע בישראל.

רישום ורישוי של פיזיותרפיסטים, קלינאי תקשורת, מרפאים בעיסוק ותזונאים החל רק בשנת 2008 בעקבות חוק הסדרת העיסוק במקצועות הבריאות התשס"ח-2008. העובדים במקצועות אלו נרשמו בבת אחת, ולכן לא ניתן להציג נתונים שנתיים בעלי משמעות לאורך שנים כמו במקצועות שדרשו רישוי מאז ומתמיד.

יעדי המחקר

יעד המחקר הוא לקבל תמונת מצב של העובדים בישראל בארבעה מקצועות הבריאות; פיזיותרפיה, קלינאות תקשורת, ריפוי בעיסוק ותזונה. המטרות הספציפיות הן הבאות:

- לעמוד על המאפיינים הדמוגרפיים, הכלכליים והגיאוגרפיים של אוכלוסיית בעלי תעודות המקצוע ואוכלוסיית העובדים במקצועות אלו בישראל;
- למדוד את מספר העובדים במקצועות אלו במערכת הבריאות בישראל;
- לתאר את המאפיינים התעסוקתיים של העובדים במקצועות אלו;
- לאמוד את היקף הנטישה והפרישה המוקדמת בכל אחד ממקצועות אלו;
- לחזות את מספר בעלי תעודות המקצוע בכל אחד מהמקצועות האמורים, עד שנת 2025;
- לבחון אם יש מספיק בעלי תעודות מקצוע בכל אחד מהמקצועות, ולזהות סימני מחסור.

מקורות מידע

הנתונים המפורטים במחקר הופקו משלושה מקורות עיקריים:

- קובץ בעלי רשיון לעסוק במקצועות אלו בישראל. קובץ זה מנוהל במשרד הבריאות וכולל פרטים דמוגרפיים, נתונים אודות השכלה וכן פרטים על הרשיון עצמו, כגון מועד קבלתו וכדומה.
- קובץ הכנסות מעבודה ומעסק המנוהל ומופק על ידי רשות המיסים, ומועבר ללמ"ס אחת לתקופה. הקובץ כולל נתונים על שכר, על הכנסות, על סוג ההעסקה, ענף כלכלי ועוד.
- מערכת פנורמה נקטו, נתונים על בעלי רשיון המופקים ממחסן הנתונים של משרד הבריאות שבניהול אגף המידע.

תהליך

תהליך העבודה והקישור בין קובץ התעודות לבין קובץ ההכנסות והשכר היה כדלקמן:

- בחודש פברואר 2014 הועבר קובץ תעודות ממשרד הבריאות אל הלמ"ס. הקובץ המקורי כלל 13,139 רשומות של בעלי מקצועות בריאות שקיבלו תעודה באחד מארבעת מקצועות הבריאות הנ"ל עד סוף שנת 2012.
- על הקובץ שהועבר ממשרד הבריאות בוצעו פעולות של טיוב, בדיקה וסינון. רשומות שגויות הוצאו ממנו, ונותרו רק רשומות המקושרות בקשר חד-חד-ערכי למרשם האוכלוסין של מדינת ישראל. לאחר ביצוע הפעולות האמורות, נותרו 13,139 רשומות. בתוך רשומות אלו נכללו 4,505 בעלי תעודות בפיזיותרפיה, 3,176 בקלינאות תקשורת, 3,666 בריפוי בעיסוק ו-1,792 בתזונה.
- לפי מאגר תושבים ישראלים בחו"ל¹ של הלמ"ס, אותרו בעלי תעודת מקצוע בארבעה מקצועות אלו, אשר נכון לשנת 2012 מרכז חייהם לא היה בישראל. הגדרת הלמ"ס תואמת את ההגדרה הבינלאומית למהגר בינלאומי, ומבוססת על כלל הפרטים הפעילים במרשם האוכלוסין שיצאו את גבולות ישראל למשך שנה לפחות. פרט שבמהלך אותה שנה ביקר בישראל ביקור שמשכו לא עלה על 90 ימים, עדיין ייחשב מהגר. לאחר סינון המתגוררים בחו"ל, מספר בעלי התעודות החיים בישראל הגיע ל-12,963, ומתוכם 4,432 פיזיותרפיסטים, 3,144 קלינאי תקשורת, 3,613 מרפאים בעיסוק ו-1,774 תזונאים.

¹ סבח, מ' (2012) מאגר תושבים ישראלים בחו"ל, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. תחום פיתוח מתודולוגיה מפקדית, אגף דמוגרפיה ומפקד.

- קובץ בעלי תעודות המקצוע החיים בישראל עבר זיווג מלא עם קובץ הכנסות של רשות המיסים, ולכל אחת מהרשומות צורפו הנתונים מקובץ זה. לאחר הזיווג בוצעה התממה (De-identification) בהתאם לחוק ולכללי הלמ"ס.
- קובץ הכנסות של רשות המיסים כולל את כל נתוני התשלומים לשכירים הנובעים מעבודה במסגרת יחסי עובד מעביד, וכן את נתוני ההכנסות של עצמאים המדווחים לרשות המיסים על-פי חוק.
- מתוך 12,963 כלל בעלי התעודות בארבעת המקצועות האמורים החיים בישראל - 92% (11,910) משתתפים בשוק העבודה, ולשאר אין הכנסה כלשהי, מעבודה או מעסק. 10,523 מתוכם עובדים באופן ישיר בענף בריאות, ו-654 בענפים משיקים לענף הבריאות. השאר עובדים בתחומים אחרים.
- מעמד תעסוקתי נקבע לפי אחת משלוש האפשרויות:
 - שכיר בלבד – מי שכל הכנסתו היא משכר עבודה בלבד.
 - עצמאי בלבד – מי שכל הכנסתו היא כעוסק עצמאי.
 - שכיר ועצמאי – מי שיש לו גם הכנסה כשכיר וגם כעצמאי.
- זיהוי עובדים כעובדים בענף הבריאות נעשה בהתאם לשיוך העסק לענף כלכלי ברשות המיסים. אצל שכירים – בענף הכלכלי של המעסיק, ואצל עצמאים בשיוך של העסק שבבעלותם. יובהר כי אין בידי הרשויות מידע על העיסוק בפועל של העובד. מבחינה תיאורטית, יכול להיות כי מעסיק או עסק רשומים בענף מסויים, אך חלק מהעובדים עובדים בפועל בתחום אחר מאשר התחום העיקרי של העסק. בכל מקום בפרסום זה בו מצוין "עובדים בענף הבריאות", הכוונה היא שהמעסיק או העסק שייך לענף הבריאות, לפי הרישום ברשות המיסים.
- הנתונים במחקר זה אינם כוללים בעלי תעודת מקצוע המועסקים בשירות צה"ל.
- כיסוי המעסיקים בקובץ רשות המיסים מקיף מאוד. בלמ"ס נעשתה בדיקה כדי לוודא שלא חסרים בקובץ מעסיקים מענף בריאות. הבדיקה נעשתה רק לגבי מעסיקים שיש להם מעל 100 עובדים. ייתכן כי קיימים מעסיקים שאין לגביהם דיווח, אך הם מעסיקים מעט עובדים יחסית ולכן ההשפעה על הנתונים קטנה.

במחקר זה, ההגדרה "עובדים בענף הבריאות" כוללת את ענף הבריאות וכן עיסוקים קרובים המשיקים לתחום הבריאות. החלוקה בין בעלי תעודת מקצוע העובדים בענף הבריאות לבין אלו העובדים בענפים אחרים נעשתה בהתאם לקריטריונים המפורטים להלן.

בענף הבריאות נכללו בעלי תעודות באחד מארבעת המקצועות הנ"ל שעבודתם היתה באחד מהבאים :

- ענף הבריאות לפי הגדרת הלמ"ס – בתי חולים, מרפאות, שירותי בריאות אחרים ועזרה ראשונה ;
- מגורים טיפוליים – כולל בתי אבות ;
- שירותי רווחה וסעד ללא מגורים ;
- משרד הבריאות ;
- הוראה - חינוך קדם יסודי, חטיבות ביניים, חטיבה עליונה ובתי ספר בפקוח התמ"ת ;
- מינהל מקומי ;
- חברות המשמשות להעסקת כוח אדם ;
- מרכזים קהילתיים – מתנ"ס ;
- מתקני ספורט, הפעלת מתקני כושר ומועדוני כושר, הפעלת מועדוני ספורט ;
- בקלינאות תקשורת - מכירה קמעונית בחנויות המתמחות בתרופות ובמוצרים רפואיים, במוצרים קוסמטיים ובתמרוקים, בחנויות המתמחות בציוד לצילום ובצורכי צילום, במכשור מדויק ובצורכי אופטיקה.

בהגדרת העיסוקים המשיקים לבריאות נכללו עיסוקים אלו :

- ייצור ומסחר סיטוני של תרופות ומוצרים רפואיים ;
- ייצור ומסחר בציוד רפואי ;
- שירותי הנדסה וייעוץ הנדסי-טכני, כולל הנדסת אנוש ;
- מחקר ופיתוח בתחומים שונים ;
- מוסדות חינוך על-תיכוניים – כולל הוראה במוסדות אלו ;
- שירותי ייעוץ ניהולי.

כל שאר העיסוקים או המעסיקים לא נכללו תחת ענף הבריאות במחקר זה.

פיזיותרפיסטים בישראל

ממצאים עיקריים

בשנת 2012 ברשומות משרד הבריאות, נמצאו 4,505 בעלי תעודה בפיזיותרפיה. 4,432 מתוכם (98%) חיים בישראל. מתוך 4,432 פיזיותרפיסטים החיים בישראל, 352 (7.9%) לא היו פעילים בשוק העבודה, ולא היתה להם הכנסה מעבודה או מעסק. מתוך 4,080 הנותרים, 3,884 (95%) עובדים בענף הבריאות.

76.8% מהעובדים בענף הבריאות (2,983) הם ילידי ישראל.

85.6% מכלל העובדים בענף הבריאות הם יהודים ואחרים² ו-14.4% הם ערבים. בקרב היהודים ואחרים שיעור הגברים נמוך מזה של נשים (21.9% ו-78.1% בהתאמה). בקרב הערבים הממצא הפוך; 72.7% גברים ו-27.3% נשים.

1.6% (73) מבעלי תעודת מקצוע בפיזיותרפיה התגוררו בשנת 2012 בחו"ל; כמחציתם התגוררו בשנת 2012 בחו"ל כשנה עד שנתיים; כרבע מהם התגוררו בחו"ל 3-4 שנים; והשאר - 5 שנים ומעלה.

מבין הפיזיותרפיסטים הפעילים בשוק העבודה – 95% עובדים בענף הבריאות. הרוב המוחלט של הפיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות (81%) הם שכירים.

ככלל, הכנסותיהם של פיזיותרפיסטים גברים גבוהות משל נשים. כמו כן, הכנסותיהם של הפיזיותרפיסטים העובדים הן כשכירים והן כעצמאים גבוהות בממוצע מהכנסות הפיזיותרפיסטים השכירים בלבד והעצמאיים בלבד.

² "יהודים ואחרים" על פי הגדרת הלמ"ס. יהודים ובעלי לאום אחר שאינם ערבים.

מבוא: פיזיותרפיה

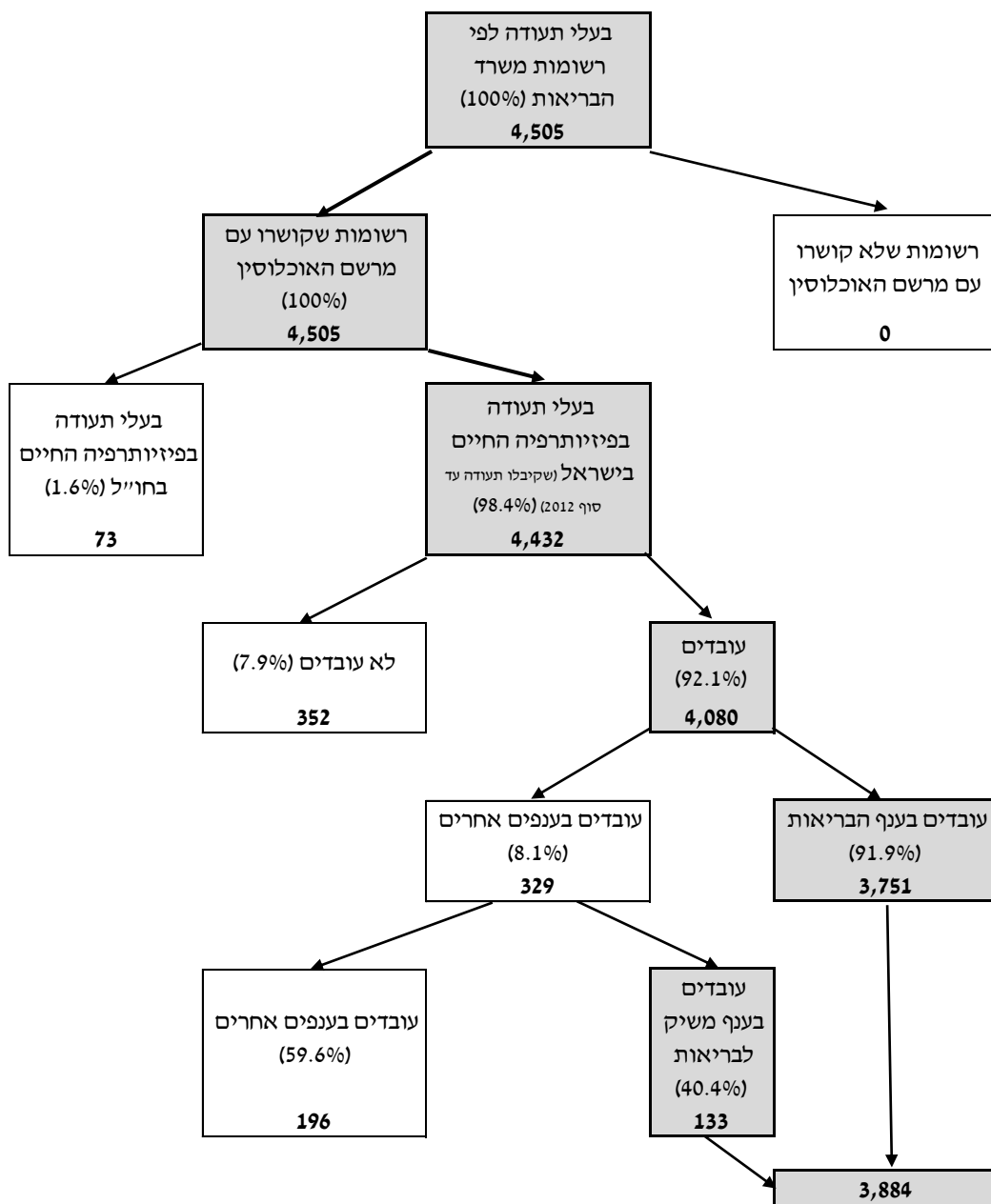
פיזיותרפיה הוא אחד ממקצועות הבריאות המתמקד בתנועה ובתפקוד פיזי כדי להביא למיצוי מיטבי של חיים פעילים ועצמאיים. תחומי העיסוק בפיזיותרפיה כוללים קידום בריאות, מניעה, טיפול ושיקום לקויות בתפקוד מערכות שלד-שריר, לב-ריאות, עצבים, לימפה והמערכת הווסטיבולרית.

בחוק הסדרת העיסוק במקצועות הבריאות, התשס"ח-2008, מקצוע הפיזיותרפיה הוגדר כמקצוע בריאות, והעוסק בו – הפיזיותרפיסט – חייב להיות בעל תואר אקדמי, לעמוד בבחינות שקבע מנכ"ל משרד הבריאות, ולהיות בעל תעודת פיזיותרפיסט.

לימודי הפיזיותרפיה בישראל הם לימודים אקדמיים, וכדי לעסוק בפיזיותרפיה נדרש תואר ראשון. כיום, ניתן ללמוד פיזיותרפיה בחמישה מוסדות בישראל: המכללה האקדמית צפת, אוניברסיטת חיפה, אוניברסיטת אריאל, אוניברסיטת תל אביב ואוניברסיטת בן-גוריון בבאר שבע. חוג נוסף, במכללה האקדמית בקריית אונו, קיבל אישור פתיחה, אולם ביולי 2014 קיבלה המל"ג החלטה להקפיא את הרישום ואת הפתיחה של מחזורי לימודים חדשים לשנת הלימודים תשע"ה.

משך הלימודים בפיזיותרפיה הוא ארבע שנים, ותכנית הלימודים כוללת לימודים עיוניים והכשרה מעשית. כדי לעסוק במקצוע, מסיימי התואר הראשון נדרשים לעמוד בבחינת רישוי ממשלתית.

תרשים 1: תרשים זרימה: פיזיותרפיסטים שקיבלו תעודה בישראל עד שנת 2012

1. ממצאי המחקר: כלל בעלי תעודת מקצוע בפיזיותרפיה החיים בישראל

1.1 נתונים דמוגרפיים על כלל בעלי תעודת מקצוע החיים בישראל

4,432 בעלי תעודת מקצוע בפיזיותרפיה חיים בישראל. 1,280 (28.9%) הם גברים ו- 3,152 (71.1%) נשים. מתוכם, גילם של 4,293 (96.9%) הוא מתחת ל-65. בלוח 1 מפורטת ההתפלגות לקבוצות גיל.

לוח 1: בעלי תעודת מקצוע בפיזיותרפיה לפי מין וקבוצות גיל

סה"כ		נשים		גברים		קבוצת גיל
אחוז	מספר	אחוז	מספר	אחוז	מספר	
18%	818	17%	522	23%	296	29-21
23%	1,020	22%	682	26%	338	34-30
13%	571	12%	367	16%	204	39-35
11%	495	11%	353	11%	142	44-40
9%	412	10%	315	8%	97	49-45
9%	383	10%	303	6%	80	54-50
7%	316	8%	257	5%	59	59-55
6%	246	7%	213	3%	33	64-60
3%	134	4%	113	2%	21	69-65
1%	37	1%	27	1%	10	+70
100%	4,432	100%	3,152	100%	1,280	סה"כ

76.6% מבעלי התעודה (3,394) הם ילידי ישראל; השאר (1,038) הם ילידי חו"ל. נתונים לגבי שנת העלייה ומקומות הלידה מוצגים בלוחות 2 ו-3.

לוח 2: בעלי תעודת מקצוע בפיזיותרפיה לפי שנת עליה

שנת עליה (יהודים ואחרים)	מספר	אחוז מסה"כ
עד 1954	33	0.7%
1955-1969	102	2.3%
1970-1988	348	7.9%
1989-1999	421	9.5%
2000-2012	99	2.2%
ילידי ישראל	3,394	76.6%
לא ידוע	35	0.8%
סה"כ	4,432	100%

(יהודים ואחרים לא כולל מגור ערבי)

לוח 3: בעלי תעודת מקצוע בפזיותרפיה לפי מקום הלידה

מקום לידה	בעלי תעודת מקצוע	אחוז מסה"כ
ישראל	3,394	76.6%
אסיה ואפריקה	121	2.7%
בריה"מ לשעבר	345	7.8%
מערב אירופה	171	3.9%
מזרח אירופה	64	1.4%
אמריקה	337	7.6%
סה"כ	4,432	100%

85.4% מכלל בעלי תעודת מקצוע בפזיותרפיה הם יהודים ואחרים, ו-14.6% הם ערבים. ראו לוח 4.

לוח 4: בעלי תעודת מקצוע בפזיותרפיה לפי קבוצת אוכלוסיה

קבוצת אוכלוסיה	מספר	אחוז מסה"כ
יהודים ואחרים	3,786	85.4%
ערבים	646	14.6%
סה"כ	4,432	100%

63.4% מכלל הגברים הם יהודים ואחרים, ו- 94.4% מכלל הנשים הן יהודיות ואחרות.
ראו להלן בלוח 5.

לוח 5: בעלי תעודת מקצוע בפיזיותרפיה לפי קבוצת אוכלוסייה ומין

אחוז			מספר			מגדר
סה"כ	ערבים	יהודים ואחרים	סה"כ	ערבים	יהודים ואחרים	
100%	36.6%	63.4%	1,280	469	811	גברים
100%	5.6%	94.4%	3,152	177	2,975	נשים

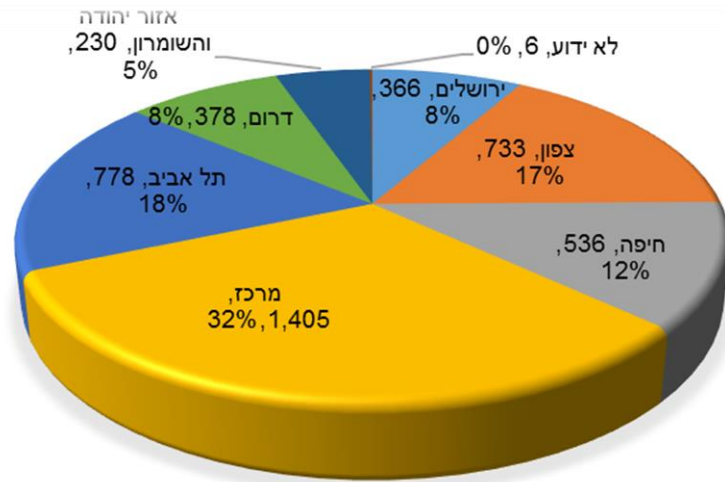
בקרב היהודים ואחרים, שיעור הגברים נמוך מזה של נשים (21.4% ו-78.6% בהתאמה).
בקרב הערבים הממצא הפוך: 72.6% גברים ו-27.4% נשים. ראו לוח 6.

לוח 6: בעלי תעודת מקצוע בפיזיותרפיה לפי מין וקבוצת אוכלוסייה

ערבים	יהודים ואחרים	
72.6%	21.4%	אחוז גברים
27.4%	78.6%	אחוז נשים
100%	100%	סה"כ

התפלגות של בעלי תעודת מקצוע לפי אזור המגורים מובאת בתרשים הבא ובלוחות שאחריו. לתשומת לב, מקום המגורים ומקום העבודה, אינם זהים בהכרח, אם כי סביר להניח כי קיים מתאם גבוה בין השניים.

תרשים 2: בעלי תעודת מקצוע בפיזיותרפיה לפי מחוז מגורים

לוח 7: בעלי תעודת מקצוע בפיזיותרפיה לפי אזור מגורים

מחוז מגורים	בעלי תעודת מקצוע	מחוז מגורים	בעלי תעודת מקצוע
ירושלים	366	מרכז	1,405
נפת ירושלים	366	נפת השרון	311
צפון	733	נפת פתח תקוה	557
נפת צפת	48	נפת רמלה	196
נפת כנרת	49	נפת רחובות	341
נפת עפולה	157	תל אביב	778
נפת עכו	360	נפת תל אביב	515
נפת נצרת	103	נפת רמת גן	196
נפת גולן	16	נפת חולון	67
חיפה	536	דרום	378
נפת חיפה	283	נפת אשקלון	153
נפת חדרה	253	נפת באר שבע	225
אזור יהודה ושומרון	230	לא ידוע	6

לוח 8: בעלי תעודת מקצוע בפיזיותרפיה לאלף נפש באוכלוסיה

מחוז מגורים	שיעור בעלי תעודת מקצוע בפיזיותרפיה לאלף נפש
ירושלים	0.37
צפון	0.56
חיפה	0.57
מרכז	0.74
תל אביב	0.59
דרום	0.33
אזור יהודה ושומרון	0.69
סה"כ - בכל הארץ	0.56

1.2 נתונים דמוגרפיים לגבי בעלי תעודת מקצוע החיים בחו"ל

כ-1.6% מבעלי תעודת מקצוע בפיזיותרפיה בישראל התגוררו בשנת 2012 בחו"ל. כמחציתם גרו שם בשנת 2012 במשך שנה עד שנתיים, כרבע מהם במשך 3-4 שנים, והשאר – במשך 5 שנים ומעלה. ראו לוח 9.

לוח 9: בעלי תעודת מקצוע בפיזיותרפיה המתגוררים בחו"ל מעל שנה לפי מין וקבוצת גיל

קבוצת גיל	גברים	נשים	סה"כ
44-21	27%	49%	76%
45 +	10%	14%	24%
סה"כ	37%	63%	100%

1.3 נתונים אודות השכלת כלל בעלי תעודת מקצוע החיים בישראל
 מספר בעלי תעודת מקצוע בפיזיותרפיה, לפי שנת קבלת התואר מפורט בלוח 10.

לוח 10: בעלי תעודת מקצוע בפיזיותרפיה לפי שנת הקבלה של התואר

שנת קבלת התואר	בעלי תעודת מקצוע בפיזיותרפיה, החיים בישראל	אחוז מסה"כ
עד 1969	102	2.3%
1970-1988	845	19.1%
1989-1999	1,090	24.6%
2000-2012	2,390	53.9%
לא ידוע	5	0.1%
סה"כ	4,432	100%

הרוב המוחלט של בעלי התעודה למדו בישראל. החלוקה לפי מקום הלימודים מפורטת בלוח 11.

לוח 11: בעלי תעודת מקצוע בפיזיותרפיה לפי מקומות לימוד

מקום הלימודים	מספר בעלי תעודת מקצוע בפיזיותרפיה החיים בישראל	אחוז מסה"כ
ישראל	3,676	82.9%
אסיה ואפריקה	182	4.1%
בריה"מ לשעבר	37	0.8%
מערב אירופה	301	6.8%
מזרח אירופה	34	0.8%
אמריקה	195	4.4%
אחר	7	0.2%
סה"כ	4,432	100%

1.4 נתונים על קבלת תעודות

עם כניסתו לתוקף של חוק הסדרת מקצועות הבריאות בשנת 2008, החל רישום של בעלי תעודת מקצוע בפיזיותרפיה. היות שרוב מקבלי התעודות קיבלו אותן בשנים שלאחר החלת החוק, בהיותם פיזיותרפיסטים ותיקים בתחום, לא ניתן לספק נתונים שנתיים על אודות מקבלי תעודה חדשים. כמעט 80% מבעלי תעודת מקצוע בפיזיותרפיה קיבלו את התעודה בין השנים 2009-2011, השנים הראשונות לאחר כניסת החוק לתוקף.

2. ממצאי המחקר: פיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות

2.1 פיזיותרפיסטים בענף הבריאות

מתוך 4,432 פיזיותרפיסטים החיים בישראל, 352 (7.9%) כלל אינם משתתפים בשוק העבודה, ואין להם הכנסה מעבודה או מעסק. מתוך 4,080 הנותרים, 3,844 (95%) עובדים בענף הבריאות. מטבע הדברים, המחקר מתמקד בפיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות בישראל.

2.2 נתונים דמוגרפיים על העובדים בענף הבריאות

3,884 בעלי תעודת מקצוע לעיסוק בפיזיותרפיה עובדים בענף הבריאות. 1,134 (29%) הם גברים ו-2,750 (71%) - נשים. גילם של 3,787 (98%) הוא מתחת ל-64. בלוח 12 מוצגת התפלגות בעלי תעודת מקצוע בפיזיותרפיה לפי מין וקבוצות גיל.

לוח 12: פיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות לפי מין וקבוצות גיל

נשים		גברים		קבוצת גיל
מספר	אחוז	מספר	אחוז	
467	17%	869	77%	29-21
612	22%			34-30
327	12%			39-53
320	12%			44-40
283	10%			49-45
491	18%	247	22%	59-50
171	6%			64-60
79	3%			+65
2,750	100%	1,134	100%	סה"כ

76.8% מהעובדים בענף הבריאות (2,983) הם ילידי ישראל, והשאר (901) נולדו בחו"ל. בין השנים 1989-1999, עלו לישראל כ-10% מכלל העובדים בענף הבריאות. ילידי בריה"מ לשעבר וילידי אמריקה מהווים 7.9% ו-7.5% בהתאמה מכלל הפיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות. נתונים על שנת העלייה ועל מקומות הלידה מוצגים בלוחות 13 ו-14.

לוח 13: פיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות לפי שנת עלייה

שנת עלייה (יהודים ואחרים)	עובדים בענף הבריאות	אחוז מסה"כ
עד 1954	21	0.5%
1955-1969	89	2.3%
1970-1988	296	7.6%
1989-1999	376	9.7%
2000-2012	88	2.3%
ילידי ישראל	2,983	76.8%
לא ידוע	31	0.8%
סה"כ	3,884	100%

(יהודים ואחרים לא כולל מגזר ערבי)

לוח 14: פיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות לפי מקום הלידה

מקום לידה	עובדים בענף הבריאות	אחוז מסה"כ
ישראל	2,983	76.8%
אסיה ואפריקה	100	2.6%
בריה"מ לשעבר	308	7.9%
מערב אירופה	148	3.8%
מזרח אירופה	53	1.4%
אמריקה	292	7.5%
סה"כ	3,884	100%

85.6% מכלל העובדים בענף הבריאות הם יהודים ואחרים, ו-14.4% הם ערבים, כמפורט בלוח 15.

לוח 15: פיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות לפי קבוצת אוכלוסיה

קבוצת אוכלוסיה	מספר	אחוז
יהודים ואחרים	3,324	85.6%
ערבים	560	14.4%
סה"כ	3,884	100%

64.1% מכלל הגברים הם יהודים ואחרים ו-94.4% מכלל הנשים הן יהודיות ואחרות, כמפורט בלוח 16.

לוח 16: פיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות לפי קבוצת אוכלוסיה ומין

מגדר	מספר			אחוז		
	יהודים ואחרים	ערבים	סה"כ	יהודים ואחרים	ערבים	סה"כ
גברים	727	407	1,134	64.1%	35.9%	100%
נשים	2,597	153	2,750	94.4%	5.6%	100%

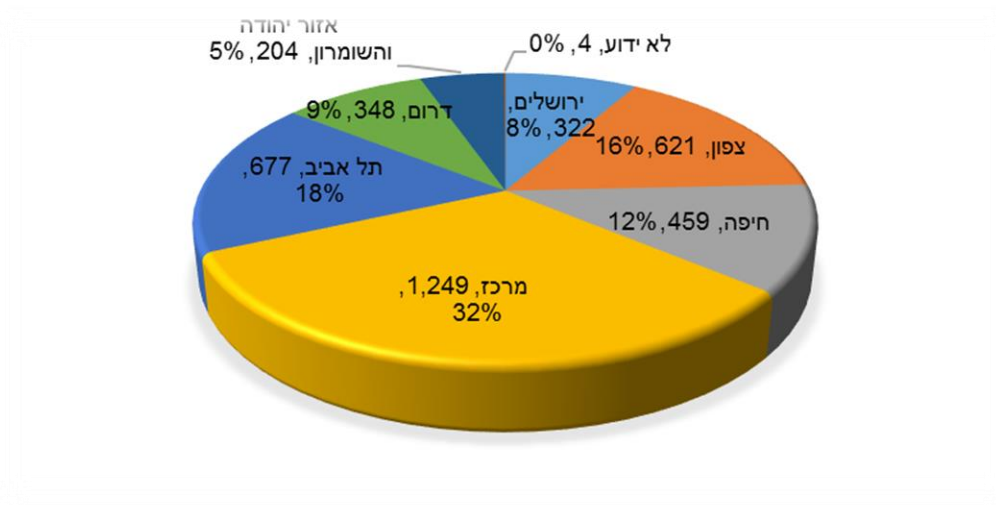
בקרב היהודים ואחרים, שיעור הגברים נמוך מזה של נשים (21.9% ו-78.1% בהתאמה). בקרב הערבים, התוצאה הפוכה: 72.7% גברים ו-27.3% נשים (ראו לוח 17).

לוח 17: פיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות לפי מין וקבוצת אוכלוסיה

ערבים	יהודים ואחרים	
72.7%	21.9%	אחוז גברים
27.3%	78.1%	אחוז נשים
100%	100%	סה"כ

התפלגות העובדים בענף הבריאות לפי אזור המגורים מובאת בתרשים הבא ובלוחות שאחריי. כאמור לעיל, מקום המגורים ומקום העבודה, אינם זהים בהכרח, אם כי סביר להניח כי קיים מתאם גבוה בין השניים.

תרשים 3: פיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות לפי מחוז מגורים

לוח 18: פיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות לפי אזור מגורים

מחוז מגורים	עובדים בענף הבריאות	מחוז מגורים	עובדים בענף הבריאות
ירושלים	322	מרכז	1,249
נפת ירושלים	322	נפת השרון	267
צפון	621	נפת פתח תקוה	497
נפת צפת	43	נפת רמלה	180
נפת נצרת	40	נפת רחובות	305
נפת עפולה	128	תל אביב	677
נפת עכו	312	נפת תל אביב	436
נפת נצרת	82	נפת רמת גן	181
נפת גולן	16	נפת חולון	60
חיפה	459	דרום	348
נפת חיפה	248	נפת אשקלון	137
נפת חדרה	211	נפת באר שבע	211
אזור יהודה ושומרון	204	לא ידוע	4

לוח 19: פיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות לאלף נפש באוכלוסייה

מחוז מגורים	עובדים בפיזיותרפיה בענף הבריאות, לאלף נפש
ירושלים	0.33
צפון	0.47
חיפה	0.49
מרכז	0.65
תל אביב	0.52
דרום	0.31
אזור יהודה ושומרון	0.61
סה"כ - בכל הארץ	0.49

2.3 נתונים על השכלת העובדים בענף הבריאות

מעל מחצית מהעובדים בפיזיותרפיה בענף הבריאות, קיבלו את התואר בין השנים 2000-2012. פירוט לפי שנת קבלת תואר, ראו בלוח 20.

לוח 20: פיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות לפי שנת קבלת התואר

שנת קבלת התואר	עובדים בפיזיותרפיה, בענף הבריאות	אחוז מסה"כ
עד 1969	52	1.3%
1970-1988	711	18.3%
1989-1999	988	25.4%
2000-2012	2,130	54.8%
לא ידוע	3	0.1%
סה"כ	3,884	100%

הרוב המוחלט של העובדים למדו בישראל. בלוח 21 מפורטת החלוקה לפי מקום הלימודים.

לוח 21: פיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות לפי מקומות לימוד

מקום הלימודים	עובדים בפיזיותרפיה, בענף הבריאות	שיעור מסה"כ
ישראל	3,249	83.7%
אסיה ואפריקה	147	3.8%
בריה"מ לשעבר	34	0.9%
מערב אירופה	258	6.6%
מזרח אירופה	29	0.7%
אמריקה	163	4.2%
לא ידוע	4	0.1%
סה"כ	3,884	100%

2.4 התפלגות לפי גיל ועיסוק

95% מהפיזיותרפיסטים שיש להם הכנסות, עובדים בענף הבריאות; מתוכם 92% עובדים ישירות בבריאות, והשאר בענף המשיק לבריאות. בלוח 22, ניתן לראות כי אין כמעט הבדל בין קבוצות הגיל: שיעור העובדים בבריאות מסך העוסקים דומה בכל קבוצות הגיל. כמו כן, ניתן לראות כי אין כמעט נטישה של העיסוק במקצוע ומעבר לעבודה בענף אחר.

לוח 22: פיזיותרפיסטים לפי קבוצות גיל ותחום עיסוק

קבוצת גיל	סה"כ בעלי תעודת מקצוע בישראל	עובדים	עובדים ישירות בענף הבריאות	עובדים בענף משיק לבריאות	שיעור העובדים בבריאות ובמשיק לבריאות מכלל העובדים	עובדים בענפים אחרים
29-21	818	788	702	14	91%	72
34-30	1,020	968	895	28	95%	45
39-35	571	540	491	21	95%	28
44-40	495	455	418	26	98%	11
49-45	412	383	356	15	97%	12
59-50	699	634	594	24	97%	16
60+	417	312	295	..	96%	12
סה"כ	4,432	4,080	3,751	133	95%	196
		100%	92%	3%		5%

(הסימון ".." משמעותו שהמספר בקטגוריה קטן, ולכן הנתונים לא מוצגים)

2.5 פיזיותרפיסטים בישראל – לפי ענף כלכלי

התפלגות הפיזיותרפיסטים העובדים, לפי הענף הכלכלי בו הם פועלים, שונה בין יהודים לבין ערבים. בשל המספר הקטן יחסית של הפיזיותרפיסטים הערבים, יש להיזהר ממסקנות, אולם הפער בשיעור הפיזיותרפיסטים העובדים בשירותי הבריאות, יהודים מול ערבים, בולט.

לוח 23 מציג את התפלגות הפיזיותרפיסטים, ערבים ויהודים, שיש להם הכנסות בישראל לפי ענף כלכלי של הלמ"ס.

לוח 23: פיזיותרפיסטים ערבים ויהודים לפי ענף כלכלי

ערבים		יהודים ואחרים		אחוז	סה"כ עובדים	ענף כלכלי
אחוז	מספר	אחוז	מספר			
59%	364	73%	2,530	71%	2,894	שרותי בריאות
15%	91	10%	353	11%	444	שרותי רווחה וסעד
15%	91	5%	159	6%	250	חינוך
..	10	1%	46	1%	49	רשויות מקומיות ועיריות
..		4%	126	3%	133	עמותות
9%	56	7%	254	8%	310	אחר
100%	612	100%	3,468	100%	4,080	סה"כ

(הסימון ".." משמעותו שהמספר בקטגוריה קטן, ולכן הנתונים לא מוצגים)

2.6 צורת העיסוק: שכירים ועצמאים

הרוב המוחלט של הפיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות (81%) הם שכירים. 87.5% מהנשים ו-66.8% מהגברים מועסקים כשכירים. בקרב הגברים, 24.4% הם גם שכירים וגם עצמאים ו-8.7% הם עצמאים בלבד. זאת לעומת 8.7% ו-3.8% בהתאמה בקרב הנשים (ראו לוח 24).

לוח 24: פיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות לפי צורת העיסוק

צורת העיסוק	מספר הפיזיותרפיסטים				סה"כ	מסה"כ אחוז
	גברים	אחוז גברים	נשים	אחוז נשים		
שכירים	757	66.8%	2,407	87.5%	3,164	81%
גם שכירים וגם עצמאים	277	24.4%	239	8.7%	516	13%
עצמאים	100	8.8%	104	3.8%	204	5%
סה"כ	1,134	100%	2,750	100%	3,884	100%
	29%		71%			

2.7 הכנסות

בלוחות הבאים מוצגים נתונים של שכר שנתי ממוצע ברוטו וחציון השכר השנתי ברוטו³ במחירים שוטפים. השוואה בין שני מדדים אלו, הממוצע והחציון, מאפשרת לבחון את מידת השוויוניות של התפלגות השכר בין העובדים במקצוע.

ככלל, הכנסותיהם של פיזיותרפיסטים גברים גבוהות משל נשים. כמו כן, הכנסותיהם של הפיזיותרפיסטים העובדים הן כשכירים והן כעצמאיים, גבוהות בממוצע מהכנסות הפיזיותרפיסטים השכירים בלבד ומהכנסות הפיזיותרפיסטים העצמאיים בלבד.

³ חציון הוא הערך המציין כי ל-50% מהפיזיותרפיסטים שכר נמוך מערך החציון, ול-50% שכר גבוה מערך החציון.

לוח 25: פיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מין וצורת העיסוק

הפרש בין ממוצע לחציון	חציון השכר	שכר ממוצע	מספר	מין	צורת העיסוק
11,819	142,302	154,121	757	גברים	שכירים
6,463	106,927	113,390	2,407	נשים	
7,976	115,159	123,135	3,164	סה"כ	
38,001	132,369	170,370	100	גברים	עצמאים
21,910	84,466	106,376	104	נשים	
37,325	100,420	137,745	204	סה"כ	
7,092	174,208	181,300	277	גברים	גם שכירים וגם עצמאים
17,082	115,410	132,492	239	נשים	
14,699	143,994	158,693	516	סה"כ	

ככל שגיל הפיזיותרפיסטים עולה בתוך גילאי העבודה, השכר הממוצע גבוה יותר. יש לזכור כי גיל מהווה מדד טוב למדי לוותק המקצועי.

לוח 26: פיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע והציון לפי מין וקבוצת גיל

חציון			ממוצע			קבוצת גיל
נשים n=2,750	גברים n=1,134	סה"כ n=3,884	נשים n=2,750	גברים n=1,134	סה"כ n=3,884	
82,020	125,036	93,320	82,818	129,752	98,854	34-21 n=1,639
108,424	168,929	124,066	108,596	176,761	130,628	44-35 n=956
143,316	208,200	150,922	147,707	220,051	163,974	54-45 n=716
159,564	202,062	164,056	166,619	201,999	173,011	64-55 n=476
98,105	227,443	104,385	114,940	224,961	134,423	74-65 n=96
107,256	148,449	118,152	114,786	162,200	128,629	כלל קבוצות הגיל

שלושת הלוחות הבאים מציגים נתונים לפי צורת העיסוק.

לוח 27 : פיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות(שכירים בלבד): שכר שנתי ברוטו, ממוצע והציון לפי מין וקבוצת גיל

חציון			ממוצע			קבוצת גיל
נשים n=2,407	גברים n=757	סה"כ n=3,164	נשים n=2,407	גברים n=757	סה"כ n=3,164	
80,638	124,101	90,847	81,829	127,728	95,886	34-21 n=1,404
108,219	165,847	118,643	106,817	170,669	122,674	44-35 n=757
144,506	191,384	148,685	147,362	220,532	158,119	54-45 n=551
160,880	202,458	163,386	166,775	206,511	171,985	64-55 n=389
109,903	238,875	111,889	121,752	180,853	128,318	74-65 n=63
106,927	142,302	115,159	113,390	154,121	123,135	כלל קבוצות הגיל

לוח 28: פיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות (עצמאים בלבד): שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מין וקבוצת גיל

חציון			ממוצע			קבוצת גיל
נשים n=104	גברים n=100	סה"כ n=204	נשים n=104	גברים n=100	סה"כ n=204	
54,156	79,766	77,409	76,673	103,882	91,128	34-21 n=32
77,677	135,096	103,595	92,793	172,468	135,581	44-35 n=54
112,525	188,161	138,589	130,962	195,502	161,081	54-45 n=60
101,898	92,751	100,567	151,268	140,294	145,458	64-55 n=34
43,970	228,460	71,536	61,377	319,966	140,078	74-65 n=23
84,466	132,369	100,420	106,376	170,370	137,745	כלל קבוצות הגיל

לוח 29: פיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות (גם כשכירים וגם כעצמאים): שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מין וקבוצת גיל

חציון			ממוצע			קבוצת גיל
נשים n=239	גברים n=277	סה"כ n=516	נשים n=239	גברים n=277	סה"כ n=516	
91,826	130,337	110,054	94,527	141,317	120,572	34-21 n=203
125,493	182,170	161,445	135,134	190,521	170,276	44-35 n=145
143,413	220,480	180,122	160,855	232,509	196,341	54-45 n=105
164,139	219,761	185,916	171,964	253,778	198,206	64-55 n=53
179,463	..	178,545	182,873	..	159,867	74-65 n=10
115,410	174,208	143,994	132,492	181,300	158,693	כלל קבוצות הגיל

(הסימון ".." משמעותו שהמספר בקטגוריה קטן, ולכן הנתונים לא מוצגים)

בהתפלגות השכר הממוצע והחציון של עובדים במקצוע הפיזיותרפיה לפי מקום מגורים, הפער הגדול ביותר בין השכר הממוצע לבין החציון נמצא במחוז מרכז: הגברים הגרים במחוז תל אביב הם בעלי השכר הגבוה ביותר, ואילו במחוז ירושלים השכר הוא הנמוך ביותר מבין המחוזות, וגבוה רק מהשכר באזור יהודה ושומרון. השכר הממוצע הגבוה ביותר נצפה במחוז תל אביב.

לוח 30: פיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מחוז מגורים ומין

מחוז מגורים	ממוצע			חציון		
	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים
ירושלים	114,989	145,822	104,965	98,592	118,240	94,098
צפון	135,701	159,450	113,362	130,464	153,804	100,442
חיפה	122,491	139,858	112,275	117,723	137,171	107,968
מרכז	129,666	163,152	120,431	119,982	148,523	114,918
תל אביב	136,455	189,702	118,461	118,162	149,615	108,199
דרום	130,581	174,526	114,789	122,573	170,227	109,271
יהודה ושומרון	107,436	157,593	91,151	98,189	160,253	81,477

לוח 31: פיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מחוז מגורים וצורת העיסוק

מחוז מגורים	שכירים בלבד		עצמאים בלבד		גם שכירים וגם עצמאים	
	חציון	ממוצע	חציון	ממוצע	חציון	ממוצע
ירושלים	97,412	111,009	79,160	112,570	137,702	149,780
צפון	126,198	129,623	81,925	111,915	167,826	168,536
חיפה	114,634	118,160	82,218	88,518	143,433	155,449
מרכז	119,520	125,753	98,492	146,244	133,834	148,326
תל אביב	115,376	128,547	141,317	180,594	127,807	160,750
דרום	116,060	122,788	100,423	102,513	180,972	185,205
יהודה ושומרון	90,958	103,053	64,648	102,167	144,035	139,084

לוח 32: פיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי קבוצת גיל ומחוז מגורים

חציון			ממוצע			מחוז מגורים
65+	64-45	44-21	65+	64-45	44-21	
66,821	143,822	88,166	103,131	154,380	95,046	ירושלים
107,916	168,062	116,220	135,127	169,720	124,869	צפון
147,376	144,486	106,964	146,583	152,784	106,530	חיפה
96,852	158,137	105,630	129,393	165,332	109,310	מרכז
95,326	162,834	104,466	145,266	190,606	110,675	תל אביב
136,863	155,036	108,223	142,509	172,187	114,543	דרום

לוח 33: פיזיותרפיסטים העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי נפה ומין

חציון			ממוצע			נפת מגורים
נשים	גברים	סה"כ	נשים	גברים	סה"כ	
94,098	118,240	98,592	104,965	145,822	114,989	ירושלים
110,261	153,492	128,424	121,334	162,258	130,851	צפת
126,026	152,997	127,614	129,026	142,567	133,765	כנרת
106,043	141,948	118,352	116,155	149,082	126,702	עפולה
97,765	164,291	138,199	113,986	167,410	145,321	עכו
79,946	129,383	112,311	85,186	145,742	121,372	נצרת
74,054	..	83,283	108,018	..	111,388	גולן
114,341	126,755	117,765	115,742	129,416	119,822	חיפה
89,807	139,750	117,723	107,030	147,907	125,628	חדרה
103,518	150,276	112,223	112,129	158,905	124,743	השרון
116,141	144,197	119,503	121,718	160,750	129,414	פתח תקוה
114,382	138,491	117,979	115,139	151,750	122,664	רמלה
121,891	172,727	132,440	128,124	178,440	138,518	רחובות
104,276	153,144	115,275	113,185	196,080	134,099	תל אביב
113,658	141,885	123,855	126,848	180,143	138,037	רמת גן
118,732	142,141	127,450	132,530	174,988	148,806	חולון
111,867	178,385	124,811	115,943	179,906	131,817	אשקלון
107,230	160,885	120,626	114,012	171,371	129,779	באר שבע

(הסימון ".." משמעותו שהמספר בקטגוריה קטן, ולכן הנתונים לא מוצגים)

3. תחזית פיזיותרפיסטים 2016-2025

3.1 תעודות מקצוע חדשות

רוב תעודות המקצוע החדשות הן של סטודנטים בוגרי מוסדות הלימוד בישראל. בנוסף לאלו, יש סטודנטים בוגרי חו"ל שעברו את מבחני הרישוי, וכן פיזיותרפיסטים שעלו לישראל, ולאחר הכרה, קיבלו תעודת מקצוע. כדי לאמוד את מספר הפיזיותרפיסטים החדשים בכל שנה, יש להתייחס בעיקר לבוגרי מוסדות הלימוד בארץ, אך גם לבוגרי מוסדות לימוד בחו"ל.

בלוח הבא מוצג מספר הסטודנטים שהתחילו את לימודי הפיזיותרפיה בחמש השנים האחרונות. יש לציין כי המסלול בקריה האקדמית אונו אושר רק בשנת 2013, וכי בשנת 2014, בהתאם להחלטת מל"ג, לא נפתח שם מחזור נוסף.

לוח 34: התפלגות הסטודנטים לפיזיותרפיה בשנה א' לפי מוסד לימודים ושנה

שנ"ל	סה"כ שנה א'	אוני' תל-אביב	אוני' חיפה	אוני' בן-גוריון	אוני' אריאל בשומרון	המכללה האקדמית צפת	הקריה האקדמית אונו
תש"ע (2009)	209	72	42	45	50	0	0
תשע"א (2010)	273	80	49	43	51	50	0
תשע"ב (2011)	278	86	45	45	52	50	0
תשע"ג (2012)	297	103	52	43	51	48	0
תשע"ד (2013)	323	100	40	45	45	50	43

מקור: נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

3.2 פרישה לפנסיה

גיל הפרישה בישראל הוא 67 לגברים, ובטווח 62-67 לנשים. לצורך האומדן כאן, נניח כי גם נשים וגם גברים פורשים לפנסיה בגיל 67.

נכון לחודש אוגוסט 2015, יש 5,330 בעלי תעודות מקצוע בפיזיותרפיה, מתוכם 5,157 עד גיל 67.

תחזית ההגעה לגיל פרישה לפנסיה (67) של כלל בעלי תעודת מקצוע בפיזיותרפיה, מפורטת בלוח 35.

לוח 35: תחזית הגעה של פיזיותרפיסטים לגיל פרישה לפנסיה (67)

מספר מגיעים לגיל פרישה כל שנה	שנה
33	2016
53	2017
50	2018
58	2019
59	2020
58	2021
53	2022
75	2023
66	2024
73	2025

מקור: עיבוד נתונים ממחסן הנתונים של משרד הבריאות בניהול אגף המידע. נתוני אוגוסט 2015

3.3 הנחות המודל

- גיל הפרישה בפועל של גברים ונשים הוא 67.
- מספר מקבלי תעודות לעיסוק במקצוע מקרב בוגרי חו"ל יעמוד על 40 בשנה. הנתון מתבסס על נתוני השנים הקודמות.
- מספר מקבלי תעודה לעיסוק במקצוע בקרב בוגרי מוסדות הלימוד בארץ לא ישתנה, ויעמוד על 280 בשנה בכל אחת מהשנים החל בשנת 2019.
- מספר בעלי תעודה בפיזיותרפיה, שגילם עד 67, עמד באוגוסט 2015 על 5,150.
- תחזית גידול אוכלוסיית ישראל הוא לפי התרחיש הבינוני של הלמ"ס.
- שיעור התמותה מחושב לפי לוחות התמותה של כלל האוכלוסיה, ומתואם להתפלגות מין וגיל בקרב הפיזיותרפיסטים.

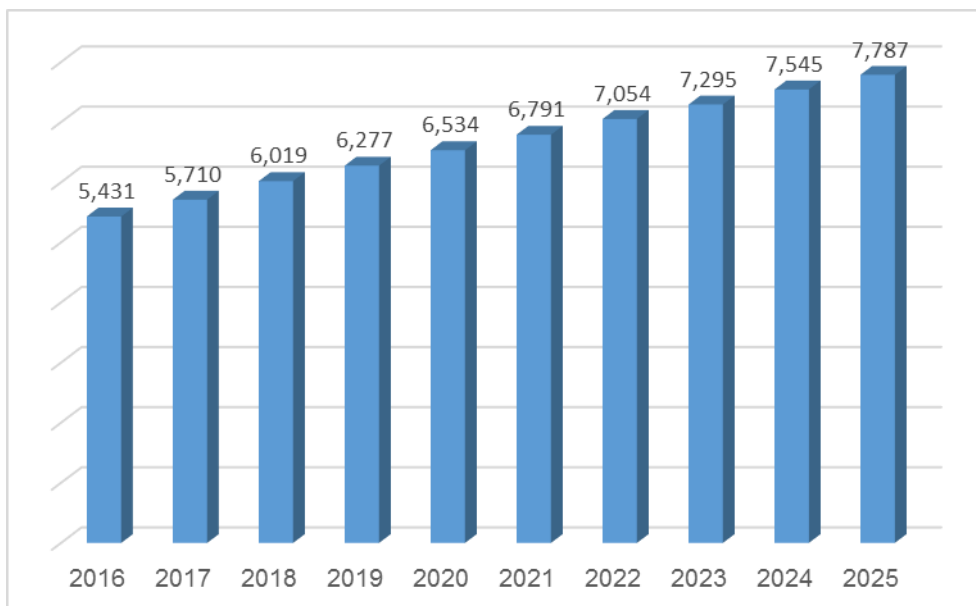
3.4 תחזית כוח אדם פיזיותרפיסטים לשנים 2016-2025

בהתאם להנחות שפורטו לעיל, ניתן לאמוד את מספר הפיזיותרפיסטים עד גיל 67 בעשר השנים הבאות. כפי שניתן לראות בלוח 36, לא צפויה ירידה בשיעור הפיזיותרפיסטים באוכלוסיה בעשור הקרוב.

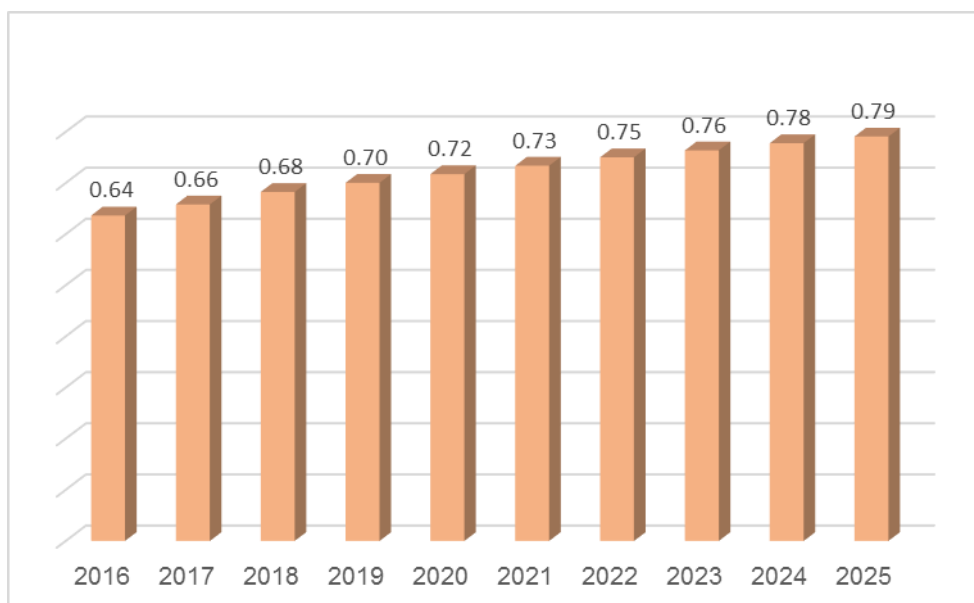
לוח 36: תחזית מספר פיזיותרפיסטים לשנים 2016-2025

שנה	סה"כ תעודות חדשות	פרישה סה"כ	פיזיותרפיסטים סה"כ	פיזיותרפיסטים לאלף נפש
2016	318	33	5,435	0.64
2017	337	53	5,712	0.66
2018	363	50	6,017	0.68
2019	320	58	6,271	0.70
2020	320	59	6,525	0.72
2021	320	58	6,779	0.73
2022	320	53	7,038	0.75
2023	320	75	7,276	0.76
2024	320	66	7,522	0.78
2025	320	73	7,761	0.79

תרשים 4: תחזית מספר פיזיותרפיסטים לשנים 2016-2025

תרשים 5: תחזית שיעור פיזיותרפיסטים עד גיל 67 לאלף נפש באוכלוסייה לשנים 2016-2025

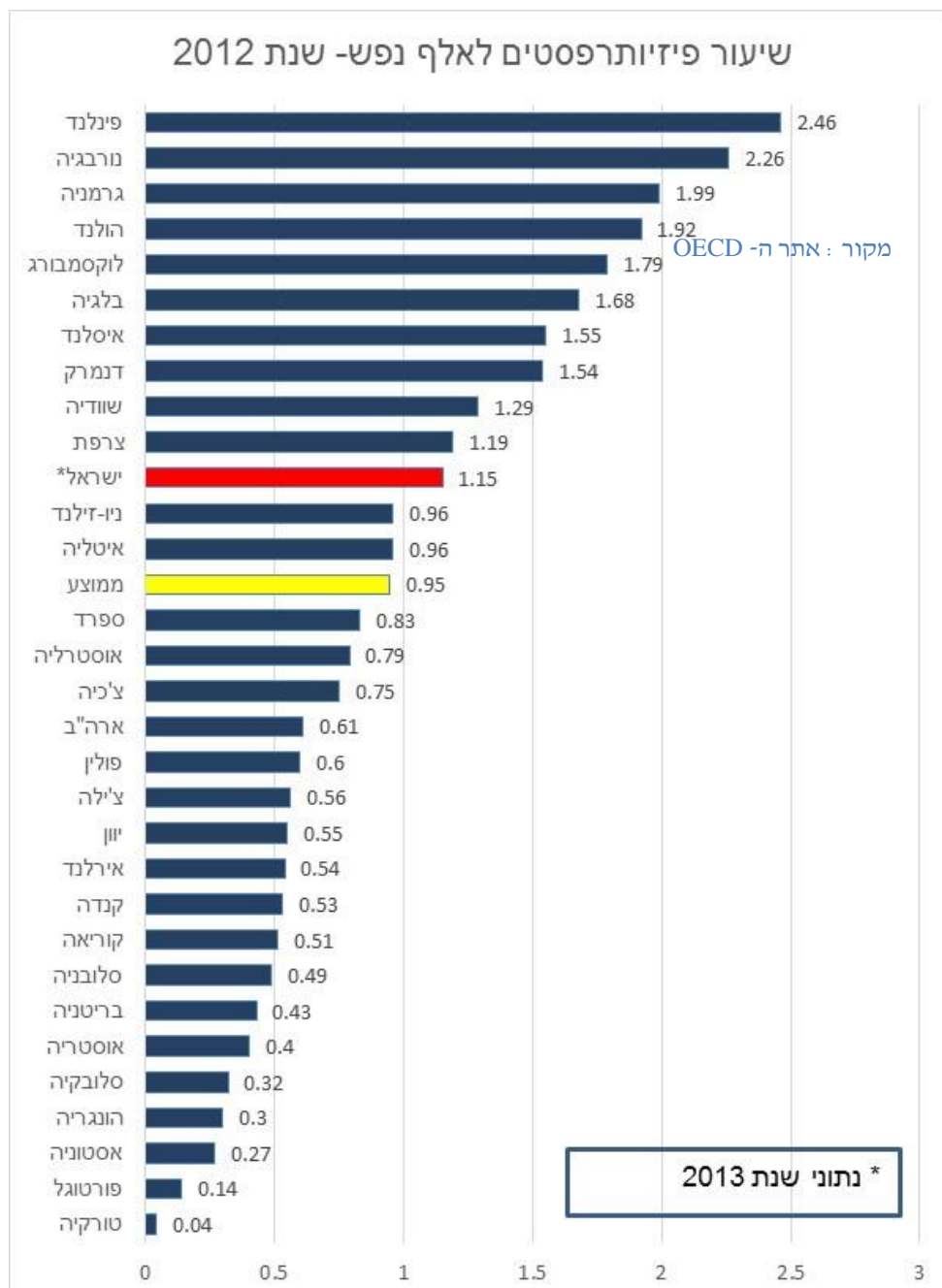

4. השוואה: נתונים בינלאומיים

ארגון הארצות המפותחות OECD מפרסם נתונים שונים ובהם נתונים השוואתיים בנושאי בריאות שונים. להלן נתונים על שיעורי הפיזיותרפיסטים לאלף נפש במדינות שונות בשנת 2012. יצוין כי ההשוואה עוסקת בפיזיותרפיסטים מועסקים בלבד, ובניגוד לסעיף הקודם, הנתונים כאן נוגעים לכלל הפיזיותרפיסטים ללא הגבלת גיל.

הערה: הנתונים מתייחסים לפיזיותרפיסטים מועסקים. מתודולוגיית הבדיקה עליה מתבססים הנתונים היתה באמצעות סקר המתבסס על מדגם, ולפיכך הם חשופים לטעויות דגימה ואין להסתמך עליהם לצורך דיון בנתוני מדינה ספציפית. עם זאת, ניתן להשתמש בנתונים אלו כאומדן למיקום היחסי של ישראל במדינות ה-OECD.

תרשים 6: שיעור הפיזיותרפיסטים באוכלוסיה - השוואה בינלאומית

5. סיכום

בישראל עבדו בשנת 2012 3,884 פיזיותרפיסטים בענף הבריאות. כשלושה רבעים מהם ילידי ישראל, כ- 70% מהם נשים וכ- 86% מהם יהודים. מספר החיים בחו"ל זניח.

95% מהפיזיותרפיסטים עובדים בענף הבריאות. מהם מעל 80% מועסקים כשכירים. ככלל, הכנסותיהם של פיזיותרפיסטים גברים גבוהות משל נשים. בממוצע הכנסותיהם של הפיזיותרפיסטים העובדים הן כשכירים והן כעצמאיים, גבוהות מהכנסות הפיזיותרפיסטים העובדים רק כשכירים או רק כעצמאיים.

כמחצית מהפיזיותרפיסטים מתגוררים במרכז הארץ. שיעור הפיזיותרפיסטים במרכז הארץ גבוה בהרבה משיעורם בירושלים ובדרום הארץ.

מהנתונים ניתן לראות כי אין כמעט נטישה של העיסוק במקצוע ומעבר לעבודה בענף אחר.

לא צפוי כי בעשור הקרוב תהיה ירידה בשיעור הפיזיותרפיסטים בכלל האוכלוסייה.

קלינאי תקשורת בישראל

ממצאים עיקריים

בשנת 2012 ברשומות משרד הבריאות, נמצאו 3,176 בעלי תעודה בקלינאות תקשורת. 3,144 מתוכם (99%) חיים בישראל. מתוך 3,144 קלינאי תקשורת החיים בישראל, 234 (7.4%) לא היו פעילים בשוק העבודה, ולא היתה להם הכנסה מעבודה או מעסק. מתוך 2,910 הנותרים, 2,694 (93%) עובדים בענף הבריאות.

74.8% מהעובדים בענף הבריאות (2,016) הם ילידי ישראל.

81.4% מהעובדים בענף הבריאות הם יהודים ואחרים⁴ ו-18.6% הם ערבים. בקרב היהודים ואחרים שיעור הגברים נמוך משמעותית מזה של נשים (2.2% ו-97.8% בהתאמה). בקרב הערבים שיעור הגברים נמוך אך בפער קטן יותר; 32.5% גברים ו-67.5% נשים.

1% (32) מבעלי תעודת מקצוע בקלינאות תקשורת, התגוררו בשנת 2012 בחו"ל; כמחציתם התגוררו בחו"ל שנה עד שנתיים; כרבע מהם התגוררו בחו"ל 3-4 שנים; והשאר - 5 שנים ומעלה.

בחלוקה של ענף כלכלי, אחוז העובדים בתחום החינוך הוא הגדול ביותר ועומד על 38% (1,107) מקלינאי התקשורת.

מבין קלינאי התקשורת הפעילים בשוק העבודה - 93% עובדים בענף הבריאות. הרוב המוחלט של קלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות (81%) הם שכירים.

ככלל, הכנסותיהם של קלינאי תקשורת גברים גבוהות משל נשים. כמו כן, הכנסותיהם של קלינאי תקשורת העובדים הן כשכירים והן כעצמאים, גבוהות בממוצע מהכנסות קלינאי התקשורת השכירים בלבד והעצמאיים בלבד.

⁴ "יהודים ואחרים" על פי הגדרת הלמ"ס. יהודים ובעלי לאום אחר שאינם ערבים.

מבוא: קלינאות תקשורת

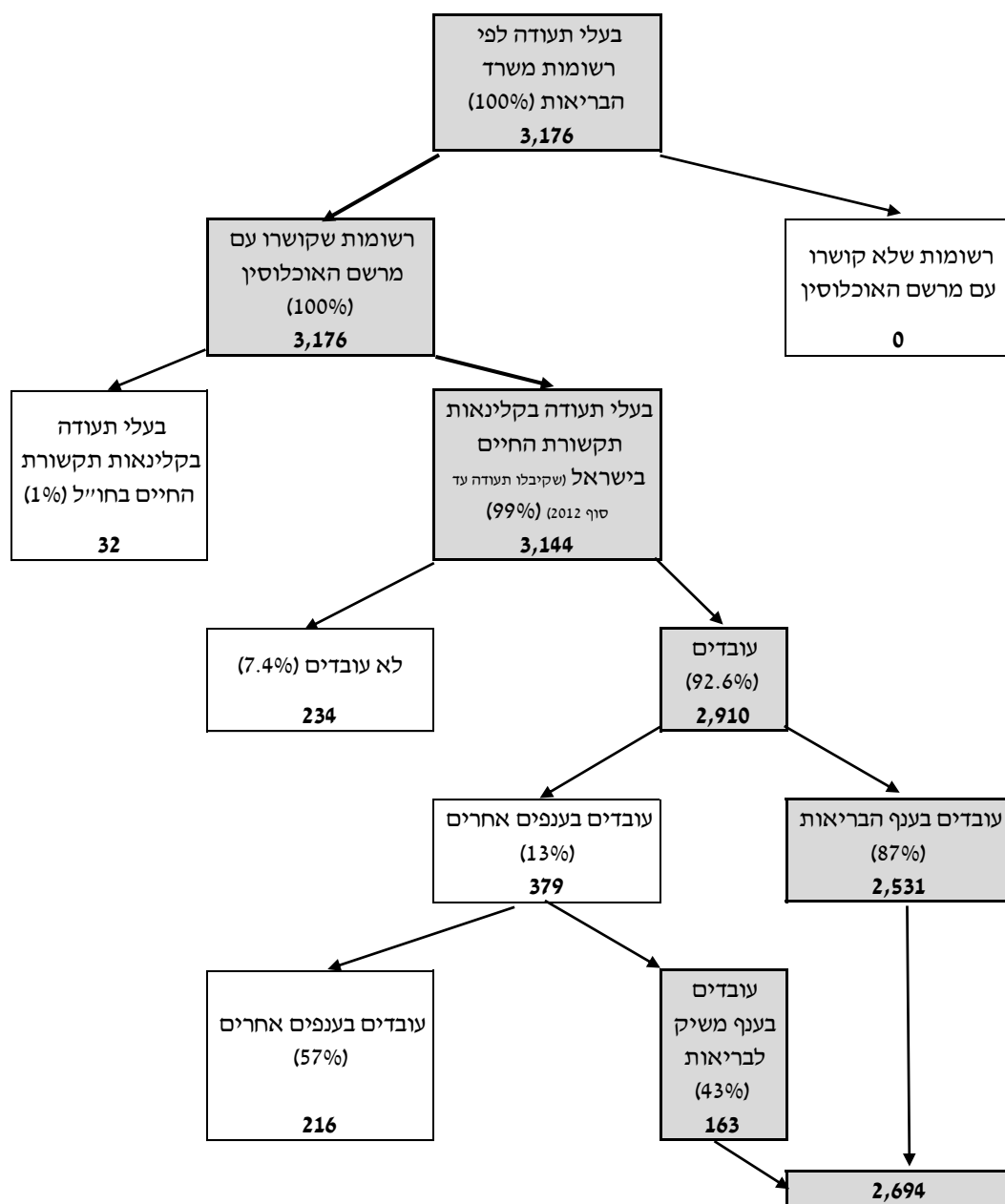
קלינאות תקשורת, או הפרעות בתקשורת, הוא אחד ממקצועות הבריאות אשר ייעודו הכולל הוא להביא את האדם למיצוי מרבי של תפקודיו התקשורתיים ובכך לתרום לבריאותו, לאיכות חייו ולשילובו בקהילה. קלינאי התקשורת עובדים באיתור, אבחון, טיפול, שיקום ומניעה של הפרעות בתחומי השמיעה (האודיולוגיה), השפה, התקשורת הבין אישית, הדיבור, האכילה והבליעה; בטווח גילאים רחב, מלידה ועד זקנה.

בחוק הסדרת העיסוק במקצועות הבריאות, התשס"ח-2008, מקצוע קלינאות תקשורת הוגדר כמקצוע בריאות, והעוסק בו – קלינאי תקשורת – חייב להיות בעל תואר אקדמי, לעמוד בבחינות שקבע מנכ"ל משרד הבריאות, ולהיות בעל תעודת קלינאי תקשורת.

לימודי הפרעות בתקשורת בישראל הם לימודים אקדמיים, וכדי לעסוק בקלינאות תקשורת נדרש תואר ראשון. כיום, ניתן ללמוד קלינאות תקשורת בחמישה מוסדות בישראל: אוניברסיטת תל אביב, המכללה האקדמית הדסה בירושלים, אוניברסיטת חיפה, אוניברסיטת אריאל והקריה האקדמית אונו.

משך הלימודים הוא שלוש וחצי שנים, ותכנית הלימודים כוללת לימודים עיוניים והכשרה מעשית. כדי לעסוק במקצוע, מסיימי התואר הראשון נדרשים לעמוד בבחינת רישוי ממשלתית.

תרשים 7: תרשים זרימה: קלינאי תקשורת שקיבלו תעודה בישראל עד שנת 2012

1. ממצאי המחקר: כלל בעלי תעודת מקצוע בקלינאות תקשורת החיים בישראל

1.1 נתונים דמוגרפיים על כלל בעלי תעודת מקצוע החיים בישראל

3,144 בעלי תעודת מקצוע בקלינאות תקשורת חיים בישראל. 280 (8.9%) הם גברים, ו- 2,864 (91.1%) נשים. מתוכם, גילם של 3,110 (98.9%) הוא מתחת ל- 65 בלוח 37 מפורטת ההתפלגות לקבוצות גיל.

לוח 37: בעלי תעודת מקצוע בקלינאות תקשורת לפי מין וקבוצות גיל

סה"כ		נשים		גברים		קבוצת גיל
אחוז	מספר	אחוז	מספר	אחוז	מספר	
34%	1,076	31%	886	68%	190	29-21
20%	627	20%	580	..	47	34-30
11%	333	11%	318	5%	15	39-35
8%	254	9%	248	44-40
7%	216	7%	214	49-45
7%	234	8%	232	54-50
7%	215	7%	212	59-55
4%	139	4%	126	5%	13	64-60
1%	37	1%	37	69-65
..	74-70
100%	3,144	100%	2,864	100%	280	סה"כ

(הסימון ".." משמעותו שהמספר בקטגוריה קטן, ולכן הנתונים לא מוצגים)

75.7% מבעלי התעודה (2,379) הם ילידי ישראל; השאר (765) הם ילידי חו"ל. נתונים לגבי שנת העליה ומקומות הלידה מוצגים בלוחות 38-39.

לוח 38: בעלי תעודת מקצוע בקלינאות תקשורת לפי שנת עליה

אחוז מסה"כ	עובדים בענף הבריאות	שנת עליה (יהודים ואחרים)
0.3%	..	עד 1954
1.6%	50	1969-1955
6.0%	187	1988-1970
11.4%	357	1999-1989
4.1%	128	2012-2000
75.7%	2,379	ילידי ישראל
1.1%	34	לא ידוע
100%	3,144	סה"כ

(יהודים ואחרים לא כולל מגזר ערבי, הסימון "...". משמעותו שהמספר בקטגוריה קטן, ולכן הנתונים לא מוצגים)

לוח 39: בעלי תעודת מקצוע בקלינאות תקשורת לפי מקום הלידה

מקום לידה	בעלי תעודת מקצוע	אחוז מסה"כ
ישראל	2,379	75.7%
אסיה ואפריקה	67	2.1%
בריה"מ לשעבר	277	8.8%
מערב אירופה	103	3.3%
מזרח אירופה	36	1.2%
אמריקה	282	9.0%
סה"כ	3,144	100%

80.3% מכלל בעלי תעודת מקצוע בקלינאות תקשורת הם יהודים ואחרים, ו-19.7% הם ערבים. ראו לוח 40.

לוח 40: בעלי תעודת מקצוע בקלינאות תקשורת לפי קבוצת אוכלוסיה

קבוצת אוכלוסיה	מספר	אחוז מסה"כ
יהודים ואחרים	2,526	80.3%
ערבים	618	19.7%
סה"כ	3,144	100%

22.1% מכלל הגברים הם יהודים ואחרים, ו-86% מכלל הנשים הן יהודיות ואחרות. ראו להלן בלוח 41.

לוח 41: בעלי תעודת מקצוע בקלינאות תקשורת לפי קבוצת אוכלוסיה ומין

מין	מספר			אחוז		
	יהודים ואחרים	ערבים	סה"כ	יהודים ואחרים	ערבים	סה"כ
גברים	62	218	280	22.1%	77.9%	100%
נשים	2,464	400	2,864	86%	14.0%	100%

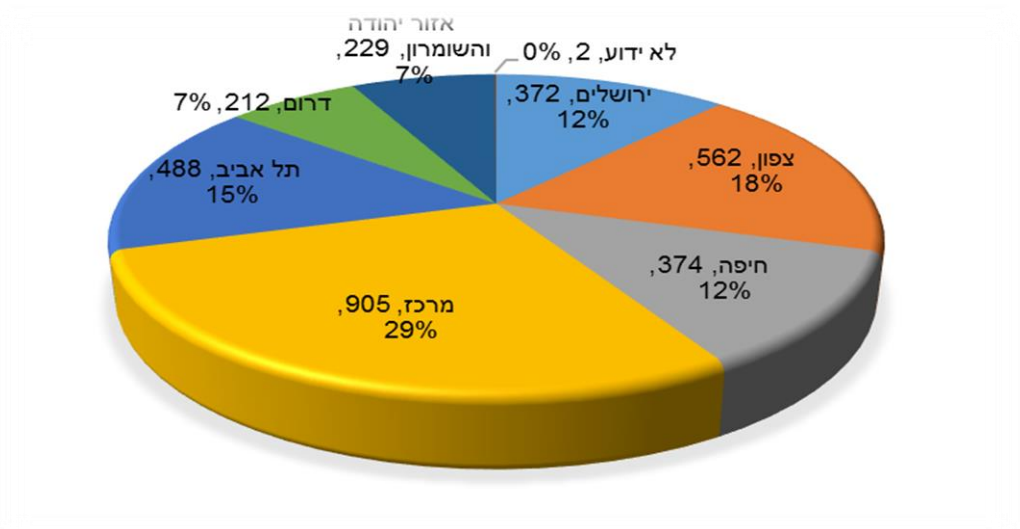
בקרב היהודים ואחרים שיעור הגברים נמוך משמעותית מזה של נשים (2.5% ו-97.5% בהתאמה). בקרב הערבים שיעור הגברים נמוך בפער קטן יותר; 35.3% גברים ו-64.7% נשים. ראו לוח 42.

לוח 42: בעלי תעודת מקצוע בקלינאות תקשורת לפי מין וקבוצת אוכלוסיה

קבוצת אוכלוסיה	גברים	נשים	סה"כ
ערבים	35.3%	64.7%	100%
יהודים ואחרים	2.5%	97.5%	100%

התפלגות של בעלי תעודת מקצוע לפי אזור המגורים מובאת בתרשים הבא ובלוחות שאחריו. לתשומת לב, מקום המגורים ומקום העבודה, אינם זהים בהכרח, אם כי סביר להניח כי קיים מתאם גבוה בין השניים.

תרשים 8: בעלי תעודת מקצוע בקלינאות תקשורת לפי מחוז מגורים

לוח 43: בעלי תעודת מקצוע בקלינאות תקשורת לפי אזור מגורים

מחוז מגורים	בעלי תעודת מקצוע	מחוז מגורים	בעלי תעודת מקצוע
ירושלים	372	מרכז	905
נפת ירושלים	372	נפת השרון	172
צפון	562	נפת פתח תקוה	395
נפת צפת	23	נפת רמלה	142
נפת כנרת	28	נפת רחובות	196
נפת עפולה	95	תל אביב	488
נפת עכו	315	נפת תל אביב	228
נפת נצרת	89	נפת רמת גן	209
נפת גולן	12	נפת חולון	51
חיפה	374	דרום	212
נפת חיפה	208	נפת אשקלון	90
נפת חדרה	166	נפת באר שבע	122
אזור יהודה ושומרון	229	לא ידוע	2

לוח 44: בעלי תעודת מקצוע בקלינאות תקשורת לאלף נפש באוכלוסיה

מחוז מגורים	שיעור בעלי תעודת מקצוע בקלינאות תקשורת, לאלף נפש
ירושלים	0.38
צפון	0.43
חיפה	0.40
מרכז	0.47
תל אביב	0.37
דרום	0.19
אזור יהודה ושומרון	0.69
סה"כ - בכל הארץ	0.40

1.2 נתונים דמוגרפיים לגבי בעלי תעודת מקצוע החיים בחו"ל

כ-1% מבעלי תעודת מקצוע בקלינאות תקשורת בישראל, התגוררו בשנת 2012 בחו"ל. כמחציתם התגוררו שם במשך שנה עד שנתיים, כרבע מהם במשך 3-4 שנים, והשאר- במשך 5 שנים ומעלה. ראו לוח 45.

לוח 45: בעלי תעודת מקצוע בקלינאות תקשורת המתגוררים בחו"ל מעל שנה לפי קבוצת גיל

קבוצת גיל	סה"כ
34-21	40.6%
49-35	43.8%
50+	15.6%
סה"כ	100%

1.3 נתונים אודות השכלת כלל בעלי תעודת מקצוע החיים בישראל

מספר בעלי תעודת מקצוע בקלינאות תקשורת, לפי שנת קבלת התואר מפורט בלוח 46.

לוח 46: בעלי תעודת מקצוע בקלינאות תקשורת לפי שנת הקבלה של התואר

שנת קבלת התואר	בעלי תעודת מקצוע בקלינאות תקשורת, החיים בישראל	אחוז מסה"כ
עד 1969	18	0.6%
1988-1970	611	19.4%
1999-1989	576	18.3%
2012-2000	1,936	61.6%
לא ידוע	3	0.1%
סה"כ	3,144	100%

הרוב המוחלט של בעלי התעודה למדו בישראל. החלוקה לפי מקום הלימודים מפורטת בלוח 47.

לוח 47: בעלי תעודת מקצוע בקלינאות תקשורת לפי מקומות לימוד

מקום הלימודים	מספר בעלי תעודת מקצוע בקלינאות תקשורת, החיים בישראל	שיעור מסה"כ
ישראל	2,177	69.2%
אסיה ואפריקה	416	13.2%
בריה"מ לשעבר	193	6.1%
מערב אירופה	77	2.4%
מזרח אירופה	23	0.7%
אמריקה	253	8.0%
אחר	5	0.2%
סה"כ	3,144	100%

1.4 נתונים על קבלת תעודות

עם כניסתו לתוקף של חוק הסדרת מקצועות הבריאות בשנת 2008, החל רישום בעלי תעודת מקצוע בקלינאות תקשורת. היות שרוב מקבלי התעודות קיבלו אותן בשנים שלאחר החלת החוק, בהיותם קלינאי תקשורת ותיקים בתחום, לא ניתן לספק נתונים שנתיים על אודות מקבלי תעודה חדשים. כמעט 73.6% מבעלי תעודות מקצוע בקלינאות תקשורת קיבלו את התעודה בשנים 2009-2011, השנים הראשונות לאחר כניסת החוק לתוקף.

2 ממצאי המחקר: קלינאי התקשורת העובדים בענף הבריאות

2.1 קלינאי תקשורת בענף הבריאות

מתוך 3,144 קלינאי תקשורת החיים בישראל, 234 (7.4%) כלל אינם משתתפים בשוק העבודה, ואין להם הכנסה מעבודה או מעסק. מתוך 2,910 הנותרים, 2,694 (93%) עובדים בענף הבריאות. מטבע הדברים, המחקר מתמקד בקלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות בישראל.

2.2 נתונים דמוגרפיים על העובדים בענף הבריאות

2,694 בעלי תעודת מקצוע לעיסוק בקלינאות תקשורת עובדים בענף הבריאות. 212 (8%) הם גברים, ו-2,482 (92%) נשים. גילם של 2,660 (98.7%) הוא מתחת ל-64. בלוח 48 מוצגת התפלגות בעלי תעודת מקצוע בקלינאות תקשורת לפי מין וקבוצות גיל.

לוח 48: קלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות לפי מין וקבוצות גיל

נשים		גברים		קבוצת גיל
אחוז	מספר	אחוז	מספר	
31%	768	92%	194	29-21
21%	514			34-30
11%	281			39-35
9%	212			44-40
8%	187	8%	18	49-45
16%	386			59-50
4%	102			64-60
1%	32			+65
100%	2,482	100%	212	סה"כ

קלינאי תקשורת

74.8% מהעובדים בענף הבריאות (2,016) הם ילידי ישראל, והשאר (678) נולדו בחו"ל. בין השנים 1989-1999, עלו לישראל כ-12% מכלל העובדים בענף הבריאות. ילידי בריה"מ לשעבר וילידי אמריקה מהווים 9.7% ו-9.0% בהתאמה מכלל קלינאי התקשורת העובדים בענף הבריאות. נתונים על שנת העליה ועל מקומות הלידה מוצגים בלוחות 49-ו-50.

לוח 49: קלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות לפי שנת עליה

שנת עליה (יהודים ואחרים)	עובדים בענף הבריאות	אחוז מסה"כ
עד 1954	..	0.3%
1955-1969	42	1.6%
1970-1988	156	5.8%
1989-1999	329	12.2%
2000-2012	113	4.2%
ילידי ישראל	2,016	74.8%
לא ידוע	31	1.2%
סה"כ	2,694	100%

(יהודים ואחרים לא כולל מגזר ערבי, הסימון ".." משמעותו שהמספר בקטגוריה קטן, ולכן הנתונים לא מוצגים)

לוח 50: קלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות לפי מקום הלידה

מקום לידה	עובדים בענף הבריאות	אחוז מסה"כ
ישראל	2,016	74.8%
אסיה ואפריקה	58	2.1%
בריה"מ לשעבר	261	9.7%
מערב אירופה	89	3.3%
מזרח אירופה	29	1.1%
אמריקה	241	9.0%
סה"כ	2,694	100%

81.4% מהעובדים בענף הבריאות הם יהודים ואחרים ו-18.6% הם ערבים, כמפורט בלוח 51.

לוח 51: קלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות לפי קבוצת אוכלוסיה

קבוצת אוכלוסיה	מספר	אחוז
יהודים ואחרים	2,193	81.4%
ערבים	501	18.6%
סה"כ	2,694	100%

23.1% מכלל הגברים הם יהודים ואחרים ו-86.4% מכלל הנשים הן יהודיות ואחרות, כמפורט בלוח 52.

לוח 52: קלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות לפי קבוצת אוכלוסיה ומין

מין	מספר			אחוז		
	יהודים ואחרים	ערבים	סה"כ	יהודים ואחרים	ערבים	סה"כ אחוז
גברים	49	163	212	23.1%	76.9%	100%
נשים	2,144	338	2,482	86.4%	13.6%	100%

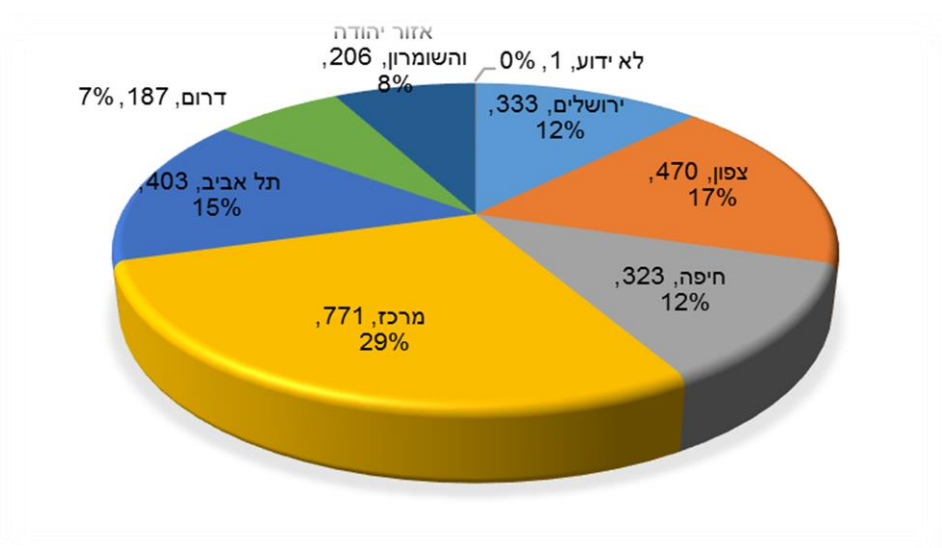
בקרב היהודים ואחרים, שיעור הגברים נמוך משמעותית מזה של נשים (2.2% ו-97.8% בהתאמה). בקרב הערבים, שיעור הגברים נמוך אך בפער קטן יותר; 32.5% גברים ו-67.5% נשים (ראו לוח 53).

לוח 53: קלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות לפי מין וקבוצת אוכלוסיה

ערכים	יהודים ואחרים	אחוז גברים
32.5%	2.2%	אחוז גברים
67.5%	97.8%	אחוז נשים
100%	100%	סה"כ

התפלגות העובדים בענף הבריאות לפי אזור המגורים מובאת בתרשים הבא ובלוחות שאחריו. כאמור לעיל, מקום המגורים ומקום העבודה, אינם זהים בהכרח, אם כי סביר להניח כי קיים מתאם גבוה בין השניים.

תרשים 9: קלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות לפי מחוז מגורים

לוח 54: קלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות לפי אזור מגורים

מחוז מגורים	עובדים בענף הבריאות	מחוז מגורים	עובדים בענף הבריאות
ירושלים	333	מרכז	771
נפת ירושלים	333	נפת השרון	139
צפון	470	נפת פתח תקוה	336
נפת צפת	18	נפת רמלה	122
נפת כנרת	22	נפת רחובות	174
נפת עפולה	86	תל אביב	403
נפת עכו	261	נפת תל אביב	180
נפת נצרת	72	נפת רמת גן	177
נפת גולן	11	נפת חולון	46
חיפה	323	דרום	187
נפת חיפה	177	נפת אשקלון	83
נפת חדרה	146	נפת באר שבע	104
אזור יהודה ושומרון	206	לא ידוע	1

לוח 55: קלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות לאלף נפש באוכלוסייה

מחוז מגורים	עובדים בקלינאות תקשורת בענף הבריאות לאלף נפש
ירושלים	0.34
צפון	0.36
חיפה	0.35
מרכז	0.40
תל אביב	0.31
דרום	0.16
אזור יהודה ושומרון	0.62
סה"כ - בכל הארץ	0.34

2.3 נתונים על השכלת העובדים בענף הבריאות

מספר העובדים בקלינאות תקשורת בענף הבריאות לפי שנת קבלת התואר, מפורט בלוח 56.

לוח 56: קלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות לפי שנת קבלת התואר

שנת קבלת התואר	עובדים בקלינאות תקשורת, בענף הבריאות	אחוז מסה"כ
עד 1969	12	0.4%
1970-1988	527	19.6%
1989-1999	488	18.1%
2000-2012	1,664	61.8%
לא ידוע	3	0.1%
סה"כ	2,694	100%

הרוב המוחלט של העובדים למדו בישראל. בלוח 57 מפורטת החלוקה לפי מקום הלימודים.

לוח 57: קלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות לפי מקומות לימוד

מקום הלימודים	עובדים בקלינאות תקשורת, בענף הבריאות	אחוז מסה"כ
ישראל	1,883	69.9%
אסיה ואפריקה	320	11.9%
בריה"מ לשעבר	186	6.9%
מערב אירופה	64	2.4%
מזרח אירופה	22	0.8%
אמריקה	214	7.9%
לא ידוע	5	0.2%
סה"כ	2,694	100%

2.4 התפלגות לפי גיל ועיסוק

93% מקלינאי התקשורת שיש להם הכנסות, עובדים בענף הבריאות; מתוכם 87% עובדים ישירות בבריאות, והשאר בענף המשיק לבריאות. בלוח 58, ניתן לראות כי אין כמעט הבדל בין קבוצות הגיל: שיעור העובדים בבריאות מסך העוסקים דומה בכל קבוצות הגיל. כמו כן, ניתן לראות כי אין כמעט נטישה של העיסוק במקצוע ומעבר לעבודה בענף אחר.

לוח 58: קלינאי תקשורת לפי קבוצות גיל ותחום עיסוק

קבוצת גיל	סה"כ בעלי תעודת מקצוע בישראל	עובדים	עובדים ישירות בענף הבריאות	עובדים בענף משיק לבריאות	שיעור העובדים בבריאות ובמשיק לבריאות מכלל העובדים	עובדים בענפים אחרים
29-21	1,076	1,027	867	37	88%	123
34-30	627	595	529	26	93%	40
39-35	333	304	273	21	97%	10
44-40	254	224	202	14	96%	..
49-45	216	201	170	19	94%	12
59-50	449	406	359	30	96%	17
64-60	139	119	101
65+	50	34	30	16	96%	0
סה"כ	3,144	2,910	2,531	163	93%	216
		100%	87%	6%		7%

(הסימון ".." משמעותו שהמספר בקטגוריה קטן, ולכן הנתונים לא מוצגים)

2.5 קלינאי תקשורת בישראל – לפי ענף כלכלי

התפלגות קלינאי התקשורת העובדים, לפי הענף הכלכלי בו הם פועלים, שונה בין יהודים לבין ערבים. בשל המספר הקטן יחסית של קלינאי התקשורת הערבים, יש להיזהר ממסקנות, אולם הפער בשיעור קלינאי התקשורת העובדים בשירותי הבריאות ובחינוך, יהודים מול ערבים, בולט.

החינוך הוא תחום העיסוק הדומיננטי ביותר בעיסוקם של קלינאי התקשורת. קלינאי תקשורת בענפי החינוך והרשויות המקומיות, כמו גם חלק מהעובדים בתחום דרך עמותות השייכים למערכת החינוך.

לוח 59 מציג את התפלגות קלינאי התקשורת, ערבים ויהודים, שיש להם הכנסות בישראל לפי ענף כלכלי של הלמ"ס.

לוח 59: קלינאי תקשורת ערבים ויהודים לפי ענף כלכלי

ערבים		יהודים ואחרים		אחוז	סה"כ עובדים	ענף כלכלי
אחוז	מספר	אחוז	מספר			
20%	117	35%	812	32%	929	שרותי בריאות
9%	53	8%	195	9%	248	שרותי רווחה וסעד
48%	278	35%	829	38%	1,107	חינוך
..	..	3%	61	2%	67	רשויות מקומיות ועיריות
5%	26	7%	172	7%	198	עמותות
16%	94	11%	267	12%	361	אחר
100%	574	100%	2,336	100%	2,910	סה"כ

(הסימון ".." משמעותו שהמספר בקטגוריה קטן, ולכן הנתונים לא מוצגים)

2.6 צורת העיסוק – שכירים ועצמאים

הרוב המוחלט של קלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות (81%) הם שכירים. 81.2% מהנשים ו-76.4% מהגברים מועסקים כשכירים. בקרב הגברים, 18.9% הם גם שכירים וגם עצמאים ו-4.7% הם עצמאים בלבד. זאת לעומת 15.4% ו-3.4% בהתאמה בקרב הנשים (ראו לוח 60).

לוח 60: קלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות לפי צורת העיסוק

צורת העיסוק	מספר קלינאי תקשורת				סה"כ	מסה"כ אחוז
	גברים	אחוז גברים	נשים	אחוז נשים		
שכירים	162	76.4%	2,016	81.2%	2,178	81%
גם שכירים וגם עצמאים	40	18.9%	381	15.4%	421	16%
עצמאים	10	4.7%	85	3.4%	95	3%
סה"כ	212	100%	2,482	100%	2,694	100%
	8%		92%			

2.7 הכנסות

בלוחות הבאים מוצגים נתונים של שכר שנתי ממוצע ברוטו וחציון השכר השנתי ברוטו⁵ במחירים שוטפים. השוואה בין שני מדדים אלו, הממוצע והחציון, מאפשרת לבחון את מידת השוויוניות של התפלגות השכר בין העובדים במקצוע.

ככלל, הכנסותיהם של קלינאי תקשורת גברים גבוהות משל נשים. כמו כן, הכנסותיהם של קלינאי תקשורת העובדים הן כשכירים והן כעצמאיים, גבוהות בממוצע מהכנסות קלינאי התקשורת השכירים בלבד ומהכנסות קלינאי התקשורת העצמאיים בלבד.

⁵ חציון הוא הערך המציין כי ל-50% מקלינאי התקשורת שכר נמוך מערך החציון, ול-50% שכר גבוה מערך החציון.

לוח 61: קלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מין וצורת העיסוק

צורת העיסוק	מין	מספר	שכר ממוצע	חציון השכר	הפרש בין ממוצע לחציון
שכירים	גברים	162	111,997	101,305	10,692
	נשים	2,016	90,053	79,114	10,939
	סה"כ	2,178	91,686	80,657	11,029
עצמאים	גברים	10	134,971	116,197	18,774
	נשים	85	115,492	102,437	13,055
	סה"כ	95	117,542	102,437	15,105
גם שכירים וגם עצמאים	גברים	40	139,134	128,834	10,300
	נשים	381	124,811	112,391	12,420
	סה"כ	421	126,172	114,506	11,666

ככל שגיל קלינאי התקשורת עולה בתוך גילאי העבודה, השכר הממוצע גבוה יותר. יש לזכור כי גיל מהווה מדד טוב למדי לוותק המקצועי.

לוח 62: קלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מין וקבוצת גיל

חציון			ממוצע			קבוצת גיל
נשים n=2,482	גברים n=212	סה"כ n=2,694	נשים n=2,482	גברים n=212	סה"כ n=2,694	
67,102	101,336	70,320	69,001	106,068	73,498	34-21 n=1,459
93,353	122,570	94,652	97,435	137,622	98,774	44-35 n=510
136,140	..	137,124	139,962	..	140,658	54-45 n=393
144,550	163,287	146,666	156,108	230,100	159,336	64-55 n=298
58,379	..	58,379	109,397	..	109,397	74-65 n=29
..	..	83,357	88,115	75+ n=5
84,229	107,725	86,860	96,262	118,201	97,989	כלל קבוצות הגיל

(הסימון ".." משמעותו שהמספר בקטגוריה קטן, ולכן הנתונים לא מוצגים)

שלושת הלוחות הבאים מציגים נתונים לפי צורת העיסוק.

לוח 63: קלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות(שכירים בלבד): שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מין וקבוצת גיל

חציון			ממוצע			קבוצת גיל
נשים n=2,016	גברים n=162	סה"כ n=2,178	נשים n=2,016	גברים n=162	סה"כ n=2,178	
63,702	92,504	66,553	65,323	98,456	69,043	34-21 n=1238
89,146	155,317	90,104	88,652	153,501	90,865	44-35 n=381
130,383	..	131,256	134,458	..	134,674	54-45 n=299
142,751	172,890	144,091	152,414	266,145	156,220	64-55 n=239
62,735	..	62,735	100,669	..	100,669	74-65 n=18
79,114	101,305	80,657	90,053	111,997	91,686	כלל קבוצות הגיל

(הסימון ".." משמעותו שהמספר בקטגוריה קטן, ולכן הנתונים לא מוצגים)

קלינאי תקשורת

לוח 64: קלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות(עצמאים בלבד): שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מין וקבוצת גיל

חציון			ממוצע			קבוצת גיל
נשים n=85	גברים n=10	סה"כ n=95	נשים n=85	גברים n=10	סה"כ n=95	
56,269	..	66,080	75,789	..	80,601	34-21 n=19
95,662	..	94,659	105,289	..	103,778	44-35 n=28
136,206	..	136,206	132,635	..	132,635	54-45 n=20
132,938	..	141,137	172,857	..	176,049	64-55 n=17
56,486	..	56,486	91,499	..	91,499	74-65 n=9
102,437	116,197	102,437	115,492	134,971	117,542	כלל קבוצות הגיל

(הסימון ".." משמעותו שהמספר בקטגוריה קטן, ולכן הנתונים לא מוצגים)

לוח 65 : קלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות(גם כשכירים וגם כעצמאים): שכר שנתי ברוטו ממוצע וחציון, לפי מין וקבוצת גיל

חציון			ממוצע			קבוצת גיל
נשים n=381	גברים n=40	סה"כ n=421	נשים n=381	גברים n=40	סה"כ n=421	
89,802	128,834	94,420	92,645	134,602	100,122	34-21 n=202
127,495	..	127,217	127,769	..	127,202	44-35 n=101
151,723	..	152,437	164,340	..	166,982	54-45 n=74
173,090	..	173,090	171,582	..	170,299	64-55 n=42
..	74-65 n=96
112,391	128,834	114,506	124,811	139,134	126,172	כלל קבוצות הגיל

(הסימון ".." משמעותו שהמספר בקטגוריה קטן, ולכן הנתונים לא מוצגים)

בהתפלגות השכר הממוצע והחציון של עובדים במקצוע הפרעות בתקשורת לפי מקום מגורים, הפער הגדול ביותר בין השכר הממוצע לבין החציון נמצא במחוז תל-אביב: הגברים הגרים במחוז תל אביב הם בעלי השכר הגבוה ביותר, ואילו במחוז ירושלים השכר הוא הנמוך ביותר מבין המחוזות, וגבוה רק מהשכר באזור יהודה ושומרון. השכר הממוצע הגבוה ביותר נצפה במחוז דרום.

לוח 66: קלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מחוז מגורים ומין

מחוז מגורים	ממוצע			חציון		
	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים
ירושלים	92,705	118,820	91,980	79,777	107,761	79,114
צפון	94,429	112,618	88,739	89,579	110,720	83,294
חיפה	94,502	117,068	92,276	81,963	96,691	78,369
מרכז	100,113	134,857	98,755	87,804	104,180	85,514
תל אביב	103,893	136,769	102,971	89,280	129,670	88,751
דרום	118,906	109,274	119,996	110,331	104,598	111,069
יהודה ושומרון	81,907	..	80,706	78,148	..	77,745

(הסימון ".." משמעותו שהמספר בקטגוריה קטן ולכן הנתונים לא מוצגים)

לוח 67: קלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מחוז מגורים וצורת העיסוק

מחוז מגורים	שכירים בלבד		עצמאים בלבד		גם שכירים וגם עצמאים	
	ממוצע	חציון	ממוצע	חציון	ממוצע	חציון
ירושלים	84,637	71,802	111,837	86,395	134,374	110,804
צפון	91,418	87,683	78,196	67,371	115,870	117,903
חיפה	90,760	79,054	84,927	73,637	117,221	104,825
מרכז	91,019	78,886	137,518	127,339	128,615	116,046
תל אביב	98,673	83,588	103,404	101,175	131,214	114,909
דרום	112,899	106,976	147,111	115,622	139,536	135,824
יהודה ושומרון	75,630	74,607	76,681	83,600	112,333	109,949

לוח 68: קלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי קבוצת גיל ומחוז מגורים

חציון			ממוצע			מחוז מגורים
65+	64-45	44-21	65+	64-45	44-21	
..	140,163	71,541	..	142,194	77,812	ירושלים
..	146,560	85,266	..	152,239	85,862	צפון
..	136,746	72,703	..	147,146	78,541	חיפה
94,303	136,348	73,126	108,030	146,998	78,886	מרכז
54,998	142,054	74,768	129,838	154,620	77,149	תל אביב
..	162,622	80,332	..	162,389	89,839	דרום
..	114,435	75,652	..	121,628	73,480	יהודה ושומרון

(הסימון ".." משמעותו שהמספר בקטגוריה קטן, ולכן הנתונים לא מוצגים)

לוח 69: קלינאי תקשורת העובדים בענף הבריאות שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי נפה ומין

חציון			ממוצע			נפת מגורים
נשים	גברים	סה"כ	נשים	גברים	סה"כ	
79,114	107,761	79,777	91,980	118,820	92,705	ירושלים
89,747	..	92,889	110,589	..	114,710	צפת
85,781	112,005	98,076	104,063	87,967	101,868	כנרת
86,551	102,450	88,673	89,724	109,406	92,699	עפולה
80,350	104,089	88,394	85,297	108,647	92,364	עכו
87,751	134,785	92,008	83,583	134,525	94,196	נצרת
92,326	..	97,851	107,313	..	110,405	גולן
83,744	91,525	83,956	95,178	70,932	94,493	חיפה
70,727	119,298	80,198	88,186	126,680	94,514	חדרה
76,270	105,794	78,817	91,489	99,297	92,388	השרון
89,179	..	89,756	100,604	..	102,459	פתח תקוה
75,246	85,324	75,246	86,616	138,032	89,145	רמלה
98,497	..	98,764	108,626	..	109,445	רחובות
93,749	104,527	98,783	113,584	109,088	113,459	תל אביב
75,516	134,056	78,992	87,646	159,836	90,093	רמת גן
102,974	..	102,974	119,563	..	119,563	חולון
106,024	178,971	108,285	115,062	176,416	118,018	אשקלון
116,722	79,525	112,989	124,375	91,369	119,615	באר שבע

(הסימון ".." משמעותו שהמספר בקטגוריה קטן, ולכן הנתונים לא מוצגים)

3. תחזית קלינאי תקשורת 2016-2025

3.1 תעודות מקצוע חדשות

רוב תעודות המקצוע החדשות הן של סטודנטים בוגרי מוסדות הלימוד בישראל. בנוסף לאלו, יש סטודנטים בוגרי חו"ל שעברו את מבחני הרישוי, וכן קלינאי תקשורת שעלו לישראל, ולאחר הכרה, קיבלו תעודת מקצוע. כדי לאמוד את מספר קלינאי התקשורת החדשים בכל שנה, יש להתייחס בעיקר לבוגרי מוסדות הלימוד בארץ, אך גם לבוגרי מוסדות לימוד בחו"ל.

בלוח הבא מוצג מספר הסטודנטים שהתחילו לימודי הפרעות בתקשורת בחמש השנים האחרונות. ניתן לראות את הגידול במספר הסטודנטים בשנים האחרונות בקריה האקדמית אונו.

לוח 70: התפלגות הסטודנטים לקלינאות תקשורת בשנה א' לפי מוסד לימודים ושנה

שנ"ל	סה"כ שנה א'	אוני' תל-אביב	אוני' חיפה	מכללה אקדמית הדסה	אוני' אריאל בשומרון	הקריה האקדמית אונו
תש"ע (2009)	255	62	49	67	34	43
ע"א (2010)	274	63	52	77	38	44
ע"ב (2011)	316	*71	54	84	41	66
ע"ג (2012)	304	*72	50	75	46	61
ע"ד (2013)	335	*76	50	68	47	94

מקור: נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, * הנתונים עודכנו על ידי קלינאית תקשורת ארצית, במשרד הבריאות

3.2 פרישה לפנסיה

גיל הפרישה בישראל הוא 67 לגברים, ובטווח 62-67 לנשים. לצורך האומדן כאן, נניח כי גם נשים וגם גברים פורשים לפנסיה בגיל 67.

נכון לחודש אוגוסט 2015, יש 4,054 בעלי תעודות מקצוע בקלינאות תקשורת, מתוכם 4,001 עד גיל 67.

תחזית ההגעה לגיל פרישה לפנסיה (67) של כלל בעלי תעודת מקצוע בקלינאות תקשורת, מפורטת בלוח 71.

לוח 71: תחזית הגעה של קלינאי תקשורת לגיל פרישה לפנסיה (67)

שנה	מספר מגיעים לגיל פרישה כל שנה
2016	18
2017	26
2018	28
2019	33
2020	37
2021	37
2022	50
2023	39
2024	47
2025	48

מקור: עיבוד נתונים ממחסן הנתונים של משרד הבריאות בניהול אגף המידע. נתוני אוגוסט 2015

3.3 הנחות המודל

- גיל הפרישה בפועל של גברים ונשים הוא 67.
- מספר מקבלי תעודה לעיסוק במקצוע מקרב בוגרי חו"ל יעמוד על 53 בשנה. הנתון מתבסס על נתוני השנים הקודמות.
- מספר מקבלי תעודה לעיסוק במקצוע בקרב בוגרי מוסדות הלימוד בארץ לא ישתנה, ויעמוד על 335 בשנה בכל אחת מהשנים החל בשנת 2017.
- פתיחה המסלול במכללת אחווה נמצאת בתהליך מול מל"ג, ולא נלקחה בחשבון בתחזית המודל.
- מספר בעלי תעודה בקלינאות תקשורת, שגילם עד 67, עמד באוגוסט 2015 על 4,001.
- תחזית גידול אוכלוסיית ישראל הוא לפי התרחיש הבינוני של הלמ"ס.
- שיעור התמותה מחושב לפי לוחות התמותה של כלל האוכלוסייה, ומתואם להתפלגות מין וגיל בקרב קלינאי תקשורת.

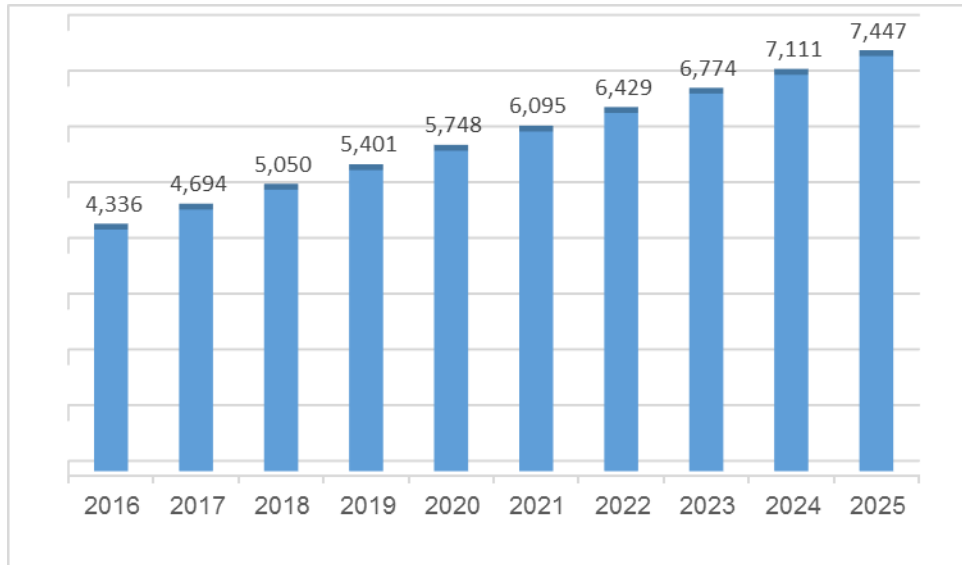
3.4 תחזית כוח אדם קלינאי תקשורת לשנים 2016-2025

בהתאם להנחות שפורטו לעיל, ניתן לאמוד את מספר קלינאי התקשורת עד גיל 67, בעשר השנים הבאות. כפי שניתן לראות בלוח 72, לא צפויה ירידה בשיעור קלינאי תקשורת באוכלוסייה בעשור הקרוב.

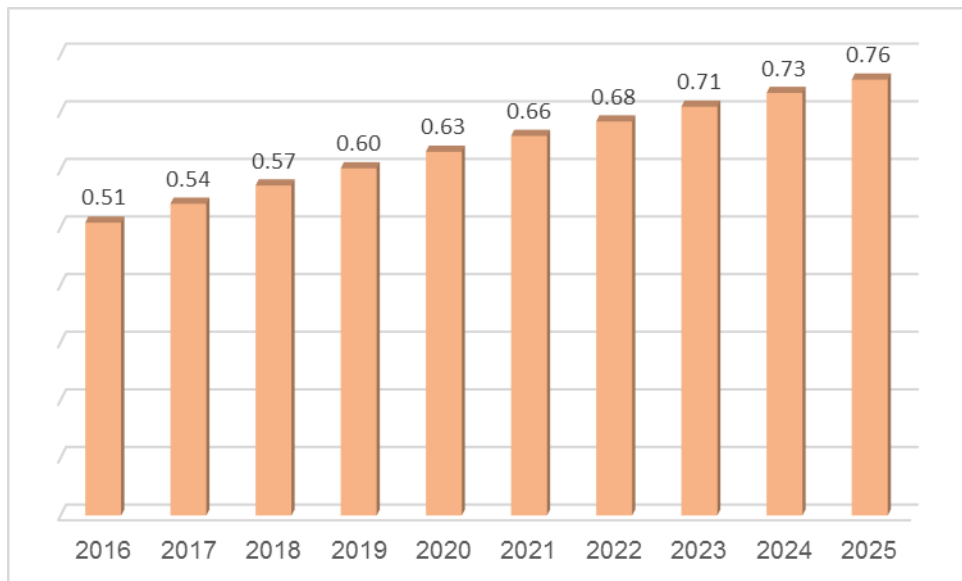
לוח 72: תחזית מספר קלינאי תקשורת 2016-2025

שנה	סה"כ תעודות חדשות	סה"כ פרישה	סה"כ קלינאי תקשורת	קלינאי תקשורת לאלף נפש
2016	357	18	4,366	0.51
2017	388	26	4,694	0.54
2018	388	28	5,050	0.57
2019	388	33	5,401	0.60
2020	388	37	5,748	0.63
2021	388	37	6,095	0.66
2022	388	50	6,429	0.68
2023	388	39	6,774	0.71
2024	388	47	7,111	0.73
2025	388	48	7,447	0.76

תרשים 10: תחזית מספר קלינאי תקשורת לשנים 2016-2025

תרשים 11: תחזית שיעור קלינאי תקשורת עד גיל 67, לאלף נפש באוכלוסייה לשנים 2016-2025

4. סיכום

בישראל עבדו בשנת 2012 כ- 2,694 קלינאי תקשורת בענף הבריאות. כשלושה רבעים מהם ילידי ישראל, כ- 92% מהם נשים וכ- 85.6% מהם יהודים. מספר החיים בחו"ל זניח.

93% מקלינאי התקשורת עובדים בענף הבריאות. מהם 81% עובדים כשכירים. ככלל, הכנסותיהם של קלינאי תקשורת גברים גבוהות משל נשים. בממוצע הכנסותיהם של קלינאי תקשורת העובדים הן כשכירים והן כעצמאיים, גבוהות מהכנסות קלינאי התקשורת העובדים רק כשכירים או רק כעצמאיים.

44% מקלינאי התקשורת מתגוררים במרכז הארץ. שיעור קלינאי התקשורת במרכז הארץ גבוה בהרבה משיעורם בירושלים ובדרום הארץ.

אחוז העובדים בתחום החינוך הוא הגדול ביותר ועומד על 38% - 1,107 קלינאי תקשורת.

מהנתונים ניתן לראות כי אין כמעט נטישה של העיסוק במקצוע ומעבר לעבודה בענף אחר.

לא צפוי כי בעשור הקרוב תהיה ירידה בשיעור קלינאי תקשורת באוכלוסיה.

מרפאים בעיסוק בישראל

ממצאים עיקריים

בשנת 2012 ברשומות משרד הבריאות היו 3,666 בעלי תעודה בריפוי בעיסוק. 3,613 מתוכם (99%) חיים בישראל. מתוך 3,613 מרפאים בעיסוק החיים בישראל, 262 (7.3%) לא היו פעילים בשוק העבודה, ולא היתה להם הכנסה מעבודה או מעסק. מתוך 3,351 הנותרים, 3,238 (97%) עובדים בענף הבריאות.

83.4% מהעובדים בענף הבריאות (2,699) הם ילידי ישראל.

88.5% מהעובדים בענף הבריאות הם יהודים ואחרים⁶ ו-11.5% ערבים. בקרב היהודים ואחרים שיעור הגברים נמוך משמעותית מזה של נשים (1.8% ו-98.2% בהתאמה). בקרב הערבים שיעור הגברים נמוך גם כן; 12.1% גברים ו-87.9% נשים.

1.4% (53) מבעלי תעודת מקצוע בריפוי בעיסוק התגוררו בשנת 2012 בחו"ל; כמחציתם התגוררו בשנת 2012 בחו"ל כשנה עד שנתיים; כרבע מהם התגוררו 3-4 שנים; והשאר-5 שנים ומעלה.

מבין המרפאים בעיסוק הפעילים בשוק העבודה – 97% עובדים בענף הבריאות. הרוב המוחלט של המרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות (84%) הם שכירים.

ככלל, הכנסותיהם של מרפאים בעיסוק גברים גבוהות משל נשים. כמו כן, הכנסותיהם של המרפאים בעיסוק העובדים הן כשכירים והן כעצמאים גבוהות בממוצע מהכנסות המרפאים בעיסוק השכירים בלבד והעצמאיים בלבד.

⁶ "יהודים ואחרים" על פי הגדרת הלמ"ס. יהודים ובעלי לאום אחר שאינם ערבים.

מבוא: מרפאים בעיסוק

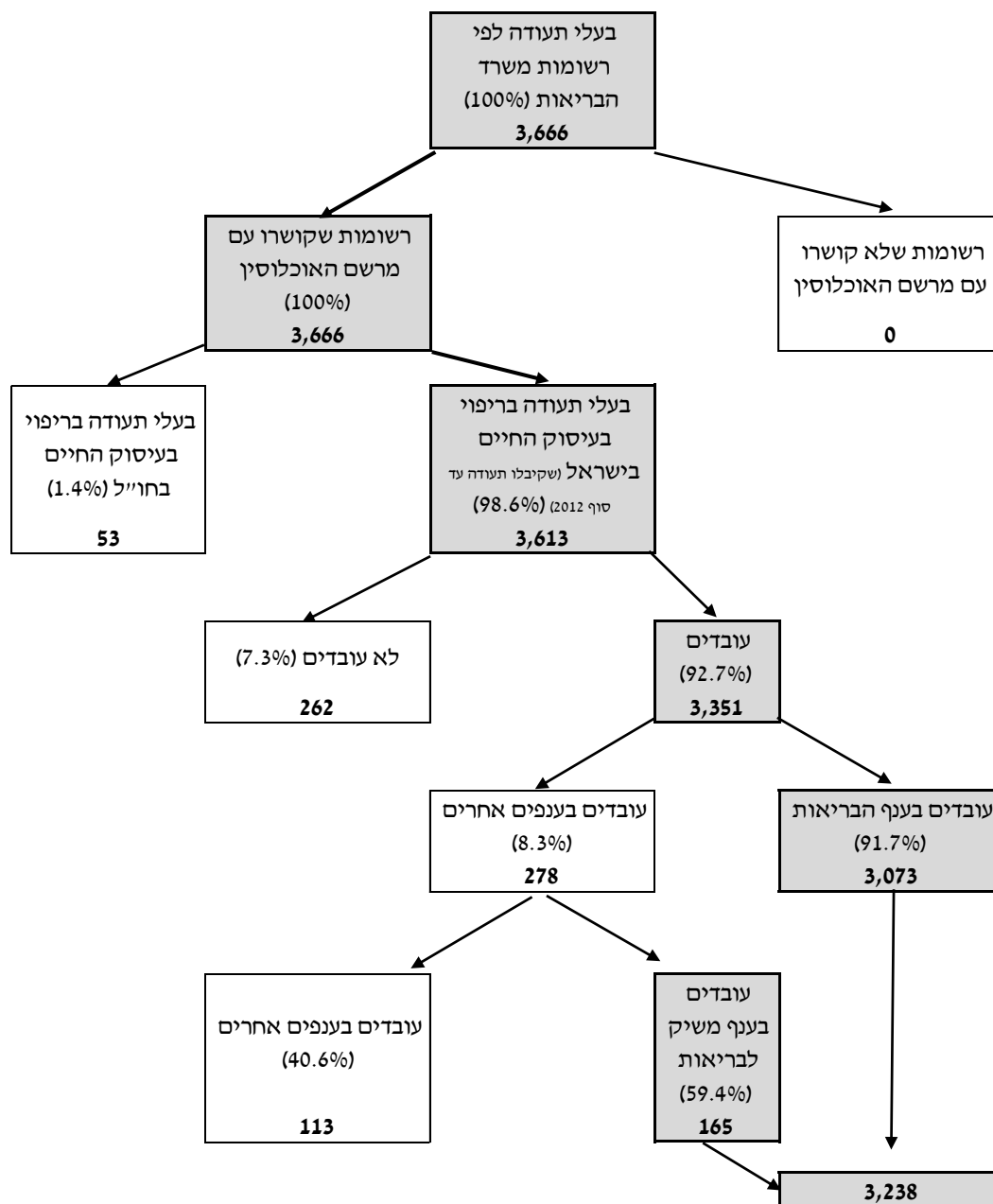
ריפוי בעיסוק הוא אחד ממקצועות הבריאות, ובמהותו עוסק בקידום בריאות ואיכות חיים באמצעות מעורבות והשתתפות בפעילויות ובעיסוקים משמעותיים לאדם בסביבות החיים השונות לאורך החיים. מרפאים בעיסוק, מתוקף תפקידם, עובדים באבחון והערכה, טיפול, שיקום, מניעה וקידום בריאות, במטופלים על רצף בריאות וחולי בכל גיל ובכל מצב בריאותי. תחומי העיסוק של המרפאים בעיסוק, מתמקדים ב-4 תחומי-על עיקריים: פיזיקלי ושיקום, פדיאטריה, גריאטריה ובריאות הנפש.

בחוק הסדרת העיסוק במקצועות הבריאות, התשס"ח-2008, מקצוע הריפוי בעיסוק הוגדר כמקצוע בריאות, והעוסק בו – מרפא בעיסוק – חייב להיות בעל תואר אקדמי, לעמוד בבחינות שקבע מנכ"ל משרד הבריאות, ולהיות בעל תעודת מרפא בעיסוק.

לימודי ריפוי בעיסוק בישראל הם לימודים אקדמיים, וכדי לעסוק בריפוי בעיסוק נדרש תואר ראשון. כיום, ניתן ללמוד ריפוי בעיסוק בארבעה מוסדות בישראל; האוניברסיטה העברית, אוניברסיטת תל אביב, אוניברסיטת חיפה והקריה האקדמית אונו. בנוסף קיימות שתי שלוחות לנשים מהמגזר החרדי: האחת במכלל מבח"ר בני ברק (אוניברסיטת חיפה) והשניה – בקמפוס אור יהודה (המכללה האקדמית אונו).

משך הלימודים הוא שלוש שנים וחצי ותכנית הלימודים כוללת לימודים עיוניים והכשרה מעשית. כדי לעסוק במקצוע, מסיימי התואר הראשון נדרשים לעמוד בבחינת רישוי ממשלתית.

תרשים 12: תרשים זרימה: מרפאים בעיסוק שקיבלו תעודה בישראל עד שנת 2012

1. ממצאי המחקר: כלל בעלי תעודת מקצוע בריפוי בעיסוק החיים בישראל

1.1 נתונים דמוגרפיים על כלל בעלי תעודת מקצוע החיים בישראל

3,613 בעלי תעודת מקצוע בריפוי בעיסוק חיים בישראל. 110 (3%) הם גברים, ו- 3,503 (97%) נשים. מתוכם, גילם של 3,565 (98.7%) הוא מתחת ל-65. בלוח 73 מפורטת ההתפלגות לקבוצות גיל.

לוח 73: בעלי תעודת מקצוע בריפוי בעיסוק לפי מין וקבוצות גיל

נשים		גברים		קבוצת גיל
אחוז	מספר	אחוז	מספר	
22%	779	32%	35	29-21
20%	714	22%	24	34-30
17%	589	18%	20	39-35
15%	534	15%	16	44-40
9%	306	49-45
5%	178	54-50
6%	195	59-55
4%	142	64-60
2%	56	69-65
0.3%	10	+70
100%	3,503	100%	110	סה"כ

(הסימון ".." משמעותו שהמספר בקטגוריה קטן, ולכן הנתונים לא מוצגים)

83.1% מבעלי התעודה (3,001) הם ילידי ישראל; השאר (612) הם ילידי חו"ל. נתונים לגבי שנת העליה ומקומות הלידה מוצגים בלוחות 74-75.

לוח 74: בעלי תעודת מקצוע בריפוי בעיסוק לפי שנת עליה

שנת עליה (יהודים ואחרים)	מספר	אחוז מסה"כ
עד 1954	13	0.4%
1955-1969	58	1.6%
1970-1988	241	6.7%
1989-1999	189	5.2%
2000-2012	87	2.4%
ילידי ישראל	3,001	83.1%
לא ידוע	24	0.7%
סה"כ	3,613	100%

(יהודים ואחרים לא כולל מגזר ערבי)

לוח 75: בעלי תעודת מקצוע בריפוי בעיסוק לפי מקום הלידה

מקום לידה	בעלי תעודת מקצוע	אחוז מסה"כ
ישראל	3,001	83.1%
אסיה ואפריקה	99	2.7%
בריה"מ לשעבר	101	2.8%
מערב אירופה	88	2.4%
מזרח אירופה	21	0.6%
אמריקה	303	8.4%
סה"כ	3,613	100%

88.8% מכלל בעלי תעודת המקצוע בריפוי בעיסוק הם יהודים ואחרים ו- 11.2% הם ערבים. ראו בלוח 76.

לוח 76: בעלי תעודת מקצוע בריפוי בעיסוק לפי קבוצת אוכלוסיה

קבוצת אוכלוסיה	מספר	אחוז מסה"כ
יהודים ואחרים	3,210	88.8%
ערבים	403	11.2%
סה"כ	3,613	100%

55.5% מכלל הגברים הם יהודים ואחרים ו- 89.9% מכלל הנשים הן יהודיות ואחרות. ראו להלן בלוח 77.

לוח 77: בעלי תעודת מקצוע בריפוי בעיסוק לפי קבוצת אוכלוסיה ומין

אחוז			מספר			מין
סה"כ	ערבים	יהודים ואחרים	סה"כ	ערבים	יהודים ואחרים	
100%	44.5%	55.5%	110	49	61	גברים
100%	10.1%	89.9%	3,503	354	3,149	נשים

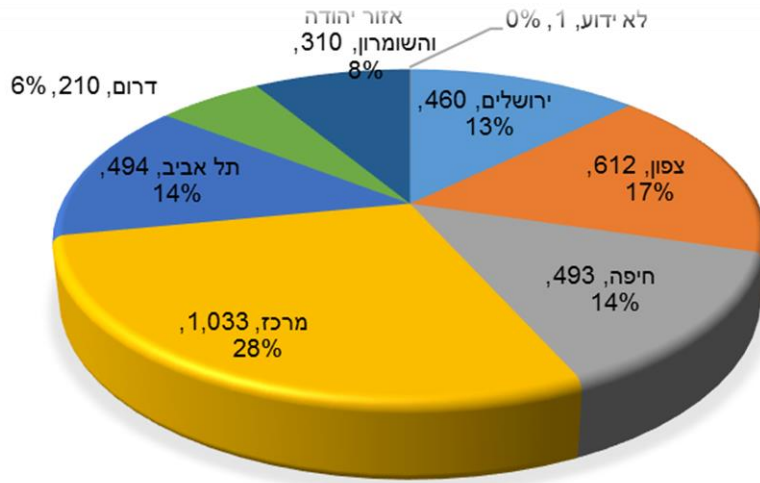
בקרב היהודים ואחרים, שיעור הגברים נמוך משמעותית מזה של נשים (1.9% ו- 98.1% בהתאמה). בקרב הערבים שיעור הגברים נמוך גם כן; 12.2% גברים ו-87.8% נשים. ראו לוח 78.

לוח 78: בעלי תעודת מקצוע בריפוי בעיסוק לפי מין וקבוצת אוכלוסיה

ערבים	יהודים ואחרים	
12.2%	1.9%	אחוז גברים
87.8%	98.1%	אחוז נשים
100%	100%	סה"כ

התפלגות של בעלי תעודת מקצוע לפי אזור המגורים מובאת בתרשים הבא ובלוחות שאחריו. לתשומת לב, מקום המגורים ומקום העבודה, אינם זהים בהכרח, אם כי סביר להניח כי קיים מתאם גבוה בין השניים.

תרשים 13: בעלי תעודה מקצוע בריפוי בעיסוק לפי מחוז מגורים

לוח 79: בעלי תעודת מקצוע בריפוי בעיסוק לפי אזור מגורים

מחוז מגורים	בעלי תעודת מקצוע	מחוז מגורים	בעלי תעודת מקצוע
ירושלים	460	מרכז	1033
נפת ירושלים	460	נפת השרון	230
צפון	612	נפת פתח תקוה	403
נפת צפת	39	נפת רמלה	175
נפת כנרת	45	נפת רחובות	225
נפת עפולה	163	תל אביב	494
נפת עכו	275	נפת תל אביב	296
נפת נצרת	79	נפת רמת גן	147
נפת גולן	11	נפת חולון	51
חיפה	493	דרום	210
נפת חיפה	281	נפת אשקלון	99
נפת חדרה	212	נפת באר שבע	111
אזור יהודה ושומרון	310	לא ידוע	1

לוח 80: בעלי תעודת מקצוע בריפוי בעיסוק לאלף נפש באוכלוסיה

מחוז מגורים	שיעור בעלי תעודת מקצוע בריפוי בעיסוק, לאלף נפש
ירושלים	0.47
צפון	0.47
חיפה	0.53
מרכז	0.54
תל אביב	0.38
דרום	0.18
אזור יהודה ושומרון	0.93
סה"כ - בכל הארץ	0.46

1.2 נתונים דמוגרפיים לגבי בעלי תעודת מקצוע החיים בחו"ל

כ- 1.4% מבעלי תעודת מקצוע בריפוי בעיסוק בישראל התגוררו בשנת 2012 בחו"ל. כמחציתם גרו שם בשנת 2012 במשך שנה עד שנתיים, כרבע מהם במשך 3-4 שנים, והשאר-במשך 5 שנים ומעלה. ראו לוח 81.

לוח 81: בעלי תעודת מקצוע בריפוי בעיסוק המתגוררים בחו"ל מעל שנה לפי קבוצת גיל

קבוצת גיל	סה"כ
34-21	28%
44-35	58%
45+	13%
סה"כ	100%

1.3 נתונים אודות השכלת כלל בעלי תעודת מקצוע החיים בישראל

מספר בעלי תעודת מקצוע בריפוי בעיסוק, לפי שנת קבלת התואר מפורט בלוח 82.

לוח 82: בעלי תעודת מקצוע בריפוי בעיסוק לפי שנת הקבלה של התואר

שנת קבלת התואר	בעלי תעודת מקצוע בריפוי בעיסוק, החיים בישראל	אחוז מסה"כ
עד 1969	29	0.8%
1970-1988	459	12.7%
1989-1999	1,087	30.1%
2000-2012	2,037	56.4%
לא ידוע	1	0.03%
סה"כ	3,613	100%

הרוב המוחלט של בעלי התעודה למדו בישראל. החלוקה לפי מקום הלימודים מפורטת בלוח 83.

לוח 83: בעלי תעודת מקצוע בריפוי בעיסוק לפי מקומות לימוד

מקום הלימודים	מספר בעלי תעודת מקצוע בריפוי בעיסוק, החיים בישראל	שיעור מסה"כ
ישראל	3,384	93.7%
אסיה ואפריקה	49	1.4%
בריה"מ לשעבר מזרח ומערב אירופה	30	0.8%
אמריקה	144	4.0%
לא ידוע	6	0.2%
סה"כ	3,613	100%

1.4 נתונים על קבלת רישיונות

עם כניסתו לתוקף של חוק הסדרת מקצועות הבריאות בשנת 2008, החל רישום של בעלי תעודות מקצוע בריפוי בעיסוק. היות שרוב מקבלי התעודות קיבלו אותן בשנים שלאחר החלת החוק, בהיותם מרפאים בעיסוק ותיקים בתחום, לא ניתן לספק נתונים שנתיים על אודות מקבלי תעודה חדשים. כמעט 79% מבעלי תעודת מקצוע בריפוי בעיסוק קיבלו את התעודה בשנים 2009-2011, השנים הראשונות לאחר כניסתו לתוקף של החוק.

2. ממצאי המחקר: מרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות

2.1 מרפאים בעיסוק בענף הבריאות

מתוך 3,613 מרפאים בעיסוק החיים בישראל, 262 (7.3%) כלל אינם משתתפים בשוק העבודה, ואין להם הכנסה מעבודה או מעסק. מתוך 3,351 הנותרים, 3,238 (97%) עובדים בענף הבריאות. מטבע הדברים, המחקר מתמקד במרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות בישראל.

2.2 נתונים דמוגרפיים על העובדים בענף הבריאות

3,238 בעלי תעודות מקצוע עובדים בריפוי בענף הבריאות. 96 (3%) הם גברים, ו-3,142 (97%) נשים. גילם של 3,203 (98.9%) הוא מתחת ל-64. בלוח 84 מוצגת התפלגות בעלי תעודת מקצוע בריפוי בעיסוק לפי מין וקבוצות גיל.

לוח 84: מרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות לפי מין וקבוצות גיל

נשים		גברים		קבוצת גיל
מספר	אחוז	מספר	אחוז	
729	23%	84	87.5%	29-21
650	21%			34-30
525	17%			39-35
474	15%			44-40
273	9%	12	12.5%	49-45
332	11%			59-50
124	4%			64-60
35	1%	+65
3,142	100%	96	100%	סה"כ

(הסימון ".." משמעותו שהמספר בקטגוריה קטן, ולכן הנתונים לא מוצגים)

83.4% מהעובדים בענף הבריאות (2,699) הם ילידי ישראל, והשאר (539) נולדו בחו"ל. בין השנים 1970-1988, עלו לישראל כ-6.5% מכלל העובדים בענף הבריאות. ילידי בריה"מ לשעבר וילידי אמריקה מהווים 2.9% ו-8.4% בהתאמה מכלל המרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות. נתונים על שנת העליה ועל מקומות הלידה מוצגים בלוחות 85 ו-86.

לוח 85: מרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות לפי שנת עליה

שנת עליה (יהודים ואחרים)	עובדים בענף הבריאות	אחוז מסה"כ
עד 1954	..	0.3%
1969-1955	49	1.5%
1988-1970	210	6.5%
1999-1989	173	5.3%
2012-2000	77	2.4%
ילידי ישראל	2,699	83.4%
לא ידוע	22	0.7%
סה"כ	3,238	100%

(יהודים ואחרים לא כולל מגזר ערבי, הסימון "... משמעותו שהמספר בקטגוריה קטן, ולכן הנתונים לא מוצגים)

לוח 86: מרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות לפי מקום הלידה

מקום לידה	עובדים בענף הבריאות	אחוז מסה"כ
ישראל	2,699	83.4%
אסיה ואפריקה	84	2.6%
בריה"מ לשעבר	95	2.9%
מערב אירופה	72	2.2%
מזרח אירופה	15	0.5%
אמריקה	273	8.4%
סה"כ	3,238	100%

מרפאים בעיסוק

88.5% מהעובדים בענף הבריאות הם יהודים ואחרים ו- 11.5% הם ערבים, כמפורט בלוח 87.

לוח 87: מרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות לפי קבוצת אוכלוסיה

קבוצת אוכלוסיה	מספר	אחוז
יהודים ואחרים	2,867	88.5%
ערבים	371	11.5%
סה"כ	3,238	100%

53.1% מכלל הגברים הם יהודים ואחרים ו- 89.6% מכלל הנשים יהודיות ואחרות, כמפורט בלוח 88.

לוח 88: מרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות לפי קבוצת אוכלוסיה ומין

מין	מספר			אחוז		
	יהודים ואחרים	ערבים	סה"כ	יהודים ואחרים	ערבים	סה"כ
גברים	51	45	96	53.1%	46.9%	100%
נשים	2,816	326	3,142	89.6%	10.4%	100%

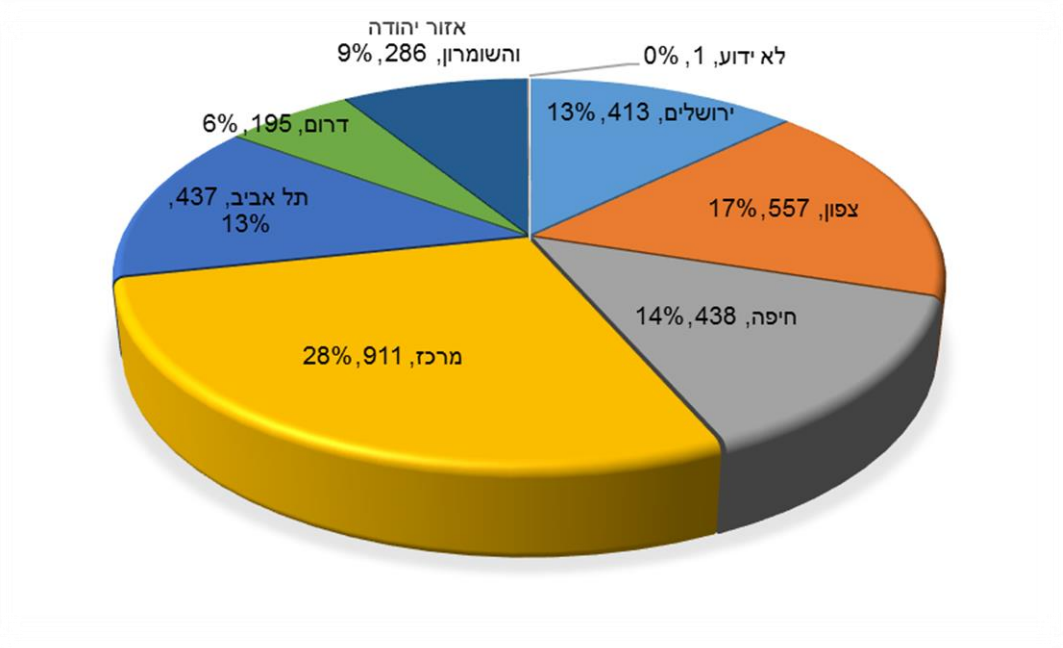
בקרב היהודים ואחרים, שיעור הגברים נמוך משמעותית מזה של נשים (1.8% ו- 98.2% בהתאמה). בקרב הערבים, שיעור הגברים נמוך גם כן; 12.1% גברים ו- 87.9% נשים (ראו לוח 89).

לוח 89: מרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות לפי מין וקבוצת אוכלוסיה

ערבים	יהודים ואחרים	
12.1%	1.8%	אחוז גברים
87.9%	98.2%	אחוז נשים
100%	100%	סה"כ

התפלגות העובדים בענף הבריאות לפי אזור המגורים מובאת בתרשים הבא ובלוחות שאחריו. כאמור לעיל, מקום המגורים ומקום העבודה, אינם זהים בהכרח, אם כי סביר להניח כי קיים מתאם גבוה בין השניים.

תרשים 14: מרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות לפי מחוז מגורים

לוח 90: מרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות לפי אזור מגורים

מחוז מגורים	עובדים בענף הבריאות	מחוז מגורים	עובדים בענף הבריאות
ירושלים	413	מרכז	911
נפת ירושלים	413	נפת השרון	202
צפון	557	נפת פתח תקוה	362
נפת צפת	36	נפת רמלה	151
נפת כנרת	42	נפת רחובות	196
נפת עפולה	144	תל אביב	437
נפת עכו	252	נפת תל אביב	256
נפת נצרת	73	נפת רמת גן	134
נפת גולן	10	נפת חולון	47
חיפה	438	דרום	195
נפת חיפה	257	נפת אשקלון	93
נפת חדרה	181	נפת באר שבע	102
אזור יהודה ושומרון	286	לא ידוע	1

לוח 91: מרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות לאלף נפש באוכלוסייה

מחוז מגורים	מרפאים בעיסוק בענף הבריאות, לאלף נפש
ירושלים	0.42
צפון	0.42
חיפה	0.47
מרכז	0.48
תל אביב	0.33
דרום	0.17
אזור יהודה ושומרון	0.86
סה"כ - בכל הארץ	0.41

2.3 נתונים על השכלת העובדים בענף בריאות

מספר העובדים בענף הבריאות לפי שנת קבלת התואר מפורט בלוח 92.

לוח 92: מרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות לפי שנת קבלת התואר

שנת קבלת התואר	עובדים בריפוי בעיסוק, בענף הבריאות	אחוז מסה"כ
עד 1969	16	0.5%
1970-1988	397	12.3%
1989-1999	960	29.7%
2000-2012	1,864	57.6%
לא ידוע	1	0.03%
סה"כ	3,238	100%

הרוב המוחלט של העובדים בענף הבריאות למדו בישראל. בלוח 93 מפורטת החלוקה לפי מקום הלימודים.

לוח 93: מרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות לפי מקומות לימוד

מקום הלימודים	עובדים בריפוי בעיסוק, בענף הבריאות	שיעור מסה"כ
ישראל	3,043	94.0%
אסיה ואפריקה	39	1.2%
מערב אירופה	23	0.7%
אמריקה	124	3.8%
אחר ולא ידוע	9	0.3%
סה"כ	3,238	100%

2.4 התפלגות לפי גיל ועיסוק

97% מהמרפאים בעיסוק שיש להם הכנסות, עובדים בענף הבריאות; מתוכם 92% עובדים ישירות בענף הבריאות, והשאר בענף המשיק לבריאות. בלוח 94, ניתן לראות כי קיימת נטישה איטית של שוק העבודה – עבודה בתחום כלשהו - ככל שהגיל עולה. מנגד, ניתן לראות כי בשיעור העובדים בבריאות ובמשיק לבריאות מתוך כלל העובדים - כמעט ואין הבדל בקבוצות הגיל. כלומר, ניתן לראות כי אין כמעט נטישה של העיסוק במקצוע ומעבר לעבודה בענף אחר.

לוח 94: מרפאים בעיסוק לפי קבוצות גיל ותחום עיסוק

קבוצת גיל	סה"כ בעלי תעודת מקצוע בישראל	עובדים	עובדים בענף הבריאות	עובדים בענף משיק לבריאות	שיעור העובדים בבריאות ובמשיק לבריאות מכלל העובדים	עובדים בענפים אחרים
29-21	814	796	736	23	95%	37
34-30	738	698	642	31	96%	25
39-35	609	564	516	27	96%	21
44-40	550	499	457	30	98%	12
49-45	315	290	262	19	97%	..
59-50	377	341	311	25	99%	..
64-60	142	126	117	..	98%	..
65+	68	37	32	..	95%	..
סה"כ	3,613	3,351	3,073	165	97%	113
		100%	92%	5%		3%

(הסימון ".." משמעותו שהמספר בקטגוריה קטן, ולכן הנתונים לא מוצגים)

2.5 מרפאים בעיסוק בישראל- לפי ענף כלכלי

התפלגות המרפאים בעיסוק העובדים, לפי הענף הכלכלי בו הם פועלים, שונה בין יהודים לבין ערבים. בשל המספר הקטן יחסית של קלינאי התקשורת הערבים, יש להיזהר ממסקנות, אולם הפער בשיעור המרפאים בעיסוק העובדים בשירותי הבריאות ובחינוך, יהודים מול ערבים, בולט.

לוח 95 מציג את התפלגות המרפאים בעיסוק, ערבים ויהודים, שיש להם הכנסות בישראל, לפי ענף כלכלי של הלמ"ס.

לוח 95: מרפאים בעיסוק ערבים ויהודים לפי ענף כלכלי

ערבים		יהודים ואחרים		אחוז	סה"כ עובדים	ענף כלכלי
מספר	אחוז	מספר	אחוז			
104	27%	1,201	40%	39%	1,305	שירותי בריאות
44	11%	399	13%	13%	443	שירותי רווחה וסעד
194	50%	881	30%	32%	1,075	חינוך
..	..	87	3%	3%	91	רשויות מקומיות ועיריות
..	..	175	6%	6%	194	עמותות
20	5%	223	8%	7%	243	אחר
385	100%	2,966	100%	100%	3,351	סה"כ

(הסימון ".." משמעותו שהמספר בקטגוריה קטן, ולכן הנתונים לא מוצגים)

2.6 צורת העיסוק: שכירים ועצמאיים

הרוב המוחלט של המרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות (84%) הם שכירים. 84.9% מהנשים ו-68.8% מהגברים מועסקים כשכירים. בקרב הנשים 11.7% הן גם שכירות וגם עצמאיות ו-3.4% עצמאיות בלבד. (ראו בלוח 96).

לוח 96: מרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות לפי צורת העיסוק

צורת העיסוק	מספר מרפאים בעיסוק				סה"כ	מסה"כ אחוז
	גברים	אחוז גברים	נשים	אחוז נשים		
שכירים	66	68.8%	2,668	84.9%	2,734	84%
גם שכירים וגם עצמאיים	30	31.3%	368	11.7%	396	12%
עצמאיים			106	3.4%	108	3%
סה"כ	96	100%	3,142	100%	3,238	100%
	3%		97%			

2.7 הכנסות

בלוחות הבאים מוצגים נתונים של שכר שנתי ממוצע ברוטו וחציון השכר השנתי ברוטו⁷ במחירים שוטפים. השוואה בין שני מדדים אלו, הממוצע והחציון, מאפשרת לבחון את מידת השוויוניות של התפלגות השכר בין העובדים במקצוע.

ככלל, הכנסותיהם של מרפאים בעיסוק גברים גבוהות משל נשים. כמו כן, הכנסותיהם של המרפאים בעיסוק העובדים הן כשכירים והן כעצמאיים, גבוהות בממוצע מהכנסות המרפאים בעיסוק השכירים בלבד ומהכנסות המרפאים בעיסוק העצמאיים בלבד.

⁷ חציון הוא הערך המציין כי ל-50% מהמרפאים בעיסוק שכר נמוך מערך החציון, ול-50% שכר גבוה מערך החציון.

לוח 97: מרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מין וצורת העיסוק

צורת העיסוק	מין	מספר	שכר ממוצע	חציון השכר	הפרש בין ממוצע לחציון
שכירים	גברים	66	124,341	124,534	-193
	נשים	2,668	89,055	79,743	9,312
	סה"כ	2,734	89,907	80,447	9,460
עצמאים	גברים
	נשים	106	72,234	67,012	5,222
	סה"כ	108	74,732	67,012	7,720
גם שכירים וגם עצמאים	גברים	28	154,129	153,904	225
	נשים	368	109,743	102,110	7,633
	סה"כ	396	112,881	103,791	9,090

(הסימון ".." משמעותו שהמספר בקטגוריה קטן, ולכן הנתונים לא מוצגים)

ככל שגיל המרפאים בעיסוק עולה, בתוך גילאי העבודה, השכר הממוצע גבוה יותר. יש לזכור כי גיל מהווה מדד טוב למדי לוותק המקצועי.

לוח 98: מרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מין וקבוצת גיל

חציון			ממוצע			קבוצת גיל
נשים n=3,142	גברים n=96	סה"כ n=3,238	נשים n=3,142	גברים n=96	סה"כ n=3,238	
67,665	126,091	69,107	69,424	125,498	71,499	34-21 n=1,432
84,912	134,581	85,536	90,220	141,941	91,777	44-35 n=1,030
117,395	172,761	118,572	128,135	183,178	129,248	54-45 n=445
135,362	..	134,644	137,985	..	137,386	64-55 n=296
79,942	..	79,942	103,399	..	103,399	74-65 n=33
..	75+
82,780	130,714	83,952	90,912	134,758	92,212	כלל קבוצת הגיל

(הסימון ".." משמעותו שהמספר בקטגוריה קטן, ולכן הנתונים לא מוצגים)

שלושת הלוחות הבאים מציגים נתונים לפי צורת העיסוק.

לוח 99 : מרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות(שכירים בלבד): שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מין וקבוצת גיל

חציון			ממוצע			קבוצת גיל
נשים n=2,668	גברים n=66	סה"כ n=2,734	נשים n=2,668	גברים n=66	סה"כ n=2,734	
65,914	102,211	66,708	67,467	115,521	69,014	34-21 n=1,274
83,269	126,396	83,874	88,104	138,944	89,290	44-35 n=815
116,985	157,937	117,730	128,654	138,367	128,809	54-45 n=375
136,633	65,914	136,633	141,050	..	141,050	64-55 n=240
89,961	..	89,961	103,031	..	103,031	74-65 n=28
..	75+
79,743	124,534	80,447	89,055	124,341	89,907	כלל קבוצת הגיל

(הסימון ".." משמעותו שהמספר בקטגוריה קטן, ולכן הנתונים לא מוצגים)

לוח 100: מרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות (עצמאים בלבד): שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מין וקבוצת גיל

חציון			ממוצע			קבוצת גיל
נשים n=106	גברים	סה"כ n=108	נשים n=106	גברים	סה"כ n=108	
46,595	..	46,595	56,445	..	56,445	34-21 n=10
67,763	..	67,763	76,433	..	76,433	44-35 n=61
81,636	..	82,459	82,501	..	99,093	54-45 n=18
30,234	..	30,273	50,232	..	49,087	64-55 n=15
..	74-65
67,012	..	67,012	72,234	..	74,732	כלל קבוצת הגיל

(הסימון ".." משמעותו שהמספר בקטגוריה קטן, ולכן הנתונים לא מוצגים)

לוח 101: מרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות (גם כשכירים וגם כעצמאים): שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מין וקבוצת גיל

חציון			ממוצע			קבוצת גיל
נשים n=368	גברים n=28	סה"כ n=396	נשים n=368	גברים n=28	סה"כ n=396	
91,249	160,130	93,436	88,099	159,550	93,892	34-21 n=148
99,788	149,872	101,319	107,998	146,688	111,013	44-35 n=154
132,878	..	139,126	139,822	..	142,853	54-45 n=52
140,210	..	140,124	150,615	..	148,232	64-55 n=41
..	74-65
102,110	153,904	103,791	109,743	154,129	112,881	כלל קבוצת הגיל

(הסימון ".." משמעותו שהמספר בקטגוריה קטן, ולכן הנתונים לא מוצגים)

מרפאים בעיסוק

בהתפלגות השכר הממוצע והחציון של עובדים במקצוע ריפוי בעיסוק לפי מקום מגורים, הפער הגדול ביותר בין השכר הממוצע לבין החציון נמצא במחוז ירושלים: הגברים הגרים במחוז דרום הם בעלי השכר הגבוה ביותר, ואילו במחוז צפון השכר הוא הנמוך ביותר מבין המחוזות, וגבוה רק מהשכר באזור יהודה ושומרון. השכר הממוצע הגבוה ביותר נצפה במחוז דרום.

לוח 102: מרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מחוז מגורים ומין

מחוז מגורים	ממוצע			חציון		
	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים
ירושלים	92,296	141,035	90,331	80,636	131,883	78,254
צפון	90,830	147,140	87,961	84,373	145,451	83,049
חיפה	93,094	117,109	92,005	86,310	96,878	85,893
מרכז	94,685	133,403	94,037	84,912	139,948	84,540
תל אביב	91,163	137,371	90,081	83,304	140,110	83,277
דרום	98,775	162,930	97,773	90,627	117,870	89,665
יהודה ושומרון	82,739	103,136	82,302	75,067	109,859	74,860

לוח 103: מרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מחוז מגורים וצורת העיסוק

מחוז מגורים	שכירים בלבד		עצמאים בלבד		גם שכירים וגם עצמאים	
	ממוצע	חציון	ממוצע	חציון	ממוצע	חציון
ירושלים	88,163	75,435	263,280	263,280	114,232	109,808
צפון	88,587	82,307	57,314	54,537	113,689	101,567
חיפה	91,500	84,720	71,064	61,185	109,975	102,923
מרכז	92,786	82,088	69,720	62,141	118,997	108,687
תל אביב	87,463	80,111	81,718	70,656	110,767	105,904
דרום	96,894	88,409	78,889	82,889	121,513	101,074
יהודה ושומרון	82,521	74,801	54,162	51,525	92,444	81,310

לוח 104: מרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי קבוצת גיל ומחוז מגורים

חציון			ממוצע			מחוז מגורים
65+	64-45	44-21	65+	64-45	44-21	
52,886	140,810	69,433	104,348	143,265	76,491	ירושלים
..	108,435	78,833	..	118,489	83,901	צפון
..	120,544	74,537	..	126,055	79,516	חיפה
49,813	128,655	74,732	70,233	137,960	81,478	מרכז
..	117,730	77,735	..	128,851	79,654	תל אביב
..	144,247	78,135	..	147,032	83,094	דרום
..	122,852	65,914	..	130,771	71,890	יהודה ושומרון

(הסימון ".." משמעותו שהמספר בקטגוריה קטן, ולכן הנתונים לא מוצגים)

לוח 105: מרפאים בעיסוק העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע והציון לפי נפה ומיין

חציון			ממוצע			נפת מגורים
נשים	גברים	סה"כ	נשים	גברים	סה"כ	
78,254	131,883	80,636	90,331	141,035	92,296	ירושלים
72,786	..	89,677	96,216	..	96,216	צפת
85,781	..	72,786	77,517	..	78,271	כנרת
82,486	..	83,049	88,541	..	88,983	עפולה
85,745	124,974	86,832	88,389	135,948	91,031	עכו
79,074	185,300	79,416	87,726	209,281	99,382	נצרת
79,390	..	79,390	83,282	..	83,282	גולן
93,021	73,884	91,979	98,062	96,802	98,023	חיפה
76,920	131,396	78,513	83,133	131,877	86,095	חדרה
75,240	156,321	75,916	84,200	149,961	85,828	השרון
87,354	101,677	87,508	97,171	107,065	97,308	פתח תקוה
84,954	..	85,411	97,322	..	97,681	רמלה
85,365	..	87,365	95,734	..	96,659	רחובות
85,508	164,049	85,703	91,589	141,612	92,957	תל אביב
83,984	..	84,550	92,724	..	93,139	רמת גן
71,605	..	72,036	73,926	..	75,762	חולון
89,557	..	90,627	99,864	..	101,991	אשקלון
90,563	..	90,563	95,849	..	95,843	באר שבע

(הסימון ".." משמעותו שהמספר בקטגוריה קטן, ולכן הנתונים לא מוצגים)

3. תחזית מרפאים בעיסוק 2016-2025

3.1 תעודות מקצוע חדשות

רוב תעודות המקצוע החדשות הן של סטודנטים בוגרי מוסדות הלימוד בישראל. בנוסף לאלו, יש סטודנטים בוגרי חו"ל שעברו את מבחני הרישוי, וכן מרפאים בעיסוק שעלו לישראל, ולאחר הכרה, קיבלו תעודת מקצוע. כדי לאמוד את מספר המרפאים בעיסוק החדשים בכל שנה, יש להתייחס בעיקר לבוגרי מוסדות הלימוד בארץ, אך גם לבוגרי מוסדות לימוד בחו"ל.

בלוח הבא מוצג מספר הסטודנטים שהתחילו את לימודי הריפוי בעיסוק בחמש השנים האחרונות. יש לציין כי הגידול במסלול של הקריה האקדמאית אונו בשנת 2013 נבע מפתחה של כיתה נוספת במסלול מיוחד לחרדים.

לוח 106: התפלגות הסטודנטים בריפוי בעיסוק בשנה א, לפי מוסד לימודים ושנה

שנ"ל	סה"כ שנה א'	אונ' העברית	אונ' תל-אביב	אונ' חיפה	הקריה האקדמית אונו
תש"ע (2009)	233	47	49	95	42
ע"א (2010)	232	49	53	86	44
ע"ב (2011)	238	44	44	91	59
ע"ג (2012)	256	42	67	83	64
ע"ד (2013)	308	61	64	82	101

מקור: נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

3.2 פרישה לפנסיה

גיל הפרישה בישראל הוא 67 לגברים, ובטווח 62-67 לנשים. לצורך האומדן כאן, נניח כי גם נשים וגם גברים פורשים לפנסיה בגיל 67.

נכון לחודש אוגוסט 2015, יש 4,332 בעלי תעודות מקצוע בריפוי בעיסוק, מתוכם 4,261 עד גיל 67.

תחזית ההגעה לגיל פרישה לפנסיה (67) של כלל בעלי תעודת מקצוע בריפוי בעיסוק, מפורטת בלוח 107.

לוח 107: תחזית הגעה של מרפאים בעיסוק לגיל פרישה לפנסיה (67)

שנה	מספר מגיעים לגיל פרישה כל שנה
2016	26
2017	30
2018	26
2019	30
2020	33
2021	29
2022	43
2023	45
2024	43
2025	42

מקור: עיבוד נתונים ממחסן הנתונים של משרד הבריאות בניהול אגף המידע. נתוני אוגוסט 2015

3.3 הנחות המודל

- גיל הפרישה בפועל של גברים ונשים הוא 67.
- מספר מקבלי תעודה לעיסוק במקצוע מקרב בוגרי חו"ל יעמוד על 33 בשנה. הנתון מתבסס על נתוני השנים הקודמות.
- מספר מקבלי תעודה לעיסוק במקצוע בקרב בוגרי מוסדות הלימוד בארץ לא ישתנה, ויעמוד על 308 סטודנטים בשנה בכל אחת מהשנים החל משנת 2017.
- ישנם מספר בקשות לפתיחה של מסלולים בשלושה מוסדות נוספים. מקומות אלו לא נלקחו בחשבון בתחזית המודל.
- מספר בעלי תעודות בריפוי בעיסוק, שגילם עד 67, עמד באוגוסט 2015 על 4,261.
- תחזית גידול אוכלוסיית ישראל הוא לפי התרחיש הבינוני של הלמ"ס.
- שיעור התמותה מחושב לפי לוחות התמותה של כלל האוכלוסייה, ומתואם להתפלגות מין וגיל בקרב המרפאים בעיסוק.

3.4 תחזית כוח אדם מרפאים בעיסוק לשנים 2016-2025

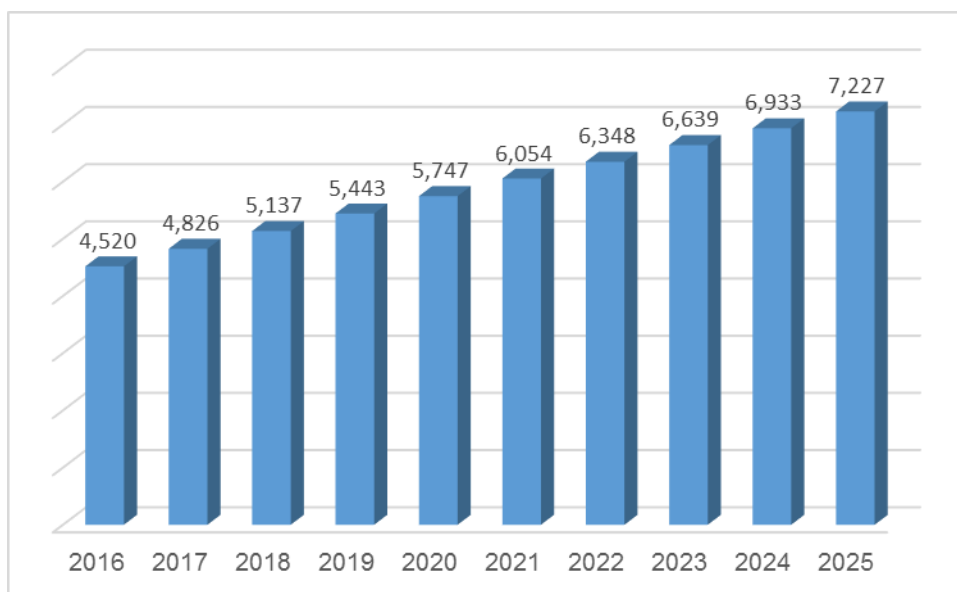
בהתאם להנחות שפורטו לעיל, ניתן לאמוד את מספר המרפאים בעיסוק עד גיל 67, בעשר השנים הבאות. כפי שניתן לראות בלוח 108, לא צפויה ירידה בשיעור המרפאים בעיסוק באוכלוסייה בעשור הקרוב.

לוח 108: תחזית מספר מרפאים בעיסוק לשנים 2016-2025

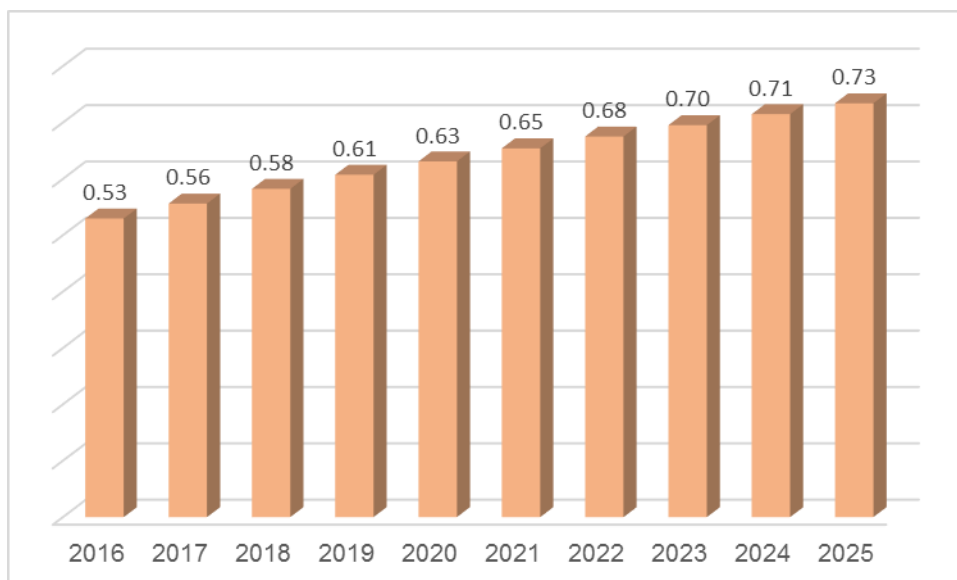
שנה	סה"כ תעודות חדשות	סה"כ פרישה	סה"כ מרפאים בעיסוק	מרפאים בעיסוק לאלף נפש
2016	289	26	4,520	0.53
2017	341	30	4,826	0.56
2018	341	26	5,137	0.58
2019	341	30	5,443	0.61
2020	341	33	5,747	0.63
2021	341	29	6,054	0.65
2022	341	43	6,348	0.68
2023	341	45	6,639	0.70
2024	341	43	6,933	0.71
2025	341	42	7,227	0.73

מרפאים בעיסוק

תרשים 15: תחזית מספר מרפאים בעיסוק לשנים 2016-2026

תרשים 16: תחזית שיעור מרפאים בעיסוק עד גיל 67 לאלף נפש באוכלוסייה לשנים 2016-2025

4. סיכום

בישראל עבדו בשנת 2012 כ- 3,238 מרפאים בעיסוק בענף הבריאות 83.4% מהם ילידי ישראל, כ- 97% מהם נשים, וכ- 89% מהם יהודים. מספר החיים בחו"ל זניח.

97% מהמרפאים בעיסוק עובדים בענף הבריאות. מהם 84% עובדים כשכירים. ככלל, הכנסותיהם של מרפאים בעיסוק גברים גבוהות משל נשים. בממוצע הכנסותיהם של המרפאים בעיסוק העובדים הן כשכירים והן כעצמאיים, גבוהות מהכנסות המרפאים בעיסוק העובדים רק כשכירים או רק כעצמאים.

41% מהמרפאים בעיסוק מתגוררים במרכז הארץ. שיעור המרפאים בעיסוק במרכז הארץ גבוה בהרבה משיעורם בדרום הארץ.

מהנתונים ניתן לראות כי ככל שהגיל עולה, קיימת נטישה של שוק העבודה, אם כי לא נצפית כמעט נטישה של העיסוק במקצוע הריפוי בעיסוק, ומעבר לעבודה בענף אחר.

לא צפוי כי בעשור הקרוב תהיה ירידה בשיעור המרפאים בעיסוק באוכלוסייה.

תזונאים בישראל

ממצאים עיקריים

בשנת 2012, ברשומות משרד הבריאות, היו 1,792 בעלי תעודה בתזונה קלינית. 1,774 מתוכם (99%) חיים בישראל. מתוך 1,774 החיים בישראל, 205 (11.6%) לא היו פעילים בשוק העבודה, ואין להם הכנסה מעבודה או מעסק. מתוך 1,569 הנותרים, 1,361 (87%) עובדים בענף הבריאות.

83.4% מהעובדים בענף הבריאות (1,135) הם ילידי ישראל.

95.6% מכלל העובדים בענף הבריאות הם יהודים ואחרים⁸ ו-4.4% ערבים. בקרב היהודים ואחרים שיעור הגברים נמוך מזה של נשים (3.8% ו-96.2% בהתאמה). כך גם בקרב הערבים; 1.7% גברים ו-98.3% נשים.

1% (18) מבעלי תעודת מקצוע בתזונה התגוררו בשנת 2012 בחו"ל; כשלושה רבעים מהם התגוררו בחו"ל כשנה עד שנתיים; והשאר - 3 שנים ומעלה.

מבין הדיאטנים הפעילים בשוק העבודה - 87% עובדים בענף הבריאות. 59% מהדיאטנים העובדים בענף הבריאות הם שכירים בלבד.

ככלל, הכנסותיהם של הדיאטנים העובדים הן כשכירים והן כעצמאיים גבוהות בממוצע מהכנסות הדיאטנים העובדים כשכירים בלבד ואלו העובדים כעצמאיים בלבד.

⁸ "יהודים ואחרים" על פי הגדרת הלמ"ס. יהודים ובעלי לאום אחר שאינם ערבים.

מבוא: תזונה קלינית

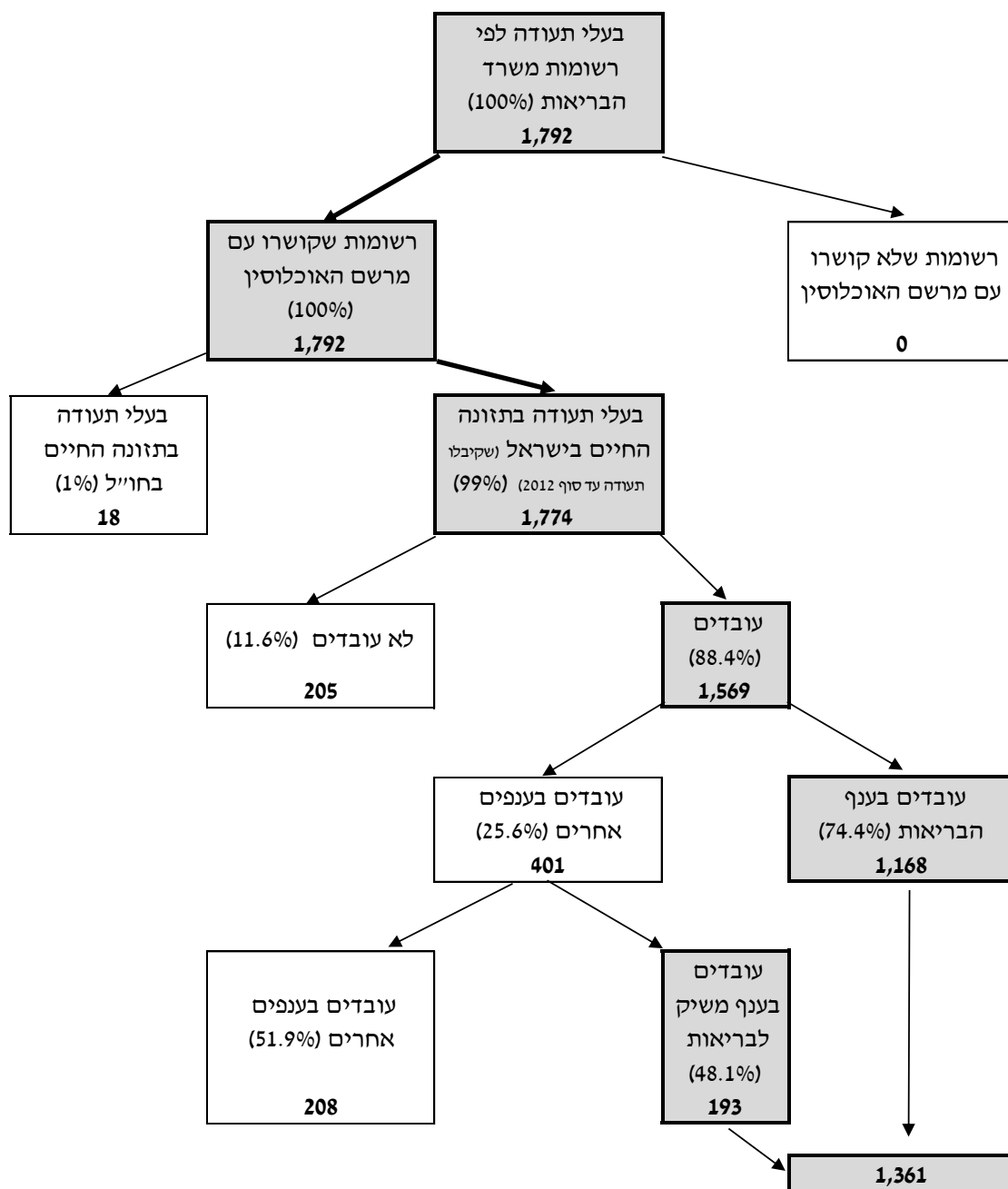
תזונה קלינית הוא אחד ממקצועות הבריאות, ומתמקד בתזונת האדם, הבריא והחולה. תזונאים קליניים, דיאטנים, עובדים בהקשר לבעיות רפואיות להן השלכות תזונתיות, ובהקשר לבעיות תזונתיות להן השלכות רפואיות. העיסוק כולל תחומים כגון התאמות תזונתיות לשלבים במעגל החיים; הריון, ינקות וילדות, גיל המעבר וזקנה. בנוסף מטפלים התזונאים בקביעת תזונה במצבי תחלואה, למשל; סרטן, מחלות כרוניות, מחלות חריפות ועוד. כמו כן עובדים התזונאים בהתאמת תפריט לעיסוק בספורט או לאורח חיים בריא – כולל מניעה. העיסוק הוא הן ברמת הפרט - באמצעות טיפול אישי - והן ברמת החברה כולה, דרך שינויים חברתיים, מדיניים וקידום בריאות.

בחוק הסדרת העיסוק במקצועות הבריאות, התשס"ח-2008, מקצוע התזונה הקלינית הוגדר כמקצוע בריאות, והעוסק בו – דיאטן/תזונאי – חייב להיות בעל תואר אקדמי, לעבור הכשרה מעשית בת 6 חודשים, לעמוד בבחינות שקבע מנכ"ל משרד הבריאות, ולהיות בעל תעודת דיאטן/תזונאי.

לימודי תזונה בישראל הם לימודים אקדמיים, וכדי לעסוק בתזונה נדרש תואר ראשון. כיום, ניתן ללמוד תזונה בארבע מוסדות בישראל: הפקולטה לחקלאות מזון וסביבה ברחובות, המכללה האקדמית תל חי, אוניברסיטת אריאל, מכללת פרס ברחובות (החל מהשנה).

משך הלימודים הוא שלוש שנים ובתום הלימודים יש לבצע חצי שנה סטאז'. תכנית הלימודים כוללת לימודים עיוניים והכשרה מעשית. מקצוע התזונה הוא המקצוע היחיד ממקצועות הבריאות בו ההתנסות המעשית נעשית בנפרד מהלימודים האקדמיים – לאחר קבלת התואר. כדי לעסוק במקצוע, מסיימי התואר הראשון נדרשים לעמוד בבחינת רישוי ממשלתית ולסיים את תקופת ההתנסות המעשית.

תרשים 17: תרשים זרימה: תזונאים קליניים שקיבלו תעודה בישראל עד שנת 2012

1. ממצאי המחקר: כלל בעלי תעודת מקצוע בתזונה קלינית החיים בישראל

1.1 נתונים דמוגרפיים על כלל בעלי תעודת מקצוע החיים בישראל
 1,774 בעלי תעודת מקצוע בתזונה קלינית חיים בישראל. 72 (4.1%) הם גברים ו-1,702 (95.9%) נשים. מתוכם, גילם של 1,752 (98.8%) הוא מתחת ל-65. בלוח 109 מפורטת ההתפלגות לקבוצות גיל.

לוח 109: בעלי תעודת מקצוע בתזונה קלינית לפי מין וקבוצות גיל

נשים		גברים		קבוצת גיל
אחוז	מספר	אחוז	מספר	
21%	353	29-21
26%	437	38%	27	34-30
17%	283	31%	22	39-35
13%	215	44-40
10%	176	49-45
5%	89	54-50
4%	66	59-55
3%	58	64-60
1%	18	69-65
100%	1,702	100%	72	סה"כ

(הסימון ".." משמעותו שהמספר בקטגוריה קטן, ולכן הנתונים לא מוצגים)

83% מבעלי התעודה (1,472) הם ילידי ישראל; השאר (302) הם ילידי חו"ל. נתונים לגבי שנת העליה ומקומות הלידה מוצגים בלוחות 110 ו-111.

לוח 110: בעלי תעודת מקצוע בתזונה קלינית לפי שנת עליה

שנת עליה (יהודים ואחרים)	מספר	אחוז מסה"כ
עד 1954	11	0.6%
1955-1969	26	1.5%
1970-1988	112	6.3%
1989-1999	115	6.5%
2000-2012	22	1.2%
ילידי ישראל	1,472	83%
לא ידוע	16	0.9%
סה"כ	1,774	100%

(יהודים ואחרים לא כולל מגזר ערבי)

לוח 111: בעלי תעודת מקצוע בתזונה קלינית לפי מקום הלידה

מקום לידה	בעלי תעודת מקצוע	אחוז מסה"כ
ישראל	1,472	83.0%
אסיה ואפריקה	37	2.1%
בריה"מ לשעבר	128	7.2%
מערב אירופה	37	2.1%
מזרח אירופה	15	0.9%
אמריקה	85	4.8%
סה"כ	1,774	100%

95.7% מכלל בעלי תעודת מקצוע בתזונה קלינית הם יהודים ואחרים, ו-4.3% הם ערבים. ראו לוח 112.

לוח 112: בעלי תעודת מקצוע בתזונה קלינית לפי קבוצת אוכלוסיה

קבוצת אוכלוסיה	מספר	אחוז מסה"כ
יהודים ואחרים	1,697	95.7%
ערבים	77	4.3%
סה"כ	1,774	100%

98.6% מכלל הגברים הם יהודים ואחרים, ו-95.7% מכלל הנשים הן יהודיות ואחרות. ראו להלן בלוח 113.

לוח 113: בעלי תעודת מקצוע בתזונה קלינית לפי קבוצת אוכלוסיה ומין

קבוצת אוכלוסיה	אחוז יהודים ואחרים	אחוז ערבים
גברים	98.6%	1.4%
נשים	95.7%	4.3%

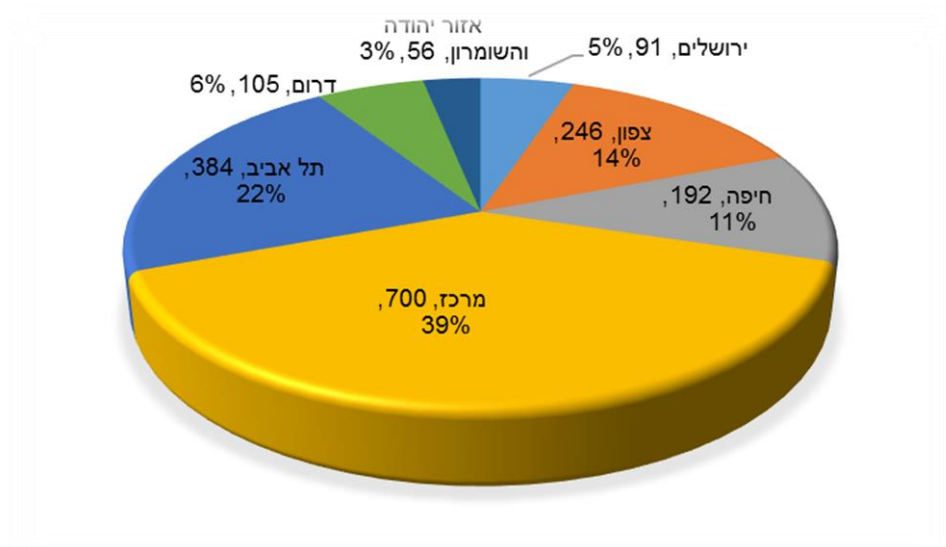
בקרב היהודים ואחרים, שיעור הגברים נמוך מזה של נשים (4.2% ו-95.8% בהתאמה). וכך גם בקרב הערבים; 1.3% גברים ו-98.7% נשים. ראו לוח 114.

לוח 114: בעלי תעודת מקצוע בתזונה קלינית לפי מין וקבוצת אוכלוסיה

קבוצת אוכלוסיה	יהודים ואחרים	ערבים
אחוז גברים	4.2%	1.3%
אחוז נשים	95.8%	98.7%
סה"כ	100%	100%

התפלגות של בעלי תעודת מקצוע לפי אזור המגורים מובאת בתרשים הבא ובלוחות שאחריו. לתשומת לב, מקום המגורים ומקום העבודה, אינם זהים בהכרח, אם כי סביר להניח כי קיים מתאם גבוה בין השניים.

תרשים 18: בעלי תעודת מקצוע בתזונה קלינית לפי מחוז מגורים

לוח 115: בעלי תעודת מקצוע בתזונה קלינית לפי אזור מגורים

מחוז מגורים	בעלי תעודת מקצוע	מחוז מגורים	בעלי תעודת מקצוע
ירושלים	91	מרכז	700
נפת ירושלים	91	נפת השרון	114
צפון	246	נפת פתח תקוה	241
נפת צפת	42	נפת רמלה	97
נפת כנרת	15	נפת רחובות	248
נפת עפולה	74	תל אביב	384
נפת עכו	87	נפת תל אביב	232
נפת נצרת	18	נפת רמת גן	115
נפת גולן	10	נפת חולון	37
חיפה	192	דרום	105
נפת חיפה	96	נפת אשקלון	53
נפת חדרה	96	נפת באר שבע	52
אזור יהודה ושומרון	56		

לוח 116: בעלי תעודת מקצוע בתזונה קלינית לאלף נפש באוכלוסייה

מחוז מגורים	שיעור בעלי תעודת מקצוע בתזונה, לאלף נפש
ירושלים	0.09
צפון	0.19
חיפה	0.21
מרכז	0.37
תל אביב	0.29
דרום	0.09
אזור יהודה ושומרון	0.17
סה"כ - בכל הארץ	0.22

1.2 נתונים דמוגרפיים לגבי בעלי תעודת מקצוע החיים בחו"ל

18 (1%) מבעלי תעודת מקצוע בתזונה קלינית בישראל התגוררו בשנת 2012 בחו"ל. שלושה רבעים מהחיים בחו"ל גרו שם בשנת 2012 במשך שנה עד שנתיים, והשאר – במשך 3 שנים ומעלה.

לוח 117: בעלי תעודת מקצוע בתזונה קלינית המתגוררים בחו"ל מעל שנה לפי קבוצת גיל

קבוצת גיל	סה"כ
21-34	39%
35+	61%
סה"כ	100%

1.3 נתונים אודות השכלת כלל בעלי תעודת מקצוע החיים בישראל
 מספר בעלי מקצוע בתזונה קלינית, לפי שנת קבלת התואר מפורט בלוח 118.

לוח 118: בעלי תעודת מקצוע בתזונה קלינית לפי שנת הקבלה של התואר

שנת קבלת התואר	בעלי תעודת מקצוע בתזונה קלינית, החיים בישראל	אחוז מסה"כ
עד 1988	223	12.5%
1999-1989	487	27.5%
2012-2000	1,064	60.0%
סה"כ	1,774	100%

הרוב המוחלט של בעלי התעודה למדו בישראל. החלוקה לפי מקום הלימודים מפורטת בלוח 119.

לוח 119: בעלי תעודת מקצוע בתזונה קלינית לפי מקומות לימוד

מקום הלימודים	מספר בעלי תעודת מקצוע בתזונה קלינית, החיים בישראל	שיעור מסה"כ
ישראל	1,709	96.3%
אפריקה ואסיה	..	0.4%
מערב אירופה	..	0.3%
אמריקה	52	2.9%
סה"כ	1,774	100%

(הסימון ".." משמעותו שהמספר בקטגוריה קטן, ולכן הנתונים לא מוצגים)

1.4 נתונים על קבלת תעודות

עם כניסתו לתוקף של חוק הסדרת מקצועות הבריאות בשנת 2008, החל רישום של בעלי תעודת מקצוע בתזונה קלינית. היות שרוב מקבלי התעודות קיבלו אותן בשנים שלאחר החלת החוק, בהיותם דיאטנים ותיקים בתחום, לא ניתן לספק נתונים שנתיים על אודות מקבלי תעודה חדשים. כמעט 66% מבעלי תעודת המקצוע בתזונה קלינית קיבלו את התעודה בין השנים 2009-2011, השנים הראשונות לאחר כניסת החוק לתוקף.

2. ממצאי המחקר: דיאטנים העובדים בענף הבריאות

2.1 דיאטנים בענף הבריאות

מתוך 1,774 דיאטנים החיים בישראל, 205 (11.6%) כלל אינם משתתפים בשוק העבודה, ואין להם הכנסה מעבודה או מעסק. מתוך 1,569 הנותרים, 1,361 (87%) עובדים בענף הבריאות. מטבע הדברים, המחקר מתמקד בדיאטנים העובדים בענף הבריאות בישראל.

2.2 נתונים דמוגרפיים על העובדים בענף הבריאות

1,361 בעלי תעודת מקצוע לעיסוק בתזונה עובדים בענף הבריאות. 51 (3.7%) הם גברים ו-1,310 (96.3%) נשים. גילם של 1,752 (98.8%) הוא מתחת ל-64. בלוח 120 מוצגת התפלגות בעלי תעודת מקצוע בתזונה קלינית לפי מין וקבוצות גיל.

לוח 120: דיאטנים העובדים בענף הבריאות לפי מין וקבוצות גיל

נשים		גברים		קבוצת גיל
אחוז	מספר	אחוז	מספר	
21%	269	78%	40	29-21
26%	346			34-30
17%	225			39-35
12%	160			44-40
9%	122	22%	11	49-45
10%	127			59-50
3%	45			64-60
1%	16			+65
100%	1,310	100%	51	סה"כ

83.4% מהעובדים בענף הבריאות (1,135) הם ילידי ישראל, והשאר (226) נולדו בחו"ל. בין השנים 1970-1988, עלו לישראל כ-6% מכלל העובדים בענף הבריאות. ילידי בריה"מ לשעבר וילידי אמריקה מהווים 7.1% ו-4.9% בהתאמה מכלל הדיאטנים העובדים בענף הבריאות. נתונים על שנת העליה ועל מקומות הלידה מוצגים בלוחות 121 ו-122.

לוח 121: דיאטנים העובדים בענף הבריאות לפי שנת עליה

שנת עליה (יהודים ואחרים)	עובדים בענף הבריאות	אחוז מסה"כ
עד 1954	..	0.6%
1955-1969	24	1.8%
1970-1988	85	6.3%
1989-1999	82	6.0%
2000-2012	16	1.2%
ילידי ישראל	1,135	83.4%
לא ידוע	11	0.8%
סה"כ	1,361	100%

(יהודים ואחרים לא כולל מגזר ערבי, הסימון "... משמעותו שהמספר בקטגוריה קטן, ולכן הנתונים לא מוצגים)

לוח 122: דיאטנים העובדים בענף הבריאות לפי מקום הלידה

מקום לידה	עובדים בענף הבריאות	אחוז מסה"כ
ישראל	1,135	83.4%
אסיה ואפריקה	29	2.2%
בריה"מ לשעבר	96	7.1%
מערב אירופה	23	1.7%
מזרח אירופה	12	0.9%
אמריקה	66	4.9%
סה"כ	1,361	100%

95.6% מכלל העובדים בענף הבריאות הם יהודים ואחרים ו-4.4% הם ערבים, כמפורט בלוח 123.

לוח 123: דיאטנים העובדים בענף הבריאות לפי קבוצת אוכלוסיה

קבוצת אוכלוסיה	מספר	אחוז
יהודים ואחרים	1,301	95.6%
ערבים	60	4.4%
סה"כ	1,361	100%

98% מכלל הגברים הם יהודים ואחרים ו-95.5% מכלל הנשים הן יהודיות ואחרות, כמפורט בלוח 124.

לוח 124: דיאטנים העובדים בענף הבריאות לפי קבוצת אוכלוסיה ומין

מין	אחוז יהודים ואחרים	אחוז ערבים	סה"כ אחוז
גברים	98%	2%	100%
נשים	95.5%	4.5%	100%

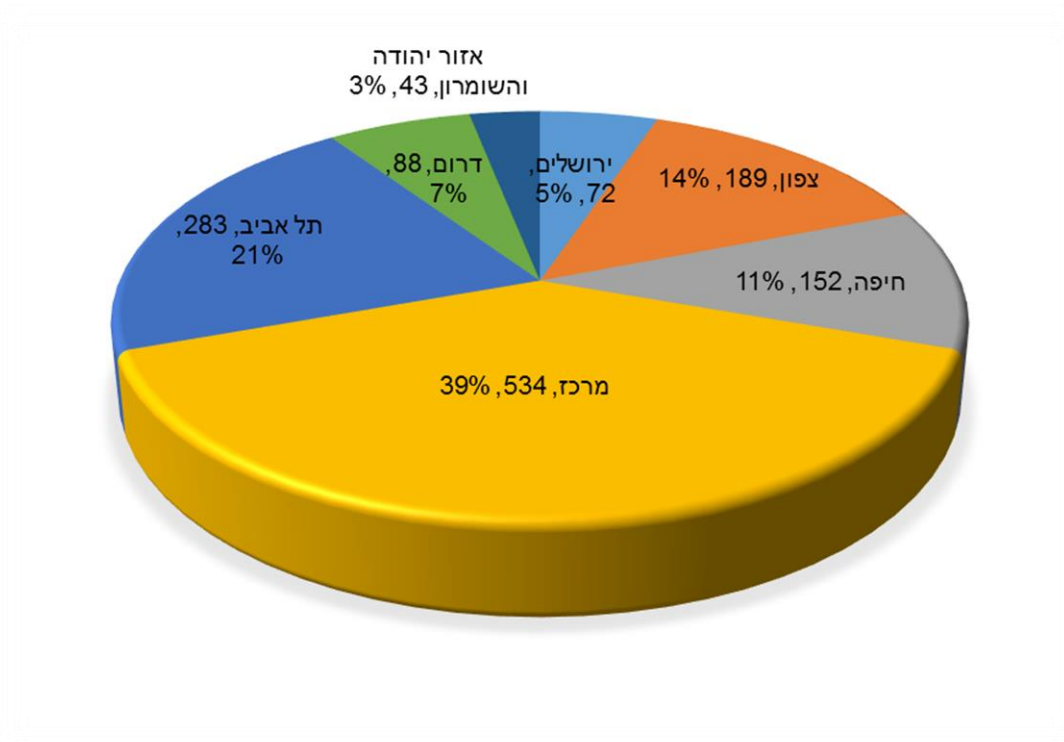
בקרב היהודים ואחרים, שיעור הגברים נמוך מזה של נשים (3.8% ו-96.2% בהתאמה). כך גם בקרב הערבים; 1.7% גברים ו-98.3% נשים (ראו לוח 125).

לוח 125: דיאטנים העובדים בענף הבריאות לפי מין וקבוצת אוכלוסיה

ערבים	יהודים ואחרים	
1.7%	3.8%	אחוז גברים
98.3%	96.2%	אחוז נשים
100%	100%	סה"כ

התפלגות העובדים בענף הבריאות לפי אזור המגורים מובאת בתרשים הבא ובלוחות שאחריו. כאמור לעיל, מקום המגורים ומקום העבודה, אינם זהים בהכרח, אם כי סביר להניח כי קיים מתאם גבוה בין השניים.

תרשים 19: דיאטנים העובדים בענף הבריאות לפי מחוז מגורים

לוח 126: דיאטנים העובדים בענף הבריאות לפי אזור מגורים

מחוז מגורים	עובדים בענף הבריאות	מחוז מגורים	עובדים בענף הבריאות
ירושלים	72	מרכז	534
נפת ירושלים	72	נפת השרון	83
צפון	189	נפת פתח תקוה	180
נפת צפת	36	נפת רמלה	77
נפת כנרת	11	נפת רחובות	194
נפת עפולה	53	תל אביב	283
נפת עכו	67	נפת תל אביב	163
נפת נצרת	15	נפת רמת גן	90
נפת גולן	..	נפת חולון	30
חיפה	152	דרום	88
נפת חיפה	84	נפת אשקלון	40
נפת חדרה	68	נפת באר שבע	48
אזור יהודה ושומרון	43		

לוח 127: דיאטנים העובדים בענף הבריאות לאלף נפש באוכלוסייה

מחוז מגורים	עובדים בתזונה בענף הבריאות לאלף נפש
ירושלים	0.07
צפון	0.14
חיפה	0.16
מרכז	0.28
תל אביב	0.22
דרום	0.08
אזור יהודה ושומרון	0.13
סה"כ - בכל הארץ	0.17

2.3 נתונים על השכלת העובדים בענף הבריאות

מספר העובדים בתזונה בענף הבריאות לפי שנת קבלת התואר, מפורט בלוח 128.

לוח 128: דיאטנים עובדים בענף הבריאות לפי שנת קבלת התואר

שנת קבלת התואר	עובדים בתזונה, בענף הבריאות	אחוז מסה"כ
עד 1998	175	12.9%
1999-1989	368	27.0%
2012-2000	818	60.1%
סה"כ	1,361	100%

הרוב המוחלט של העובדים בענף הבריאות למדו בישראל. בלוח 129 החלוקה לפי מקום הלימודים.

לוח 129: דיאטנים העובדים בענף הבריאות לפי מקומות לימוד

מקום הלימודים	עובדים בתזונה, בענף הבריאות	שיעור מסה"כ
ישראל	1,314	96.6%
אמריקה	39	2.9%
אחר	..	0.6%
סה"כ	1,361	100%

(הסימון "... משמעותו שהמספר בקטגוריה קטן, ולכן הנתונים לא מוצגים)

2.4 התפלגות לפי גיל ועיסוק

87% מהדיאטנים שיש להם הכנסות, עובדים בענף הבריאות; מתוכם 74% עובדים ישירות בענף הבריאות, והשאר בענף המשיק לבריאות. בלוח 130, ניתן לראות שישנם הבדלים בין קבוצות הגיל בשיעור העובדים בבריאות ומשיק לבריאות מסך העובדים, כמו כן, ניתן לראות כי אין כמעט נטישה של העיסוק במקצוע ומעבר לעבודה בענף אחר.

לוח 130: דיאטנים לפי קבוצות גיל ותחום עיסוק

קבוצת גיל	סה"כ בעלי תעודת מקצוע בישראל	עובדים	עובדים בענף הבריאות	עובדים בענף משיק לבריאות	שיעור העובדים בבריאות ומשיק לבריאות מכלל העובדים	עובדים בענפים אחרים
29-21	360	348	236	38	79%	74
34-30	464	429	309	50	84%	70
39-35	305	268	198	46	91%	24
44-40	220	187	132	31	87%	24
49-45	180	135	108	18	93%	..
59-50	158	136	124	..	96%	..
64-60	61	49	46	..	96%	..
65+	26	17	15	..	100%	..
סה"כ	1,774	1,569	1,168	193	87%	208
		100%	74%	12%		13%

(הסימון ".." משמעותו שהמספר בקטגוריה קטן, ולכן הנתונים לא מוצגים)

2.5 דיאטנים בישראל – לפי ענף כלכלי

התפלגות הדיאטנים העובדים, לפי הענף הכלכלי בו הם פועלים, שונה בין יהודים לבין ערבים. בשל המספר הקטן יחסית של הדיאטנים הערבים, יש להיזהר ממסקנות, אולם הפער בשיעור הדיאטנים העובדים בשירותי הבריאות וברוחה וסעד, יהודים מול ערבים, בולט.

לוח 131 מציג את התפלגות הדיאטנים, ערבים ויהודים, שיש להם הכנסות בישראל לפי ענף כלכלי של הלמ"ס.

לוח 131: דיאטנים ערבים ויהודים לפי ענף כלכלי

ערבים		יהודים ואחרים		אחוז	סה"כ עובדים	ענף כלכלי
אחוז	מספר	אחוז	מספר			
67%	46	61%	909	61%	955	שירותי בריאות
9%	..	7%	98	7%	104	שירותי רוחה וסעד
..	..	2%	29	2%	29	רשויות מקומיות ועיריות
..	17	4%	56	4%	58	עמותות
..		27%	408	27%	423	אחר
100%	69	100%	1,500	100%	1,569	סה"כ

(הסימון ".." משמעותו שהמספר בקטגוריה קטן, ולכן הנתונים לא מוצגים)

2.6 צורת העיסוק – שכירים ועצמאים

63% מהדיאטנים העובדים בענף הבריאות הם שכירים. 63.3% מהנשים ו-43.1% מהגברים מועסקים כשכירים. בקרב הגברים 47.1% הם גם שכירים וגם עצמאים ו-9.8% הם עצמאים בלבד. זאת לעומת 24.6% ו-12.1% בהתאמה בקרב הנשים. (ראו לוח 132).

לוח 132: דיאטנים העובדים בענף הבריאות לפי צורת העיסוק בתחום

צורת העיסוק	מספר הדיאטנים				סה"כ	מסה"כ אחוז
	גברים	אחוז גברים	נשים	אחוז נשים		
שכירים	22	43.1%	829	63.3%	851	63%
גם שכירים וגם עצמאים	24	47.1%	322	24.6%	346	25%
עצמאים	..	9.8%	159	12.1%	164	12%
סה"כ	51	100%	1,310	100%	1,361	100%
	4%		96%			

(הסימון ".." משמעותו שהמספר בקטגוריה קטן, ולכן הנתונים לא מוצגים)

2.7 הכנסות

בלוחות הבאים מוצגים נתונים של שכר שנתי ממוצע ברוטו וחציון השכר השנתי ברוטו⁹ במחירים שוטפים. השוואה בין שני מדדים אלו, הממוצע והחציון, מאפשרת לבחון את מידת השוויוניות של התפלגות השכר בין העובדים במקצוע.

ככלל, הכנסותיהם של הדיאטנים העובדים הן כשכירים והן כעצמאיים, גבוהות בממוצע מהכנסות הדיאטנים השכירים בלבד ומהכנסות הדיאטנים העצמאיים בלבד.

⁹ חציון הוא הערך המציין כי ל-50% מהדיאטנים שכר נמוך מערך החציון, ול-50% שכר גבוה מערך החציון.

לוח 133: דיאטנים העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מין וצורת העיסוק

צורת העיסוק	מין	מספר	שכר ממוצע	חציון השכר	הפרש בין ממוצע לחציון
שכירים	גברים	22	94,307	87,658	6,649
	נשים	829	95,209	75,432	19,777
	סה"כ	851	95,186	75,618	19,568
עצמאים	גברים
	נשים	159	72,035	61,281	10,754
	סה"כ	164	74,538	61,409	13,129
גם שכירים וגם עצמאים	גברים	24	136,964	121,650	15,314
	נשים	322	96,328	89,184	71,44
	סה"כ	346	99,147	90,336	8,811

(הסימון ".." משמעותו שהמספר בקטגוריה קטן, ולכן הנתונים לא מוצגים)

ככל שגיל הדיאטנים עולה, בתוך גילאי העבודה, השכר הממוצע גבוה יותר. יש לזכור כי גיל מהווה מדד טוב למדי לוותק המקצועי.

לוח 134: דיאטנים העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מין וקבוצת גיל

חציון			ממוצע			קבוצת גיל
נשים n=1,310	גברים n=51	סה"כ n=1,361	נשים n=1,310	גברים n=51	סה"כ n=1,361	
63,117	80,878	63,135	71,298	78,900	71,514	34-21 n=633
82,755	110,358	84,975	97,869	122,994	99,228	44-35 n=407
101,828	203,313	103,166	124,375	213,831	127,113	45-54 n=196
123,552	..	124,703	140,401	..	141,518	64-55 n=108
77,068	..	74,278	107,724	..	103,567	74-65 n=16
77,911	108,019	78,714	92,676	120,245	93,709	כלל קבוצות הגיל

שלושת הלוחות הבאים מציגים נתונים לפי צורת העיסוק.

לוח 135 : דיאטנים העובדים בענף הבריאות(שכירים בלבד): שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מין וקבוצת גיל

חציון			ממוצע			קבוצת גיל
נשים n=829	גברים n=22	סה"כ n=851	נשים n=829	גברים n=22	סה"כ n=851	
58,663	62,431	58,663	69,406	71,019	69,438	34-21 n=405
80,499	68,486	80,247	101,009	80,347	100,271	44-35 n=224
107,949	..	110,852	132,446	..	133,463	54-45 n=121
124,508	..	124,508	145,400	..	144,504	64-55 n=89
121,998	..	121,998	125,593	..	125,593	74-65 n=11
..	75+
75,432	87,658	75,618	95,209	94,307	95,186	כלל קבוצות הגיל

(הסימון ".." משמעותו שהמספר בקטגוריה קטן, ולכן הנתונים לא מוצגים)

תזונאים

לוח 136: דיאטנים העובדים בענף הבריאות (עצמאים בלבד): שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מין וקבוצת גיל

חציון			ממוצע			קבוצת גיל
נשים n=159	גברים n=5	סה"כ n=164	נשים n=159	גברים n=5	סה"כ n=164	
52,523	..	52,971	58,708	..	59,224	34-21 n=58
64,276	..	67,271	73,863	..	80,517	44-35 n=63
80,976	..	80,976	92,896	..	92,896	54-45 n=31
44,455	..	44,455	80,195	..	80,195	64-55 n=7
..	..	57,298	55,097	74-65 n=5
61,281	88,592	61,409	72,035	154,118	74,538	כלל קבוצות הגיל

(הסימון ".." משמעותו שהמספר בקטגוריה קטן, ולכן הנתונים לא מוצגים)

לוח 137: דיאטנים העובדים בענף הבריאות (גם כשכירים וגם כעצמאים): שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מין וקבוצת גיל

חציון			ממוצע			קבוצת גיל
נשים n=322	גברים n=24	סה"כ n=851	נשים n=322	גברים n=24	סה"כ n=346	
79,464	87,309	79,692	80,402	84,828	80,636	34-21 n=170
97,887	134,535	100,781	104,845	129,300	107,087	44-35 n=120
105,562	..	109,358	125,102	..	133,739	54-45 n=44
132,533	..	143,813	139,054	..	155,141	64-55 n=12
89,184	121,650	90,336	96,328	136,964	99,147	כלל קבוצות הגיל

(הסימון ".." משמעותו שהמספר בקטגוריה קטן, ולכן הנתונים לא מוצגים)

בהתפלגות השכר הממוצע והחציון של עובדים במקצוע הדיאטנים לפי מקום מגורים, הפער הגדול ביותר בין השכר הממוצע לבין החציון נמצא במחוז מרכז: הגברים הגרים במחוז ירושלים הם בעלי השכר הגבוה ביותר, ואילו במחוז צפון השכר הוא הנמוך ביותר מבין המחוזות, וגבוה רק מהשכר באזור יהודה ושומרון. השכר הממוצע הגבוה ביותר נצפה במחוז דרום.

לוח 138: דיאטנים העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מחוז מגורים ומין

חציון			ממוצע			מחוז מגורים
נשים	גברים	סה"כ	נשים	גברים	סה"כ	
90,076	176,561	93,803	105,694	173,493	108,519	ירושלים
77,675	127,454	79,376	80,973	141,231	83,524	צפון
79,920	87,309	80,217	89,444	89,798	89,461	חיפה
75,873	76,795	75,873	94,941	101,636	95,166	מרכז
75,674	98,306	76,183	90,650	127,701	92,221	תל אביב
54,914	..	54,914	73,598	..	73,598	יהודה ושומרון
97,887	96,298	97,552	114,901	163,897	116,571	דרום

(הסימון ".." משמעותו שהמספר בקטגוריה קטן, ולכן הנתונים לא מוצגים)

לוח 139: דיאטנים העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי מחוז מגורים וצורת העיסוק

גם שכירים וגם עצמאים		עצמאים בלבד		שכירים בלבד		מחוז מגורים
חציון	ממוצע	חציון	ממוצע	חציון	ממוצע	
90,868	101,416	59,600	65,525	124,453	122,136	ירושלים
87,272	92,998	76,937	68,956	77,616	80,480	צפון
93,116	88,130	59,077	69,068	77,801	92,394	חיפה
90,989	100,856	53,957	67,659	76,421	100,186	מרכז
88,140	97,602	82,442	99,443	70,624	88,537	תל אביב
97,379	119,361	85,768	85,546	102,916	119,931	דרום
61,189	72,320	48,464	76,867	יהודה ושומרון

(הסימון ".." משמעותו שהמספר בקטגוריה קטן, ולכן הנתונים לא מוצגים)

לוח 140: דיאטנים העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי קבוצת גיל ומחוז מגורים

חציון			ממוצע			מחוז מגורים
65+	64-45	44-21	65+	64-45	44-21	
..	142,452	57,062	..	150,268	78,277	ירושלים
..	121,020	75,089	..	118,798	76,208	צפון
..	124,118	69,181	..	128,012	81,013	חיפה
71,488	104,153	68,742	125,185	132,464	84,211	מרכז
..	85,460	74,132	..	112,841	86,162	תל אביב
..	191,565	90,074	..	205,907	87,296	דרום

(הסימון ".." משמעותו שהמספר בקטגוריה קטן, ולכן הנתונים לא מוצגים)

לוח 141: דיאטנים העובדים בענף הבריאות: שכר שנתי ברוטו, ממוצע וחציון לפי נפה ומין

חציון			ממוצע			נפת מגורים
נשים	גברים	סה"כ	נשים	גברים	סה"כ	
90,076	..	93,803	105,694	..	108,519	ירושלים
68,083	..	73,181	78,068	..	79,535	צפת
62,383	..	65,392	69,079	..	77,111	כנרת
80,470	..	80,483	88,858	..	89,484	עפולה
77,487	124,019	83,894	79,465	143,900	84,273	עכו
75,885	..	75,885	76,628	..	76,628	נצרת
77,675	..	77,675	76,587	..	76,587	גולן
84,932	..	84,932	98,412	..	97,593	חיפה
73,678	..	76,211	78,407	..	79,415	חדרה
72,054	50,414	69,532	94,248	80,636	93,428	השרון
76,972	152,745	77,935	100,441	142,350	101,838	פתח תקוה
75,708	..	75,458	96,849	..	94,571	רמלה
79,232	97,982	79,469	89,407	110,762	89,957	רחובות
73,143	88,592	74,010	87,724	135,237	90,348	תל אביב
77,635	..	77,635	96,160	..	96,278	רמת גן
86,815	..	87,168	89,468	..	90,233	חולון
99,825	..	98,856	117,956	..	116,037	אשקלון
92,943	..	95,383	112,311	..	117,016	באר שבע

(הסימון ".." משמעותו שהמספר בקטגוריה קטן, ולכן הנתונים לא מוצגים)

3. תחזית תזונאים 2016-2025

3.1 תעודת מקצוע חדשות

רוב תעודות המקצוע החדשות הן של סטודנטים בוגרי מוסדות הלימוד בישראל. בנוסף לאלו, יש סטודנטים בוגרי חו"ל שעברו את מבחני הרישוי, וכן דיאטנים שעלו לישראל, ולאחר הכרה, קיבלו תעודת מקצוע. כדי לאמוד את מספר הדיאטנים החדשים בכל שנה, יש להתייחס בעיקר לבוגרי מוסדות הלימוד בארץ, אך גם לבוגרי מוסדות לימוד בחו"ל.

בלוח הבא מוצג מספר הסטודנטים שהתחילו את לימודי התזונה בחמש השנים האחרונות. יש לציין כי מסלול לימודים במרכז פרס נפתח בשנת 2014.

לוח 142: התפלגות הסטודנטים לתזונה בשנה א' לפי מוסד לימודים ושנה

שנ"ל	סה"כ שנה א'	אונ' העברית	המכללה האקדמית תל-חי	אונ' אריאל בשומרון
תש"ע (2009)	265	98	130	37
ע"א (2010)	232	97	89	46
ע"ב (2011)	233	100	97	36
ע"ג (2012)	217	110	77	30
ע"ד (2013)	186	92	67	27

מקור: נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

3.2 פרישה לפנסיה

גיל הפרישה בישראל הוא 67 לגברים, ובטווח 62-67 לנשים. לצורך האומדן כאן, נניח כי גם נשים וגם גברים פורשים לפנסיה בגיל 67.

נכון לחודש אוגוסט 2015, יש 2,383 בעלי תעודת מקצוע בתזונה קלינית, מתוכם 2,357 עד גיל 67.

תחזית ההגעה לגיל פרישה לפנסיה (67) של כלל בעלי תעודת מקצוע בתזונה קלינית, מפורטת בלוח 143.

לוח 143: תחזית הגעה של דיאטנים לגיל פרישה לפנסיה (67)

מספר מגיעים לגיל פרישה כל שנה	שנה
10	2016
11	2017
8	2018
12	2019
20	2020
16	2021
20	2022
10	2023
11	2024
14	2025

מקור: עיבוד נתונים ממחסן הנתונים של משרד הבריאות בניהול אגף המידע. נתוני אוגוסט 2015

3.3 הנחות המודל

- גיל הפרישה בפועל של גברים ונשים הוא 67.
- מספר מקבלי תעודה לעיסוק במקצוע מקרב ישראלים בוגרי חו"ל יעמוד על 6 בשנה. הנתון מתבסס על נתוני השנים הקודמות.
- מספר מקבלי תעודה לעיסוק במקצוע בקרב בוגרי מוסדות הלימוד בארץ לא ישתנה, ויעמוד על 266 בשנה בכל אחת מהשנים החל בשנת 2019.
- בשנת 2014 החלו 23 סטודנטים לימודים במרכז פרס. בשנת 2015 ואילך ילמדו במרכז פרס כ- 60 סטודנטים.
- מספר בעלי תעודה בתזונה, שגילם עד 67, עמד באוגוסט 2015 על 2,383.
- תחזית גידול אוכלוסיית ישראל הוא לפי התרחיש הבינוני של הלמ"ס.
- שיעור התמותה מחושב לפי לוחות התמותה של כלל האוכלוסייה, ומתואם להתפלגות מין וגיל בקרב הדיאטנים.

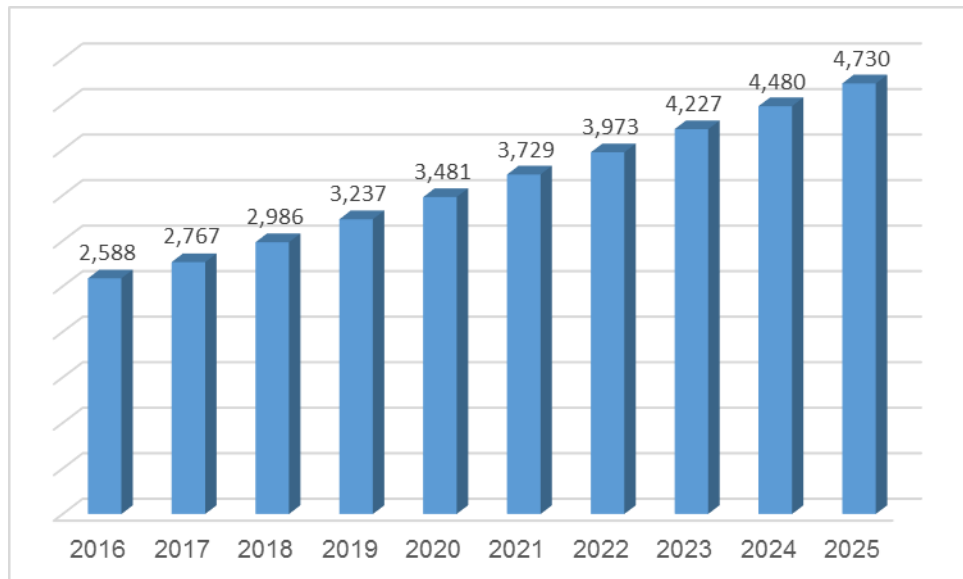
3.4 תחזית כוח אדם דיאטנים לשנת 2016-2025

בהתאם להנחות שפורטו לעיל, ניתן לאמוד את מספר הדיאטנים עד גיל 67 בעשר השנים הבאות. כפי שניתן לראות בלוח 144, לא צפויה ירידה בשיעור הדיאטנים באוכלוסייה בעשור הקרוב.

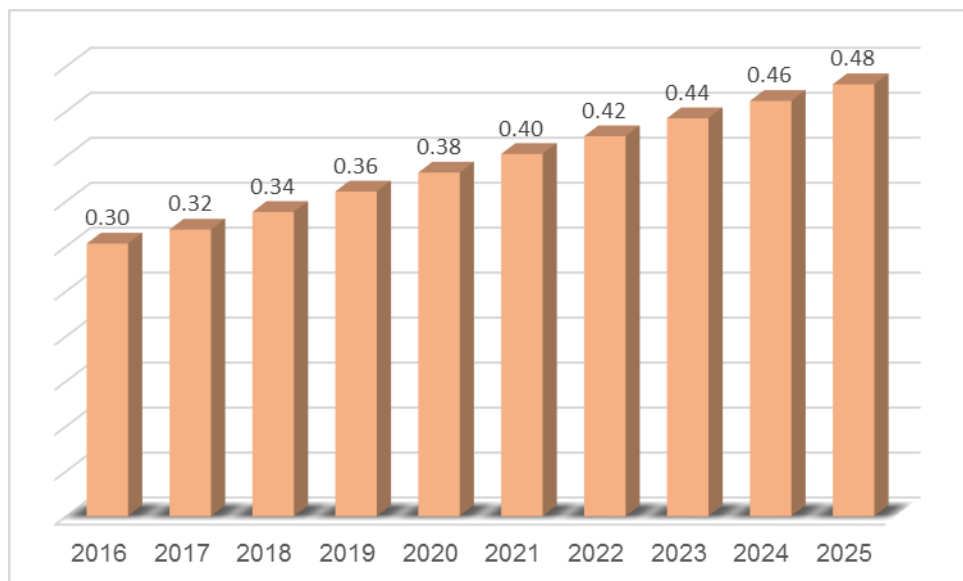
לוח 144: תחזית מספר דיאטנים לשנים 2016-2025

שנה	סה"כ תעודות חדשות	סה"כ פרישה	סה"כ דיאטנים	דיאטנים לאלף נפש
2016	223	10	2,588	0.30
2017	192	11	2,767	0.32
2018	229	8	2,986	0.34
2019	266	12	3,237	0.36
2020	266	20	3,481	0.38
2021	266	16	3,729	0.40
2022	266	20	3,973	0.42
2023	266	10	4,227	0.44
2024	266	11	4,480	0.46
2025	266	14	4,730	0.48

תרשים 20: תחזית מספר דיאטנים לשנים 2016-2025

תרשים 21: תחזית שיעור דיאטנים עד גיל 67 לאלף נפש באוכלוסייה לשנים 2016-2025

4. סיכום

בישראל עבדו בשנת 2012 כ- 1,361 דיאטנים בענף הבריאות. 83.4% מהם ילידי ישראל, כ-96.3% מהם נשים, וכ-95.6% מהם יהודים. מספר החיים בחו"ל זניח.

87% מהדיאטנים עובדים בענף הבריאות. מהם 59% עובדים כשכירים. בממוצע הכנסותיהם של הדיאטנים העובדים הן כשכירים והן כעצמאיים, גבוהות מהכנסות הדיאטנים העובדים רק כשכירים או רק כעצמאיים.

60% מהדיאטנים מתגוררים במרכז הארץ. שיעור הדיאטנים במרכז הארץ גבוה בהרבה משיעורם בירושלים ובדרום הארץ.

מהנתונים ניתן לראות כי אין כמעט נטישה של העיסוק במקצוע ומעבר לעבודה בענף אחר.

לא צפוי כי בעשור הקרוב תהיה ירידה בשיעור הדיאטנים באוכלוסייה.